

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2023

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Sisällysluettelo

Hyvinvointialuejohtajan katsaus	4
Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	6
Olellaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa	14
Hyvinvointialueen henkilöstö	15
Henkilöstövoimavarat	15
Palkkaus ja palkitseminen	18
Osaava ja riittävä henkilöstö.....	19
Työhyvinvointi	20
Ympäristöasiat	22
Muut ei –taloudelliset asiat	23
Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	24
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	26
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	27
Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous.....	28
Strategisten tavoitteiden toteutuminen	36
Käyttötalouden toteutuminen.....	42
Sote –palvelujen tulosalue.....	42
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	43
Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä	45
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	46
Käyttötalouden toteutuminen.....	47
Tyks-sairaalapalvelujen tulosalue.....	50
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	51
Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä	52
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	53
Käyttötalouden toteutuminen.....	54

Ikääntyneiden palvelujen tulosalue.....	56
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	57
Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä	59
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	60
Käyttötalouden toteutuminen	61
Pelastuspalvelujen tulosalue	63
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	63
Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä	64
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	65
Käyttötalouden toteutuminen	65
Järjestämisen palvelujen tulosalue	67
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	68
Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä	69
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	69
Käyttötalouden toteutuminen	70
Konsernipalvelujen tulosalue.....	72
Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	73
Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	74
Käyttötalouden toteutuminen	75
Hva-johto ja toimielimet	77
Talousarvion toteutuminen	78
Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	84
Talouden tasapainottamistoimet ja tilikauden tuloksen käsittely.....	88
Tilinpäätöslaskelmat	90
Liitetiedot	98

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Haltuunoton vuodesta hyvä alku kohti yhtenäistä Varhaa

Varhan ensimmäinen järjestämistävuosi on takana. Onnistuimme hyvin lyhyestä valmisteluajasta huolimatta siirtämään vastuun 34 eri kunnasta ja kuntayhtymästä hyvinvointialueelle. Toiminta ja palvelut jatkuivat ilman vakavia häiriöitä.

Vuoden 2023 alussa aloitti uusi jättikokoinen organisaatio. Kunnista ja kuntayhtymistä siirtyi meille Varhaan lähes 23 000 työntekijää. Uusi suuri organisaatio, uudet ohjeet ja vielä osin jäsentymättömät toimintatavat kuormittivat henkilöstöä, joka teki ansiokasta työtä ainutlaatuisen laajan muutoksen keskellä. Yhtenäisten ja parhaiden toimintamallien löytäminen vie näin suuressa muutoksessa aikaa, mutta ensimmäisenä vuonna pääsimme hyvään alkuun.

Strateginen tavoitteemme on olla ystävällisin ja vaikuttavin, ammattilaisten arvostama, kaksikielinen yliopistollinen hyvinvointialue. Vuosi 2023 oli haltuunoton vuosi. Rakensimme organisaatiota ja yhtenäisiä toimintamalleja. Teimme paljon töitä yhteisöllisyyden hyväksi, jotta organisaatiokulttuurimme rakentuisi yhtenäiseksi. Lähes puolet, noin 11 000 varhalaista osallistui yhteisöllisiin vapaamuotoisiin kohtaamisiimme. Panostimme sisäiseen viestintään, järjestimme koulutuksia ja edistimme yhteistoimintaa henkilöstöjärjestöjen kanssa sovitulla tavalla. Ensimmäisen Varhan vuoden lopussa jo 53 prosenttia työntekijöistämme koki olevansa varhalaisia – olemme saaneet yhteisen matkamme hyvään alkuun.

Jatkamme strategiaamme toimeenpanoa järjestelmällisesti. Ensimmäisen vuoden aikana myös jäsensimme strategian toimeenpanoa kärkiohjelmiksi ja strategisiksi hankkeiksi. Päästäksemme kunnianhimoisiin tavoitteisiimme toteutamme viittä kärkiohjelmaa: muotoilemme palvelujamme asiakaslähtöisiksi ja vaikuttaviksi; yhtenäistämme ja tehostamme digipalveluita ja tukiprosesseja; rakennamme hienoa työpaikkaa ja alaa, jota ammattilaisten arvostavat; kehitämme yliopistollisuutta – niin tutkimusta kuin koulutusverkostoamme sekä huomioimme kaksikielisyyden ja monikielisyyden.

Haluamme luoda varsinaissuomalaisille hyvinvointia yhdessä keskeisten sidosryhmiemme kanssa: pidämme tiiviisti yhteyttä alueemme kuntiin ja laajaan järjestökenttäämme. Pyrimme rakentamaan osallistavaa kulttuuria, jossa käymme vuoropuhelua asukkaiden ja yhteistyökumppaniemme kanssa. Länsi-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen valmistelu on hyvässä vauhdissa, ja yhteistyön käytännön tekemiseen on muodostunut toimivat rakenteet.

Vuoden aikana palvelujen tuottamista hankaloitti alan vaikea henkilöstöpula. Jo ennen hyvinvointialueen aloittamista alkaneet rekrytointiongelmat jatkuivat ja olivat erityisen ongelmallisia esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden osalta. Myös hoitohenkilöstön kolmivuorotyön henkilöstöpula sekä paikoittainen pula lääkäreistä johti ajoittaisiin toiminnan supistuksiin. Saimme henkilöstötilannetta parannettua erilaisin toimenpitein vuoden aikana. Valitettavasti näyttää siltä, että alamme henkilöstöpula on tullut jäädäkseen, ja jatkamme ponnisteluja tilanteen parantamiseksi.

Kokonaisuutena saavutimme toiminnalliset tavoitteet hyvin. Jouduimme tekemään ensimmäisen vuoden tavoiteasetantaa ja seuranta osin karkealla tasolla eikä kaikkea seurantatietoa vuodelta 2023 ollut käytettävissä. Käynnissä olevien asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeiden myötä saamme entistä paremmin dataa myös johtamisen tueksi. Vuonna 2023 käytössä oli 17 eri asiakas- ja potilastietojärjestelmää, ja järjestelmien karsinta ja toimintamallien yhtenäistäminen on monella tavalla tarpeellinen uudistus. Ensimmäiset hyödyt tästä saavutettaneen vuoden 2025 aikana.

Tilivuoden 2023 talousarvio oli laadittu jo valmiiksi alijäämäiseksi. Aika nopeasti kuitenkin nähtiin, että taloudellinen tilanne muodostui talousarviota heikommaksi. Korkealle kohonnut inflaatio sekä alan yleistä palkankorotustasoa korkeammat työehtosopimusten kustannukset kasvattivat kulupohjaa käytettävissä ollutta rahoitusta enemmän. Tilivuoden alijäämä kasvoi lopulta 147 milj. euroon. Myös vuoden 2024 talousarvio jouduttiin laatimaan 85 milj. euroa alijäämäiseksi.

Syksyllä 2023 Varhalle laadittiin tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma vuosille 2024-2026. Ohjelmalla tavoitellaan yhteensä 270 milj. euron kustannuskehitystä hillitseviä toimia kolmen vuoden aikana. Alijäämäinen kehitys tulee saada tasapainotettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman lähtökohtana oli hyvinvointialueen strategia ja toimenpiteitä suunniteltiin mm. hyödyntäen vertailutietoa muiden alueiden toiminnasta. Toimissa painottuvat palvelurakenteen keventäminen, palveluverkon monimuotoistaminen ja tiivistäminen sekä erilaiset tuottavuutta parantavat toimet. Päätöksiä valmistellaan yhdessä henkilöstön ja päättäjien kanssa.

Hyvinvointialueen ensimmäiset toimintavuodet edellyttävät runsaasti uudistumista. Meitä koettelee tilanne, jossa tehtävänä on turvata asukkaiden palvelut sekä yhtenäistettävä palveluja ja toimintamalleja, samalla kun talouttamme on tasapainotettava merkittävästi ja vallitsee vakava henkilöstöpula.

Strategiamme mukaisesti teemme hyvinvointia yhdessä, joka päivä.

Haluan kiittää haltuunoton vuodesta 2023 koko henkilöstöä, poliittisia päättäjiä ja yhteistyökumppaneitamme. Yhdessä ratkaisemme myös edessä olevat haasteet.

Turussa 21.3.2024

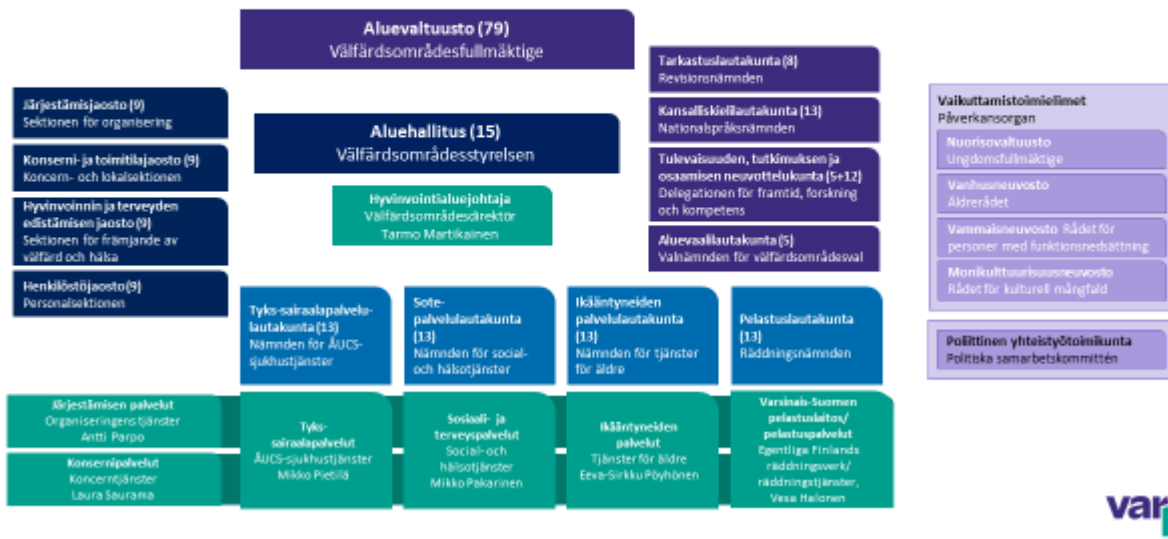
Tarmo Martikainen

Hyvinvointialuejohtaja

Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuonna 2023 hyvinvointialueen organisaatio- ja toimielinrakenne oli alla olevan kaavion mukainen.

Ylätason organisaatio | Högsta ledningen

Vuonna 2022 vaalituloksen perusteella aluevaltuustopaikoista Kokoomuksella oli 23 %, SDP:llä 20 %, Keskustalla 15 %, Vasemmistoliitolla 13 %, Perussuomalaisilla 10 %, Vihreillä 9 %, RKP:llä 6 %, Kristillisdemokraateilla 3 % ja Liike Nyt:llä 1 %. Vuoden 2023 aikana Liike Nyt:n valtuutettu siirtyi Kokoomukseen ja yksi RKP:n valtuutettu sitoutumattomaksi. Aluehallituksessa ei tapahtunut vuoden aikana muutoksia poliittisiin voimasuhteisiin.

Toimielinten kokoonpanot olivat seuraavat:

Aluevaltuuston vaalilautakunta

Jäsen	Varajäsen
Pitkänen Sanna pj	Tiusanen Teija
Hagsberg Sirpa vpj	Wahlsten Aliisa
Välimäki Jari	Guseff Niklas
Koivisto Maarit	Lehikoinen Jouni
Tamminen Heikki	Mika Nummenpalo

Aluevaltuusto, 9 kokousta

Aluevaltuutetut	
Petteri Orpo 25.9.2023 asti, Laura Kontu 26.9.2023 alkaen	Susanna Majasuo
Aki Lindén	Olavi Ala-Nissilä
Annika Saarikko	Janne Laulumaa
Niklas Guseff	Nina Söderlund
Li Andersson	Sini Ruohonen
Ville Tavio	Laura Kaarniharju
Saku Nikkanen	Laura Riski
Kaija Hartiala	Mari Lahti
Sofia Virta	Anna Jalkanen
Jari Välimäki	Esko Kiviranta
Ville Valkonen	Heidi Aaltonen
Niina Alho	Lotta Laaksonen
Johannes Yrttiahö	Hanna Gustafsson
Anu Perho	Piia Elo
Mikko Lundén	Lauri Heikkilä
Jouni Mutanen	Merja Fredriksson
Janne Sjölund	Päivi Maisila
Regina Koskinen	Mika Maaskola
Elina Rantanen	Milla Lahdenperä
Timo Furuholm	Jukka Kärkkäinen
Toni Forsblom	Aliisa Wahlsten
Simo Paasilta	Teija Ek-Marjamäki
Jani Kurvinen	Elina Suonio-Peltosalo
Sanna Vauranoja	Niina Piippo
Heikki Tamminen	Jyrki Alastalo
Ari Korhonen	Janika Takatalo
Sauli Seittenranta	Jaakko Lindfors 15.2.2023 asti, Katri Kapanen 16.2.2023 alkaen
Maarit Koivisto	Merja Laine
Janina Andersson	Marke Tissari
Reetta Tanila-Järvinen	Teija Tiusanen
Juhani Nummentalo	Lassi Laine
Kristiina Hellsten	Jouni Lehikoinen
Jukka-Pekka Kuokkanen	Sanna Pitkänen
Robert Paul	Sirpa Hagsberg
Sanna Paasikivi	Mikko Taavitsainen
Mauri Kontu	Tanja Raisto-Elo
Pirjo Rinne	Emma Lindqvist
Heli-Päivikki Laurén	Muhis Azizi
Åsa Gustafsson	Ali Alas
Konsta Nylander	

Varavaltuutetut	
Katri Kapanen 16.2.2023 asti	Sari Rannikko
Muhiadin Hersi	Viivu Seila
Eveliina Tyrskänen	Mika Scheinin
Lauri Kouki	Erika Mäkeläinen
Timo Lähteenmäki	Simo Vesa
Mervi Uusitalo-Heikkinen	Merja Nurmio
Henna Jokinen	Tuula Toivonen
Leena Kaunislahti	Markus Ylis-Junttila
Harri Palomäki	Pasi Jokinen
Joonas Jormalainen	Pirjo Lampi
Panda Eriksson 25.9.2023 asti	Markku Agge
Hanna Erjanti	Mikko Kangasoja
Sofia Engblom	Mårten Kvist
Essi Lindberg	Juha Anttila
Riina Lumme	Sami Peltola
Emmi Lehtinen	Ville Auvinen
Janna-Riia Koivu	Katriina Hiippavuori
Jaakko Kivisaari	Anu Perho
Johannes Alaranta	Laura Kontu 25.9.2023 asti
Minna Hallanheimo	Alvar Euro
Jukka Alkio	Marjatta Hyttinen
Ulla Huittinen	Anne Heikkinen
Heikki Pietilä	Carita Backas
Juha Lehtinen	Lasse Lindholm
Marja Lampainen	Sadri Beqiri
Antti Mattila	Janne Aso
Riitta Karjalainen	Raimo Löfstedt
Anna Kaskinen	Kjell Wennström
Henna Takatalo	Auli Hänninen
Satu Paananen	Veera Granroth
Petra Peltonen	Janne Väistö
Anneli Kivijärvi	Sini Häkkinen
Riitta Lehtinen	Jan Lindström
Nina Kallio	Niko Aaltonen
Taru Pätäri	Ulla-Riitta Arvola
Mari-Elina Koivusalo	Viivi Laitinen
Mikaela Luoma	Anna-Leena Yli-Jama
Päivi Pietari	Ulla-Maija Vierimaa
Tanja Valkonen	Elisa Vuorinen
	Anita Saksi

Aluehallitus, 28 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Sanna Vauranoja, pj.	Sini Ruohonen
Jouni Mutanen, vpj. 25.9.2023 asti, jäsen 26.9.2023 alkaen	Jukka-Pekka Kuokkanen
Jäsen Jani Kurvinen 25.9.2023 asti, vpj. 26.9.2023 alkaen	Ulla Huittinen
Niina Alho, 2.vpj.	Ari Korhonen 19.4.2023 asti, Marke Tissari 20.4.2023 alkaen
Toni Forsblom	Lasse Lindholm
Kaija Hartiala	Janika Takatalo
Saku Nikkanen 19.4.2023 asti, Ari Korhonen 20.4.2023 alkaen	Mika Maaskola
Kristiina Hellsten	Mari Lahti
Teija Ek-Marjamäki	Mauri Kontu
Nina Söderlund	Emma Lindqvist
Jukka Kärkkäinen	Muhiadin Hersi
Heikki Tamminen 11.10.2023 asti, Sanna Paasikivi 12.10.2023 alkaen	Sanna Paasikivi 11.10.2023 asti, Heikki Tamminen 12.10.2023 alkaen
Janina Andersson	Sofia Engblom
Niklas Guseff	Merja Fredriksson
Juhani Nummentalo	Raimo Löfstedt

Aluehallituksen konserni- ja toimitilajaosto, 11 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Ari Korhonen, pj.	Mika Maaskola
Sini Ruohonen, vpj.	Kaija Hartiala
Sanna Paasikivi	Heikki Tamminen
Lasse Lindholm	Janika Takatalo
Raimo Löfstedt	Juhani Nummentalo
Kristiina Hellsten	Niina Alho
Mauri Kontu	Teija Ek-Marjamäki
Emma Lindqvist	Muhiadin Hersi
Sofia Engblom	Janina Andersson

Aluehallituksen järjestämisjaosto, 13 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Kaija Hartiala, pj	Sanna Vauranoja
Ulla Huittinen, vpj	Jani Kurvinen 11.10.2023 asti, Jouni Mutanen 12.10.2023 alkaen

Janika Takatalo	Juhani Nummentalo
Niklas Guseff	Lasse Lindholm
Kristiina Hellsten	Niina Alho
Mika Maaskola	Saku Nikkanen 19.4.2023 asti, Ari Korhonen 20.4.2023 alkaen
Muhiadin Hersi	Emma Lindqvist
Heikki Tamminen	Laura Kaarniharju 15.2.2023 asti, Sanna Paasikivi 16.2.2023 alkaen
Janina Andersson	Heidi Aaltonen

Aluehallituksen henkilöstöjaosto, 9 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Mari Lahti, pj	Iina Silkkä
Muhiadin Hersi, vpj	Jukka Kärkkäinen
Petja Raaska	Pertti Pokki
Anna-Leena Yli-Jama	Juha Wiskari
Laura Yli-Arvela	Marjatta Hyttinen
Markku Tuuna	Sanna Pitkänen
Jukka Alkio	Marika Lopenen
Pasi Jokinen	Juha Anttila
Heidi Aaltonen	Riina Lumme

Aluehallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto, 9 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Heikki Tamminen, pj	Sanna Paasikivi
Saku Nikkanen, vpj 19.4.2023 asti, Mika Maaskola, vpj 20.4.2023 alkaen	Miika Tiainen
Anna Jalkanen	Jan Lindström
Sami Elmeranta	Anu Perho
Muhis Azizi	Auli Hänninen
Erika Mäkeläinen	Satu Parttimaa
Merja Laine	Anne Seivästö
Lotta Laaksonen	Maarit Koivisto
Panda Eriksson 25.9.2023 asti, Essi Lindberg 26.9.2023 alkaen	Miro Ilvonen

Tarkastuslautakunta, 8 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Lauri Heikkilä, pj.	Markku Agge
Elina Rantanen, vpj.	Emmi Lehtinen

Veera Granroth	Carita Backas
Katriina Hiippavuori	Ritva Seppälä
Jaakko Kivisaari	Mikko Vuolle
Raimo Nieminen	Reima Rantanen
Petra Peltonen	Viivu Seila
Jussi Helesvirta	Jukka Hongisto

Kansalliskielilautakunta, 10 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Regina Koskinen, pj.	Carita Backas
Mårten Kvist, vpj	Satu Söderström
Janne Väistö	Johan Söderholm
Viivi Laitinen	Anna Filatoff
Santeri Vuori	Juha Wiskari
Mikaela Luoma	Jari Lehtovaara
Ingmar Forne	Carita Henriksson
Erica Helin	Gustav Wikström
Tommy Björkskog	Oscar Hättinen
Michelle Cederkvist	Liisa Gunnelius
Joonas Jormalainen	Esko Antikainen
Kati Karlsson	Pilvi Rehn
Mikaela Sundqvist	Monika Ahtikainen

Tyks/sairaalapalvelulautakunta, 13 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Katri Kapanen, pj	Jenna Simola
Janne Aso, vpj	Jussi Helesvirta
Harri Palomäki	Lauri Kouki
Sanna Pitkänen	Teija Leino
Hanna Gustafsson	Niina Hemming
Niko Lankinen 19.4.2023 asti, Pasi Björk 20.4.2023 alkaen	Jaakko Heininen
Jari Välimäki	Kimmo Hollmen
Reetta Tanila-Järvinen	Marja Lampainen
Joni Lähteenmäki	Juuso Ranne
Merja Nurmio	Iris Nordman
Riitta Lehtinen	Jutta Ekman
Markus Ylis-Junttila	Mikko Kangasoja
Konsta Nylander	Janna-Riia Koivu

Sote-palvelulautakunta, 11 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Milla Lahdenperä, pj 25.9.2023 asti, Laura Kaarniharju, pj. 26.9.2023 alkaen	Maria Lahtinen
Janne Sjölund, vpj	Simo Virtanen
Susanna Majasuo	Sanni Kiviniemi
Sadri Beqiri	Lauri Kuisma
Alvar Euro	Pasi Björk
Marke Tissari	Taru Pätäri
Niina Piippo	Sari Rannikko
Tomi Nieminen	Timo Lähteenmäki
Lotta Laaksonen	Pipsa Vannemaa
Maija Kymäläinen	Anna Kaskinen
Juha Lehtinen	Johannes Alaranta
Mikko Taavitsainen	Risto Murtosaari
Lassi Laine	Essi Lindberg

Ikäntyneiden palvelulautakunta, 11 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Päivi Maisila, pj	Mimmi Ruusunen
Pirjo Lampi, vpj	Sari Repo
Kalle Tekkala	Heikki Pietilä
Teija Tiusanen	Ulla-Riitta Arvola
Elina Suonio-Peltosalo	Anne Heikkinen
Jan Lindström	Jukka Hongisto
Antti Ääritalo	Niko Lankinen 19.4.2023 asti, Pasi Jaakkola 20.4.2023 alkaen
Heli-Päivikki Lauren	Tuula Toivonen
Anneli Kivijärvi	Tuula Törnblom
Simo Paassilta	Simo Vesa
Pentti Kallio 15.11.2023 asti, Johannes Yrttiaho 16.11.2023 alkaen	Matti Rajala 15.11.2023 asti, Esko Antikainen 16.11.2023 alkaen
Marja Ruokonen	Lennu Yläneva
Hanna Erjanti	Jonas Heikkilä

Pelastuslautakunta, 10 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Aliisa Wahlsten, pj	Anni Iivonen
Tanja Raisto-Elo, vpj	Riitta Karjalainen
Laura Riski	Virve Aho
Santeri Vuori	Sanni Kiviniemi
Niko Aaltonen	Rasmus Hakala

Janne Laulumaa	Jussi Rantanen
Sirpa Hagsberg	Kaarlo Alanko
Mari-Elina Koivusalo	Sirpa Koskinen
Antti Mattila	Jukka Rantala
Jenni Kauppinen	Riikka Oksanen
Timo Furuholm 11.10.2023 asti, Pentti Kallio 12.10.2023 alkaen	Tero Ahlgren
Jyrki Alastalo	Sami Peltola
Åsa Gustafsson	Kjell Wennström

Aluevaalilautakunta

Nimi	Varajäsen (sijaantulojärjestyksessä)
Harry Nordqvist pj	Johanna Kuusenoja
Minna Holtlund vpj	Tommi Kippola
Kristina Karlsson	Mimosa Helander
Jorma Rand	Pasi Hautala
Taito Ylhäinen	Pauliina Tuusa

Tulevaisuuden, tutkimuksen ja osaamisen neuvottelukunta, 10 kokousta

Jäsen	Varajäsen
Sauli Seittenranta, pj.	Jyrki Sjöholm
Julia Koskinen, vpj.	Aappo Kontu
Nina Kallio	Päivi Pietari
Laura Kontu	Anita Saksi
Liisa Norontaus	Maarit Koivisto
Tiina Tarr	Kalle Ojanen
Anne Isotalo	Camilla Laaksonen
Janne Lahtiranta	Tero Piispanen
Kaisa Leiwo	Satu Lindén
Juha Kaskinen	Ira Ahokas
Riikka Korja	Johanna Kallio
Päivi Rautava	Pekka Hänninen
Sanna Salanterä	Anna Axelin
Hanna Mürter	Jyrki Hakkarainen
Eva Juslin	Camilla Strandell-Laine
Reko Leino	Marko Joas

Aluevaltuusto päätti 24.5.2023 § 74 hyvinvointialueen tilivelvolliset vuosille 2023-2025.

Hyvinvointialue aloitti varsinaisen järjestämisvastuun alaisen toimintansa 1.1.2023 aluevaltuuston 14.12.2022 hyväksymän ja 1.1.2023 voimaan tulleessa hallintosäännössä kuvatulla organisaatorakenteella, johon ei tehty merkittäviä hallinnollisia muutoksia vuoden 2023 aikana.

Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

Hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.7.2021 ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023. Muutos valmisteluvaiheen toiminnasta vuonna 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalvelujen järjestämisvastuunalaiseen aikaan oli valtava. Kun tilivuoden lopussa 2022 palveluksessa oli 155 henkilöä, vuoden 2023 alussa henkilöstöä oli n. 22 500. Silti järjestämisvastuun siirtyminen tapahtui kohtuullisen hyvin, kun huomioidaan se, että kyse oli 34 organisaation toimintojen yhdistämisestä kohtuullisen lyhyellä valmisteluajalla ja toiminnan luonne huomioon ottaen.

Järjestämisvastuun siirtoa ja toiminnan käynnistymistä seurattiin johdon ja asiantuntijoiden toimesta aktiivisesta, poikkeamiin ja häiriöihin pyrittiin reagoimaan nopeasti. Ensimmäisessä vaiheessa haasteellisimpia asioita olivat erilaiset tietojärjestelmiin liittyvät asiat. Toiminnan käynnistymisen jälkeen toimintatapojen yhdenmukaistaminen on yksi Varhan suurimmista haasteista. Vaikka turvallinen siirtymä pystyttiin turvaamaan, heijastui organisaation keskeneräisyys ja toimintamallien vakiintumattomuus useisiin sisäisiin prosesseihin tilivuoden aikana. Monia asioita ja pakollisia muutoksia pystyttiin myös aloittamaan vasta vuoden 2023 puolella. Tämän vuoksi vuoden aikana kärsittiin erilaisista viiveistä, epäselvyyksistä ja ylimääräisistä selvittelytarpeista, mikä koetteli laajasti myös henkilöstön resilienssiä. Prosessien kehittämistä ja sujuvoittamistyötä jatketaan käynnissä olevalla tilikaudella.

Vuoden 2023 talousarvio hyväksyttiin aluevaltuustossa 14.12.2022. Talousarvion alijäämäksi vahvistettiin 98,6 milj. euroa. Talousarviokäsittelyn jälkeen Valtiovarainministeriö teki rahoituspäätöksen 29.12.2022 hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksesta. Päätöksen mukaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen valtionrahoitus oli 5,99 milj. euroa talousarviota vähemmän. Talousarvion vahvistamisen jälkeen myös lakiin hyvinvointialueiden rahoituksesta hyväksyttiin ennakoitu muutos, jonka mukaan hyvinvointialueille maksettiin kertakorvaus kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella, mikäli kunnan tilinpäätöstiedot poikkesivat talousarvotiedoista. Valtiovarainministeriö teki asiasta päätöksen marraskuussa 2023 ja Varha muutti talousarviotaan kertakorvauksen ennakkotietojen perusteella kesäkuussa 2023. Myös muutettu talousarvio oli alijäämäinen. Muutetun talousarvion tilikauden alijäämä oli 56,2 milj. euroa.

Orpon hallitusohjelman mukaisesti päätettiin iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköissä asiakasta kohti noudatettavan henkilöstömitoituksen siirtymäajan jatkamisesta 1.12.2023 sijasta 1.1.2028 saakka. Muutoksen myötä korjattiin myös valtionrahoitusta vastaavalta osin. Lopulta hyvinvointialueen toimintaa merkittävästi ohjaava valtionrahoituksen kokonaismäärä vuodelle 2023 vahvistui lopullisesti vasta joulukuun 2023, kun tilikausi oli jo lähes lopussa.

Varhan talousarvion 2023 oltua alijäämäinen, ei valtioneuvosto ennakoidusti myöntänyt hyvinvointialueelle lainanottovaltuutta vuosien 2024-2027 investointien toteuttamiseksi. Varha käynnisti välttämättömien investointien toteuttamiseksi lainanottovaltuuden muuttamiseksi prosessin, jonka lopputuloksena valtioneuvosto muutti lainanottovaltuutta lokakuussa 2023. Muutettu lainanottovaltuus mahdollisti investointien valmistelun osana vuoden 2024 talousarviovalmistelua. Lainanottovaltuus myönnettiin kuitenkin ehdollisena ja Varhan tuli laatia tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, jolla se osoitti lainanhoitokykynsä pitkällä aikavälillä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmalla tavoitellaan 270 milj. euron kustannuskehitystä hillitseviä toimia vuosien 2024 – 2026 aikana ja se hyväksyttiin aluehallituksessa 5.12.2023.

Varhan ensimmäisen järjestämisvastuun siirtämisen jälkeisen toimintavuoden aikana kartoitettiin koko Varhan tasolla hankintakokonaisuuksia, jotka tulee lakisäteisesti kilpailuttaa. Siirtynyt sopimuskanta oli mittava ja kilpailutettavaa paljon. Tilikauden aikana kilpailutettiin ja laadittiin sopimukset palveluiden osalta mm. sote-keskusten yleislääkäripalveluista, vammaispalvelulain mukaisesta päivätoiminnasta ja neuropsykologisista kuntoutuspalveluista.

Hyvinvointialueen henkilöstö

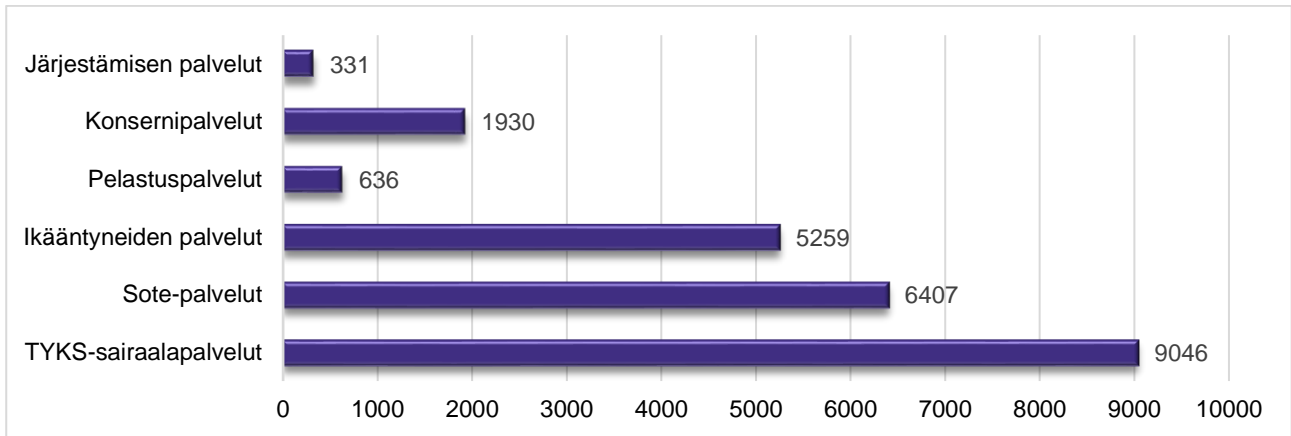
Henkilöstövoimavarat

Varhan henkilöstömäärät

Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhalle siirtyi 1.1.2023 noin 22 000 työntekijää. Luovuttavia kuntia ja kuntayhtymiä oli Varsinais-Suomen alueella kaikkiaan 34. Kuntayhtymien joukossa olivat Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Kärkulla samkommunen, KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus, Varsinais-Suomen Erytishuoltopiirin kuntayhtymä, Varsinais-Suomen lastensuojelun kuntayhtymä, Peruskuntayhtymä Akseli, Paimio-Sauvo ja Pöytyän kuntayhtymä. Vuoden 2023 lopussa palvelussuhteessa oli 23 459 työntekijää. Henkilöstöstä vakinaisia työntekijöitä oli 18 782 työntekijää, joka on noin 80 % koko henkilöstöstä. Henkilöstömäärä pitää sisällään kaikki ne työntekijät, joilla oli 31.12.2023 voimassa oleva palvelujakso Varhassa. Luvuissa on huomioitu sekä poissaolevat että erilaisilla vapailta olevat työntekijät.

Varhan tulosalueiden henkilöstömäärät

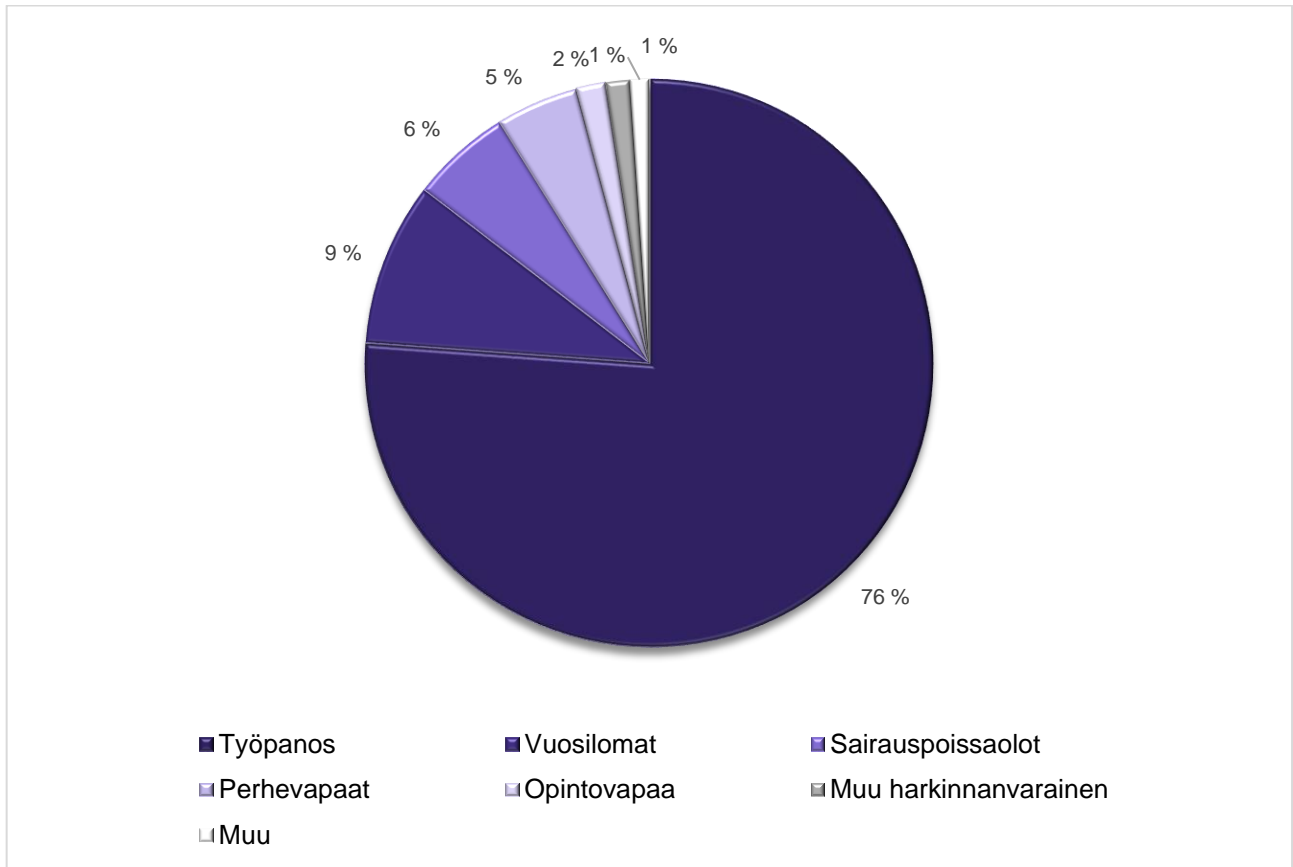
Tulosalueista suurin on erikoissairaanhoidon keskittyvä TYKS-sairaalapalvelut. Myös sote-palveluissa ja ikääntyneiden palveluissa työ on varsin henkilöstöpainotteista. Konsernipalveluiden tulosalueeseen kuuluu Tukipalveluiden tulosryhmä, jossa oli tilanpäivänä 1 064 työntekijää mukaan lukien laitoshuoltajat 690 työntekijää. Varhan organisaation sisällä tapahtui organisaatiomuutoksia vuoden 2023 aikana. Esimerkiksi Hankintapalvelut siirtyivät Konsernipalveluista Järjestämisen palveluiden tulosalueelle. Mikäli työntekijällä on useampi palvelujakso eri tulosalueiden alla voimassa samanaikaisesti, esiintyy työntekijä yllä kuvatun kaavion luvuissa kertaalleen per tulosalue. Varhan työntekijöiden määrä yhteensä poikkeaa siten jonkin verran tulosalueittain tehtävästä tarkastelusta.

Virat ja toimet

Varhassa oli vuoden 2023 lopulla 23 459 palvelussuhdetta, joista 4 254 (18 %) oli virkoja ja 19 204 (82 %) työsopimussuhteisia tehtäviä. Virkasuhteita on eniten Sote-palveluiden ja Tyks-sairaalapalveluiden tulosalueilla, joissa lääkärivirkoja oli yhteensä noin 1900 kappaletta. Pelastuspalveluissa työskentelee noin 500 virkasuhteista työntekijää, mikä on suhteellisesti suuri osuus (79 %) pelastuspalveluiden palvelussuhteiden määrästä.

Työajan rakenne

Alla oleva kuvio työajan rakenteesta kertoo, miten vuosi on keskimäärin jakautunut työnteon ja erilaisten poissaolojen kesken. Tilanteessa, jossa henkilöstöllä ei olisi yhtään palkallisia tai palkattomia poissaoloja mukaan lukien lomia, sairauspoissaoloja tai muita poissaoloja, työpanoksen osuus olisi 100 %. Tarkastelua tehdään kokoaikaisten poissaolojen osalta, eikä osa-aikaisia poissaoloja huomioida laskennassa. Laskennassa ei ole mukana yli vuoden kestäviä poissaoloja, kuten esimerkiksi pitkiä opinto/työ/virkavapaita, eikä sitä voi verrata muihin henkilöstökertomuksessa esittäviin henkilöstötunnuslukuihin.

Varhassa työpanoksen osuus työajan rakenteesta on ollut 76 % vuonna 2023. Työajan rakenne muodostuu seuraavasti: työpanos 76 %, vuosilomat 9 %, sairauspoissaolot 6 %, perhevapaat 5 %, opintovapaat 2 % ja muut mukaan lukien harkinnanvaraiset poissaolot 2 %. Muut harkinnanvaraiset poissaolot sisältävät esimerkiksi palkattomat talkoovapaat.

Sairauspoissaolot

Vuonna 2023 työntekijällä oli keskimäärin 18,9 sairauspäivää vuoden aikana.

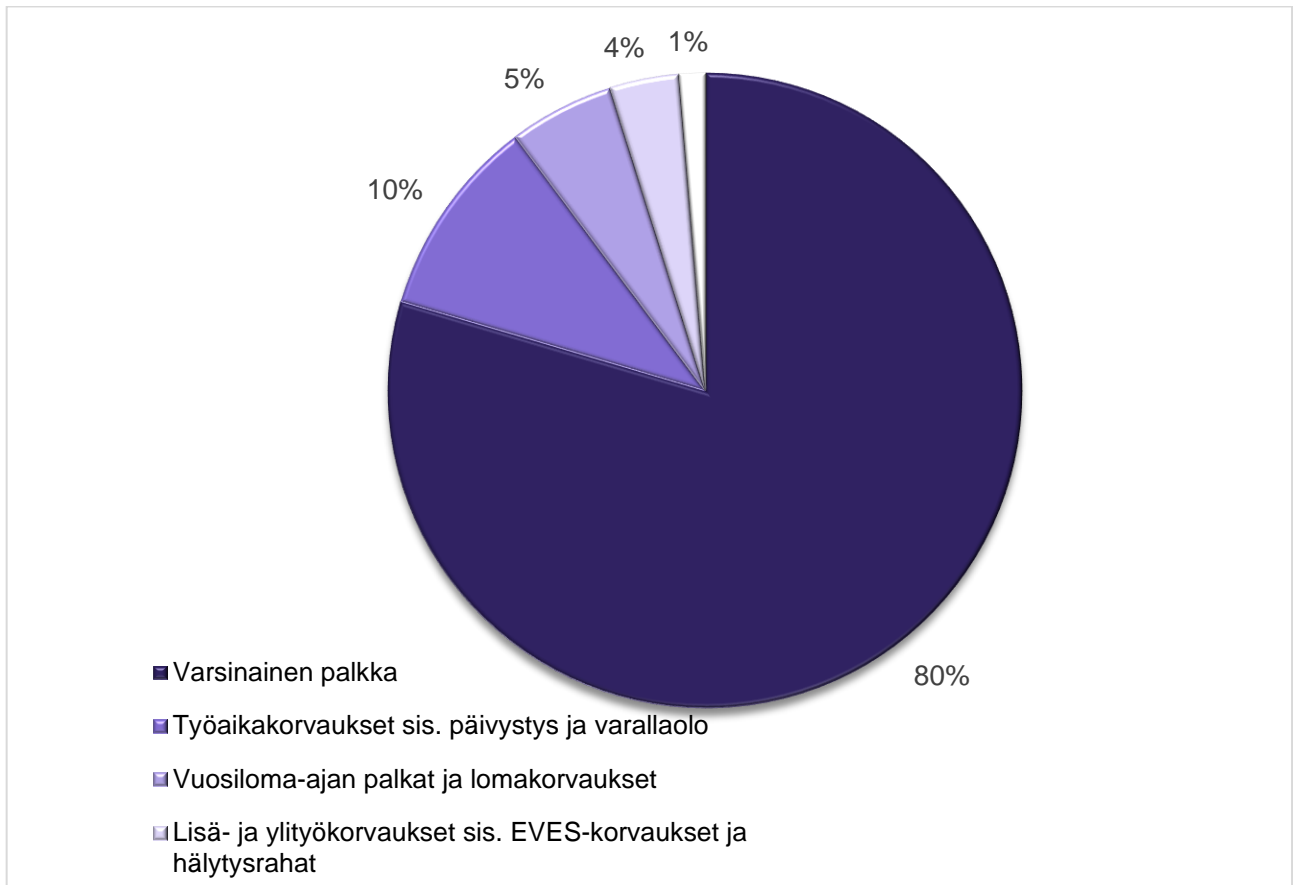
Varhan sairauspoissaoloprosentti vuonna 2023 oli 5,2 %. Keskimäärin 4 %:in sairauspoissaolo-prosenttia voidaan pitää kohtuullisena.

Sairauspoissaoloista tuki- ja liikuntaelinsairaudet aiheuttivat 26,8 % sairauspoissaolopäivistä. Mielen-terveys- sairauksien osuus oli toiseksi suurin, eli 24,9 %. Eniten sairauspoissaolojaks- oja aiheuttivat hengityselin- sairaudet (25,2 %). Hengityselin- sairauksissa poissaolot ovat lyhyempiä, kun taas erityisesti mielen-terveys- sairauksissa poissaolojaksot ovat pidempiä.

Sairauspoissaoloista 23 % oli vuoden 2023 aikana poissaoloja esihenkilön luvalla. Sairauspoissaoloa esihenkilön luvalla käytetään lyhyisiin (1-7 kalenteripäivän mittaisiin) poissaoloihin tavanomaisista fyysisistä oireista johtuvista syistä kuten flunssa, kuume, päänsärky ja vatsatauti.

Kelan osasairauspäivärahan turvin palasi pitkältä sairauspoissaololta omaan työhönsä osa-aikaisesti yhteensä 713 henkilöä.

Palkkaus ja palkitseminen

Varhan palkkakustannukset muodostuvat varsinaisista palkoista (80 %), jotka sisältävät tehtäväkohtaisen palkan lisineen, erilaisista työaikakorvauksista (10 %), loma-ajan palkasta/korvauksista (5 %), lisä- ja ylityöistä (4 %) ja palkkioista (1 %). Tarkastelussa ei huomioida sivukuluja. Varhan tilinpäätöksen mukaiset palkat ja palkkiot sivukuluineen olivat 1,238 miljardia euroa. Palkkakustannukset sivukuluineen ylittivät talousarvion noin 1,9 prosenttiyksiköllä.

Virka- ja työehtosopimuksista tulivat seuraavat palkankorotukset vuonna 2023:

1.6.2023 tuli kaikilla sopimusaloilla yleiskorotuksia. SOTE-sopimuksen ja HYVTES:n osalta yleiskorotuksen suuruus oli 2,20 %:a. Lääkärisopimuksessa perusterveydenhuollon lääkäreiden yleiskorotus oli 2,20 %:a, perusterveydenhuollon hammaslääkäreiden 2,62 %:a ja sairaalalääkäreiden ja sairaalahammaslääkäreiden 2,18 %:a.

Yleiskorotukset korottivat henkilöstön tehtäväkohtaista palkkaa tai siihen rinnastettavaa kuukausipalkkaa sekä henkilökohtaisia lisiä ja HVTES:n liite 7:n mukaista erillislisää.

Lisäksi kaikilla sopimusaloilla tuli 1.6.2023 lukien jaettavaksi paikalliset järjestelyerät 0,4 % ja 0,3 %:a, yhteensä 0,7 %:a. 0,3 %:n erästä sovittiin paikallisesti virka- ja työehtosopimuksien mahdollistamalla tavalla siten, että puolet erästä, 0,15 %:a jaettiin yleiskorotuksena ja loppu 0,15 %:a paikallisena järjestelyeränä.

1.6.2023 lukien tuli kaikissa sopimuksissa jaettavaksi myös paikallinen kehittämisohjelmaerä ja paikallinen yhteensovittamiserä. Kehittämisohjelmaerän suuruus oli kaikilla sopimusaloilla 1,20 %:a. Yhteensovittamiserän suuruus oli SOTE-sopimuksen ja lääkärisopimuksen aloilla 1,50 %:a ja HYVTES:n alalla 1,00 %:a.

Paikallisia eriä käytettiin SOTE-sopimuksen ja HYVTES:n aloilla paikallisten palkkausepäkohtien korjaamiseen sekä rekrytointiongelmalojen tehtäväkohtaisten palkkojen korotuksiin. Lisäksi paikallisten erien avulla päästiin aloittamaan palkkauksen yhteensovittamista eli palkka-harmonisointia.

Lääkärisopimuksen osalta paikallisia eriä käytettiin uuden palkkausjärjestelmän uraporras-palkkauksen käyttöönottoon.

1.10.2023 lukien tuli lääkäreiden virka- ja työehtosopimuksen alaiselle henkilöstölle yleiskorotus 0,77 %:a. Yleiskorotus korotti uraporraspalkkoja, tehtävälisiä ja henkilökohtaisia lisiä.

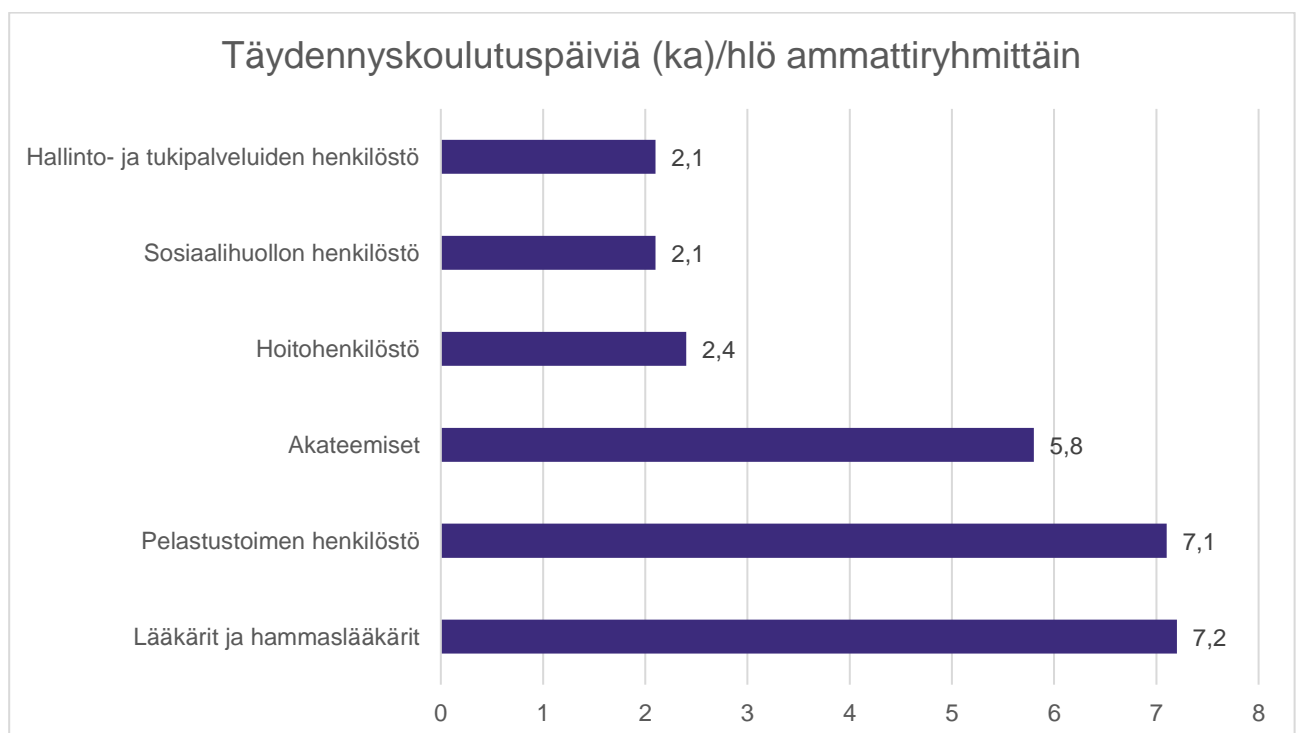
Osaava ja riittävä henkilöstö

Vuonna 2023 täydennyskoulutukseen käytettiin reilut 7 milj. euroa, joka oli n. 0,7 % palkkamäärärahasta. Pääosa täydennyskoulutukseen käytetystä rahasta (n. 90 %), käytettiin tulosalueilla ammatillisen erityisosaamisen kehittämiseen. Tulosalueiden koulutusmäärärahaa käytettiin sekä työyksikön sisäisen koulutuksen järjestämiseen, että henkilöstön lähettämiseen ulkopuolisten organisaatioiden järjestämään koulutukseen.

Yhteisellä koulutusmäärärahalla (n. 10 %) järjestettiin Varhan keskitettynä koulutuksena koko henkilökunnalle mm. muutosvalmennusta, esihenkilö- ja johtamiskoulutusta sekä turvallisuus-, kieli- ja it-koulutuksia. Yhteisellä koulutusmäärärahalla järjestettiin sisäisenä koulutuksena myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillista koulutusta, jonka kohderyhmät ylittivät organisaatio- ja/tai ammattiryhmäraajat.

Sisäisiä koulutuksia julkaistiin Varhan koulutuskalenterissa lähes 700, ja koulutuksiin ilmoittautuneita oli yhteensä lähes 40 000. Joko sisäiseen tai ulkoiseen täydennyskoulutukseen osallistui vuoden 2023 aikana kaikkiaan n. 15 000 hyvinvointialueen työntekijää ja koulutuspäiviä (tehollinen kesto 6 h) kertyi yli 50 000.

Ammattiryhmäkohtaisesti koulutuspäiviä/hlö kertyi keskimäärin seuraavasti:

Rekrytointi

Vuonna 2023 Varhassa oli tarjolla 2 605 vakituista tehtävää. Määräaikaiset ja vakituiset rekrytoinnit huomioiden hakuun laitettiin kaiken kaikkiaan 3 682 työpaikkaa. Uudelleenjulkaisut mukaan lukien työpaikkailmoituksia julkaistiin yhteensä 4 185 kappaletta. Avoinna olleisiin työpaikkoihin saatiin yhteensä 29 009 hakemusta.

Ikääntyneiden palveluiden tulosalueella hoitajien jatkuva haku otettiin käyttöön toukokuussa 2023. Työpaikkailmoitusten määrissä sekä tarjolla olleiden tehtävien määrissä jatkuva haku näkyy yhtenä hakuna sekä loppuvuodesta käyttöön otettuina yksittäisinä koosteilmoituksina.

Työhyvinvointi

Varhan ensimmäinen Mitä kuuluu?-Fokuskyseily toteutettiin syksyllä 2023. Kyselyssä vastausprosentiksi muodostui 55, kun valtakunnallisesti vastausprosentti oli 57.

Kyselyn tulosten perusteella Varhan vahvuus on esihenkilötyön oikeudenmukainen johtaminen, jonka kokee hyväksi 74 % vastaajista. Myös työyhteisöjen yhteistyö koetaan toimivaksi (66 % vastaajista).

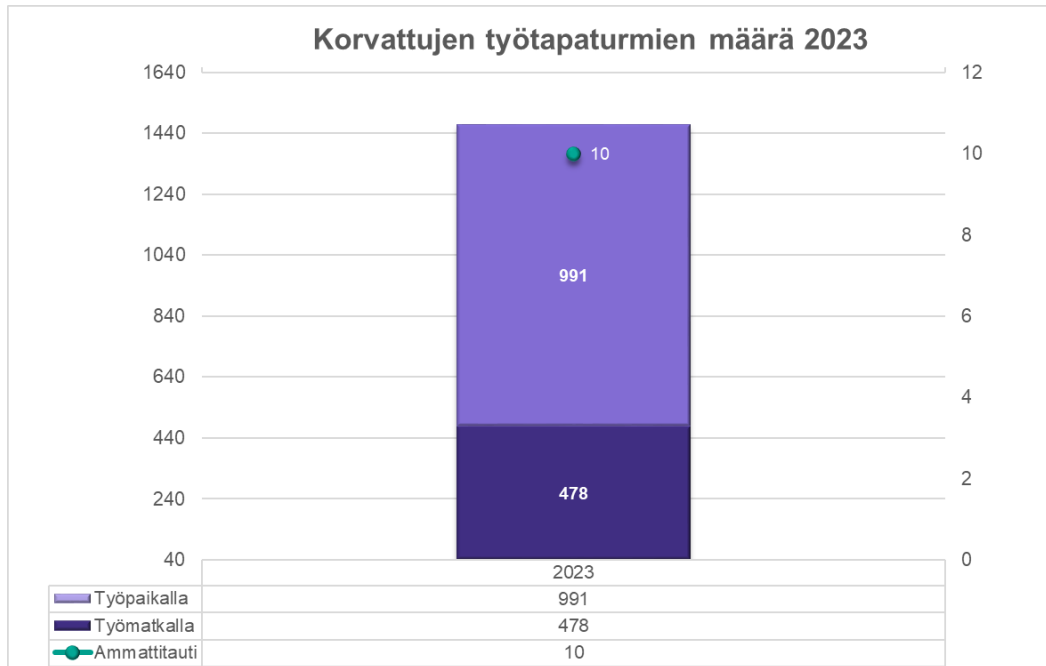
Kyselyn vastausten perusteella nähdään, että muutosmatka hyvinvointialueeksi on vielä kesken. Sen näkyy mm. siinä, että vain 16 % vastaajista kokee viime aikaiset muutokset myönteiseksi ja vasta hieman yli puolet vastaajista kokee itsensä varhalaisiksi (53 %). Tässä kuitenkin on selvää kehitystä keväälle -23, jolloin vastaava luku oli 40%.

Kehittämiskohteiksi kyselyn perusteella nousee erityisesti palautuminen työstä. Vastaajista yli 65 % kokee haasteita palautumisessa. Myös vastaajien oma kokemus työkyvystä kertoo siitä, että työkyvyn tukemisessa on kehitettävää. 42 % vastaajista kokee oman työkykynsä heikentyneen.

Työturvallisuus, työtapaturmat ja ammattitaudit

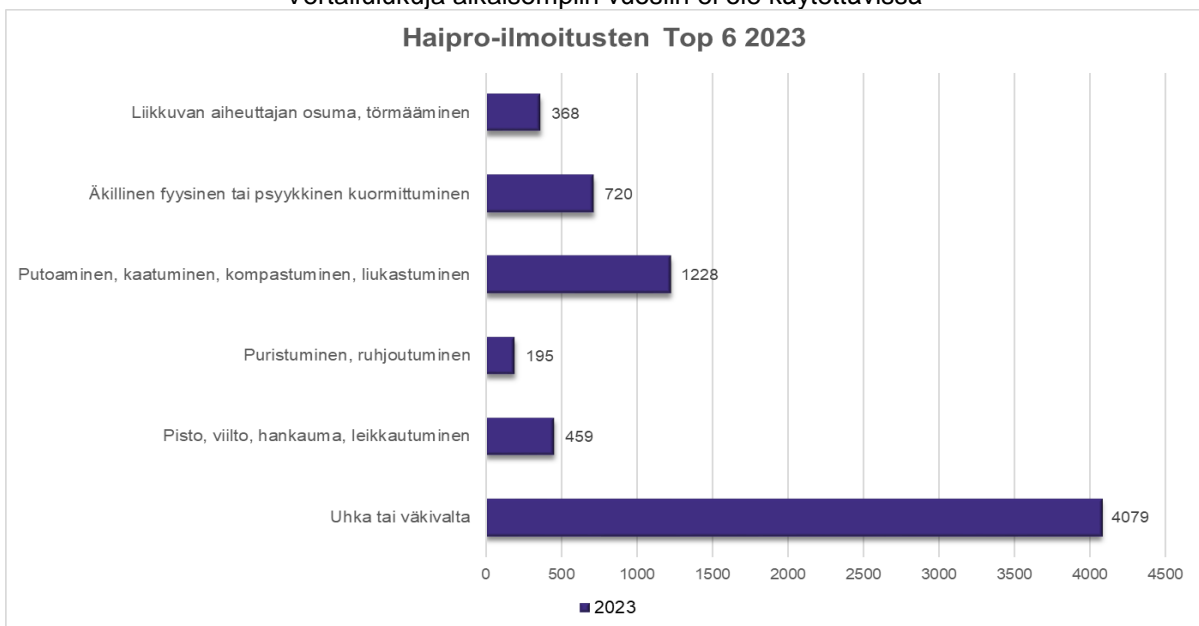
Työsuojelu on osa henkilöstövoimavarojen strategista johtamista. Sen tarkoituksena on kehittää työn ja työympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta, edistää kestävää kehitystä ja tuloksellisuutta tuottavaa työelämää ja henkilöstön kokemaa työhyvinvointia suunnitelmallisten henkilöstöstrategisten, turvallisuus- ja terveystavoitteisten johtamis- ja toimintatapojen avulla. Hyvinvoiva työntekijä, turvallinen työympäristö ja turvalliset työtavat takaavat sen, että pystymme tarjoamaan potilaillemme ja asiakkaillemme parasta mahdollista laadukasta hoitoa ja palvelua.

Vakuutusyhtiölle lähetyt sekä korvatut työtapaturmat ja ammattitaudit vuonna 2023 yhteensä on 1479.

Työturvallisuuteen liittyvät ilmoitukset tehdään Varhassa HaiPro-järjestelmään. Työturvallisuusilmoituksia ovat sattuneet tapaturmat, väkivaltilanteet, ammattitautiepäilyt, läheltä piti -tilanteet, uhkatilanteet sekä työturvallisuuteen liittyvät kehittämis ehdotukset. Näitä työturvallisuusilmoituksia tehtiin vuonna 2023 yhteensä 7638 kappaletta. Vaaratyyppinä yleisin vuonna 2023, oli uhka tai väkivalta.

Vertailulukuja aikaisempiin vuosiin ei ole käytettävissä

Ympäristöasiat

Varhan strategiassa kestävä kehityksen näkökulmat huomioidaan laajasti: *lupaamme toimia vastuullisen vaikuttavasti ja kestävästi ja ottaa toiminnan suunnittelussa huomioon taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön kannalta kestävä kehityksen.*

Vuonna 2023 Varha sitoutui tukemaan Turun kaupungin ilmastotyötä Turun Ilmastokaupunki 2029- kumppanina. Lisäksi Varha osallistui sosiaali- ja terveydenhuollon ekologista kestävyttä tutkivaan kansalliseen EKO-SOTE-hankkeeseen. Varhan kestävä kehityksen ja ympäristövastuullisuuden edistämiseksi sovelletaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kestävä kehityksen ohjelmaa vuosille 2020 - 2024. Ympäristövastuullisuutta kehitettiin mm. selvittämällä ruokahävikkiä, käynnistämällä kalusteiden kierrätystoiminta sekä jatkamalla ekotukihenkilötoimintaa ja ekologisen kestävyden verkkokoulutusta. Tarkemmin toimenpiteistä kerrotaan Varhan Kestävä kehityksen raportissa 2023.

Energian ja veden kulutukset Varhassa vuonna 2023

Hyödyke	Kulutus	Kustannus, €
Lämpö	83 100 MWh	6 383 800
Kylmä	10 700 MWh	838 800
Sähkö	56 900 MWh	6 164 000
Vesi + jätevesi	336 300 m ³	551 400
Höyry	1 400 t	778 800
Öljy	423 650 l	534 800

Energian ja veden kulutusta voidaan raportoida ainoastaan Varhan omistamista kiinteistöistä. Ne kattavat noin kolmanneksen Varhan kiinteistöalasta ja koostuvat pääsääntöisesti entisistä sairaanhoitopiirin, KTO:n ja Kärkullan kiinteistöistä. Turun alueen kiinteistöissä käytetään kaukolämpöä ja kaukokylmää, mutta Halikossa, Kärkullassa ja KTO:lla käytössä on myös öljylämmitystä. Hankitusta sähköstä suurin osa on päästövapaata VSSHP:n vanhaan sopimukseen perustuen. Höyryä käytetään Tyks kantasairaalan keittiössä ja välinehuollossa.

Muita ympäristökustannuksia aiheutti mm. ilmanvaihtosuodattimien hankinta 357 650 €. Ympäristöasioiden vastuutehtävien hoitoon käytetty palkkakustannus vastaa noin 2,5 henkilötyövuotta, mutta ympäristötyötä tehdään Varhassa laajasti myös ympäristöpalvelujen ja kehittämisspalvelujen ulkopuolella.

Keskeiset jätelajit ja määrät (tonnia) sekä kustannukset vuonna 2023

Kokonaisjättemäärä	2785 Tn
Polttokelpoinen jäte	1550
Pahvi ja kartonki	314

Terveydenhuollon erityisjäte	157
Vaarallinen jäte	133
Rakennusjäte ja puujäte	120
Biojäte	111
Metalliromu	108
Tietosuojamateriaali	89
Keräyspaperi	60
Pakkausmuovi	42,5
Sairaalalasi	31,5
Sähkö- ja elektroniikkaromu	30,5
Muut	38
Jätehuoltokulut	1,6 milj. euroa

Varhan ympäristöpalvelujen ensimmäinen vuosi keskittyi jätehuolto- ja kierrätysprosessien haltuunottoon, jätehuolto-ohjeiden yhdenmukaistamiseen ja jätehuollon kilpailutuksiin.

Jätetuotantoa voidaan seurata melko tarkasti Varhan omistamissa kohteissa yllä olevan taulukon mukaisesti, sen sijaan vuokratiohjeissa tieto jätemääristä jää vuokranantajille ja heidän sopimuskumppaneilleen. Jäteasetuksen (978/2021) mukaan tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä kierrätetään valtakunnallisesti kalenterivuositain vähintään 55 % vuonna 2025. Vuonna 2023 Varhan jätteestä kierrätettiin 29 %, poltettiin 66 % ja loppusijoitettiin 5 %. Jätelain uudistuksen myötä muovin erilliskeräys on edistymässä, mikä on Varhan kaltaiselle toimijalle tärkeä mahdollisuus lisätä muovin lajittelua ja siten kasvattaa kierrätysastetta.

Muut ei –taloudelliset asiat

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa uusien viranhaltijoiden ja päättäjien voimin. Uudessa organisaatiossa on riski korruptiolle, koska monet prosessit ovat vakiintumattomat. Korruptiolla tarkoitetaan vaikutusvallan väärinkäyttöä oikeudettoman edun tavoittelemiseksi. Korruptiota ja sen riskiä ehkäistään Varhassa sekä viranhaltijoiden että luottamushenkilöiden osalta.

Korruption ehkäisyssä ja torjunnassa on kolme toimijatahoa, johto, ohjeistava taho ja sisäinen tarkastus. Johdon rooli on vastata korruption torjunnasta. Ohjeistavana tahona Varhassa toimii niin hallintopalvelut kuin riskienhallintapalvelut, joka on rakentunut vasta vuoden 2023 lopulla. Sisäisen tarkastuksen rooli on arvioida objektiivisesti hyvän hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tehokkuutta mm korruption torjunnan näkökulmasta. Sisäinen tarkastus tukee johtoa tarkastamalla em. asioita ja suosittelee ohjeistavalle taholle ja johdolle toimenpiteitä.

Varhan toiminnassa keskeistä on asiakkaiden ja potilaiden pääsy riittäviin eli palvelu- ja hoidontarpeen arvion mukaisiin sosiaali- ja terveystalouteihin. Potilailla ja asiakkailta on mahdollisuus nostaa esiin tilanteita, joissa

heidän oikeutensa riittäviin palveluihin ei ole toteutunut tai joissa heidän oikeuksiaan on jollain tavalla loukattu. Näitä keinoja ovat muistutukset Varhalle tai kantelu valvontaviranomaiselle. Varhan verkkosivuilla on kattava ohjeistus asiakkaille ja potilaille eri ilmoitustavoista. Henkilökunnalle on myös avattu ns. whistleblower-direktiivin mukainen ilmoituskanava väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen.

Hyvinvointialuilla huomattavia riskejä liittyy tietosuojaan ja tietoturvaan. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tiedonhallintapolitiikka laadittiin vuoden alussa ja sen mukaisesti henkilökuntaa on koulutettu ja ohjeistettu toimimaan tietoturvalisätoimilla. Henkilökunnalla on ilmoituskanava tietoturvaloukkauksiin ja niihin reagoidaan Varhassa nopeasti ja tarvittavilta osin tiiviissä yhteistyössä IT-palveluntuottajan 2M-IT:n kanssa.

Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännön mukaan aluehallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat, sekä valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti.

Hyvinvointialuejohtaja vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että kuntayhtymän toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan, sekä vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kuntayhtymän toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan sekä riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyydet ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan.

Tulosaluejohtajat vastaavat siitä, että hyvinvointialueen sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä turvallisuus ja varautuminen on tulosalueellaan asianmukaisesti järjestetty. Henkilöstön tehtävänä on toimia hyväksytyjen tavoitteiden, määräysten ja ohjeiden mukaisesti, ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan jatkuvasti sekä raportoida havaitsemistaan riskeistä ja epäkohdista esimiehilleen.

Havainnot ja johdon itsearviointi

Hyvinvointialueen valmisteluvaiheessa esiin nousseet mahdolliset kriittisimmät riskit mm. tietoverkkojen ja ohjelmistojen toimimattomuudet sekä palkanmaksun ongelmat onnistuttiin pääosin välttämään ja toiminta saatiin onnistuneesti käyntiin vuoden 2023 alussa. Haasteita ja ongelmia on kuitenkin esiintynyt ja niitä on pitkin vuotta pyritty ratkomaan muun muassa nostamalla havaittuja riskejä esiin viikoittaisissa kriittisten riskien arviointi – kokouksissa ja viemällä tietoa riskeistä hyvinvointialuejohtajalle ja aluehallitukselle.

Johdolle ja esihenkilöille tammikuussa 2024 tehdyssä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden kyselyssä sekä sisäisen tarkastuksen tarkastelussa keskeisimpiä havaintoja olivat:

Organisaatorakenteen ja johtamisen haasteet: Toimintakulttuuri on vasta rakentumassa ja organisaatorakenne on moniportainen. Vastuut ja eri tasojen johtamisen roolit on koettu osin epäselviksi ja on kaivattu selkeitä toiminta- ja johtosääntöjä. Aiemmissa organisaatioissa käytössä olleet toimintamallit ja käytännöt ovat olleet kirjavia ja toiminnan yhteensovittaminen uusien yhteisten käytäntöjen mukaisiksi tulee viemään aikaa. Parannuksia tilanteeseen on haettu muun muassa lisäämällä esihenkilöiden koulutusta, kuvaamalla prosesseja ja delegointipäätöksillä.

Resurssien ja velvoitteiden epäsuhta: Rekrytoinnin haasteet ja henkilöstöpula ovat osassa toimintaa vaikeuttaneet lakisääteisten velvoitteiden ja henkilöstö-/asiakasmittauksen noudattamista. Erityisen ongelmallinen tilanne on ollut lastensuojelussa, jossa on ollut paljon täyttämättömiä virkoja ja lapsia ilman vastuusosiaalityöntekijöitä. Rekrytointien edistämiseksi on toteutettu eri toimenpiteitä ja henkilöstötilannetta on osin saatu korjattua.

Hankinnat ja sopimushallinta: Hyvinvointialueelle siirtyneet tuhannet sopimukset ja joiltain kunnilta puuttuneet sopimukset sekä puitesopimukset ovat tuottaneet paljon työtä. Hankinnat ja isot kilpailutukset ovat olleet haastavassa tilanteessa ja on syntynyt kilpailutusvelkaa, jonka tilanteen paraneminen tulee viemään aikaa. Hankintojen prosessissa on myös ollut pulaa osaavasta henkilökunnasta ja kilpailuttajista. Hankintatoimea sekä sopimushallintaa ollaan kehittämässä projektien avulla ja uusi sopimustenhallintajärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2024 aikana.

Sisäinen tiedonkulku: Uuden rakentuneen organisaation alkuvaiheessa on ilmennyt ehkä odotettujakin ongelmia sisäisessä tiedottamisessa. Ongelmat liittyvät organisaation osittain vielä muotoutumassa oleviin toimintamalleihin ja osin epäselviin vastuisiin sekä työnjakoihin tulosalueiden, muun muassa tuotannon ja järjestämisen palvelujen välillä. Tiedon kulkeutuminen tulosalue- ja tulosryhmäjohtajien tai lääkärijohtajien kautta kentälle asti on joissain tilanteissa ollut puutteellista. Viestintää ja sisäistä tiedonkulkua on pyritty kehittämään muun muassa tarjoamalla esihenkilöille tukea sekä uusinta infoa esihenkilötreffeillä ja henkilöstötilaisuuksissa.

Asiakasmaksut ja –laskutus: Asiakaslaskutuksen käynnistäminen ja ajan tasalla pitäminen on osoittautunut erittäin haastavaksi ja laskutuksessa on esiintynyt viivettä. Varhalla on käytössä useita eri asiakas- ja potilastietojärjestelmiä ja kunnissa sekä kuntayhtymissä käytänteet kirjaamiselle ja palvelujen määrittelyille ovat olleet hyvinkin erilaisia. Yhtenäisiin määrittelyihin siirtymisessä on ollut ongelmia. Kunnilta siirtyneissä toiminnoissa on myös osa-alueita, joiden perustietoja ei ole hallittu asiakas- ja potilastietojärjestelmien kautta ja siten laskutusprosessien muodostaminen ja tarvittavien tietojen saaminen on ollut hyvin aikaa vievää. Maksukatto- ja maksualennusprosessit sekä asiakaspalvelupuhelin ovat olleet hyvin ruuhkautuneita. Asiakkaille on koko vuoden ajan tehty tarvittaessa maksujärjestelyitä. Yksittäisien palvelujen laskutus on ollut osin aloittamatta, minkä lisäksi perintäprosessia ei ole kyetty käynnistämään ja sen käynnistäminen on siirtynyt keväälle 2024.

Ilmoituskanava

Varha on sisäisen tarkastuksen toimesta ottanut käyttöön 1.4.2023 sisäisen ilmoituskanavan, joka on tarkoitettu kaikille Varhan työntekijöille väärinkäytösten tai niiden epäilyjen ilmoittamiseen. Ilmoitusten käsittely toteutetaan luottamuksellisesti ja ilmoitustietoihin on pääsy vain niihin oikeutetuilla nimetyillä käsittelijöillä sisäisessä tarkastuksessa ja lakipalveluissa. Lainsäädännön alaan kuuluvista ilmoituksista tehdään selvitys niiden paikkansa pitävyyden selvittämiseksi ja tarvittaessa rikkomiseen puuttumiseksi. Selvityksen laajuudesta päättää hyvinvointialuejohtaja, joka myös hyväksyy toteutettavat jatkotoimenpiteet.

Ilmoituksia on vuoden 2023 aikana tehty noin kymmenen. Eniten on tehty hoitotoimenpiteisiin ja lääkehoitoon liittyviä ilmoituksia, mitkä eivät kuulu lain soveltamisaloihin. Näiden kohdalla on oltu yhteydessä valvontakeskukseen mahdollisia toimenpiteitä varten. Lisäksi on tullut tietosuojaa ja –turvaa koskevia ilmoituksia. Näiden osalta on välitetty tieto tapahtuneesta tietosuojasta ja –turvasta vastaaville henkilöille. Lain soveltamisaloihin kuuluvia ilmoituksia on ollut vähän eikä niiden osalta ole tullut esille koko organisaation kannalta merkittäviä väärinkäytöksiä.

Sisäisen tarkastuksen toiminnasta

Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialueen hallintosäännön 112 §:n mukaan aluehallituksen ja hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa. Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet, tehtävät, toimivalta ja vastuut on kuvattu sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa. Työnjohdollisesti sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa. Hyvinvointialueen sisäiseen tarkastukseen kuuluu tällä hetkellä kaksi sisäistä tarkastajaa.

Hyvinvointialuejohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta. Sisäinen tarkastus raportoi hyvinvointialuejohtajalle ja tarvittaessa aluehallitukselle.

Sisäinen tarkastus on valmistellut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jotka aluevaltuusto on hyväksynyt 14.6.2023. Sisäinen tarkastus on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamista, käytännön

toteutustapoja ja raportointia muun muassa seuraavissa toiminnoissa: ostolaskujen käsittelyprosessi, valvontakeskuksen toiminta ja sivutoimi-ilmoitusten käsittelyprosessi. Edellä mainittujen lisäksi on ollut myös muita yksittäisiä tarkastuskohteita. Sisäinen tarkastus on osallistunut riskienhallinnan organisoinnin suunnitteluun sekä laatinut turvallisuuskatsauksen johtoryhmälle kesäkuussa 2023. Tulosaluejohtajien kanssa on lisäksi käyty keskustelua sisäisen valvonnan vastuista ja tehtävistä COSO-viitekehyksen avulla.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan arvioitavat riskit jaetaan operatiivisiin riskeihin, vahinkoriskeihin, taloudellisiin riskeihin sekä strategisiin riskeihin.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) aloittaessa toimintansa riskienhallinnan ensisijaisena tavoitteena oli varmistaa hyvinvointialueen vastuulle siirtyvien tehtävien jatkuvuuden turvaaminen ja hallinta heti toiminnan alusta alkaen. Tämän varmistamiseksi mm. perustettiin ryhmä, joka kokoontui viikoittain arvioimaan käynnistysvaiheessa mahdollisesti esiin nousevia riskejä ja niiden hallintatoimenpiteitä. Tavoitteena viikoittaisilla riskienhallintatapaamisilla oli nopean reaktiivisen toiminnan lisäksi pyrkiä proaktiivisuuteen, ennakoimalla ja varautumalla mahdollisiin riskeihin. Nykyisin ryhmä kokoontuu joka toinen viikko etäyhteyksin. Ryhmä muodostuu tulos- ja palvelualueen edustajista. Palaverissa käydään läpi ajankohtaisia riskejä. Todetut riskit ja niiden hallintatoimenpiteet kirjataan ylös. Riskien merkittävyyden mahdollisia muutoksia seurataan pidemmällä aikavälillä, jolloin voidaan seurata, onko hallintatoimenpiteillä ollut vaikutuksia riskien merkittävyyteen.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyessä vuoden 2023 alusta riskinä oli mm. palkanmaksuun liittyvät häiriöt. Riski ei realisoitunut ja palkat maksettiin työntekijöiden tileille suunnitellusti.

Vuoden 2023 taloudelliset riskit johtuivat erityisesti hyvinvointialueelta vaadituista säästötoimenpiteistä. Tämä johti mm. yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseen konserni- ja järjestämisen palveluissa vuoden 2023 lopussa.

Operatiiviset riskit painoutuivat henkilöstöriskeihin. Henkilöstöriskit pitivät sisällään mm. henkilöstön saatavuuden ja riittämättömyyden. Henkilöstöpula on keskittynyt tiettyihin Varhan toimintoihin, aiheuttaen viivästystä mm. palveluihin tarjoamisessa ja pääsyssä. Hallintatoimenpiteinä ovat toimintojen ja palveluiden priorisoiminen ja henkilöstöressurssien kohdentaminen tarkoituksenmukaisesti. Operatiivisiin riskeihin kuuluivat myös tietojärjestelmien toimimattomuus sekä tietoturva ja tietosuoja. Hallintakeinoina ovat verkkoliikenteen aktiivinen suojaus, kriittisten toimintojen kahdentaminen, aktiivisten haittaohjelmistojen torjunta- ja havaitsemisjärjestelmä palvelimille ja päätelaitteille, ajantasaiset tietosuoja- ja lokienhallintapolitiikka sekä ohjeistukset ja tietosuojaosaamisen kasvattaminen.

Strategisina riskeinä olivat toiminnan käynnistyessä uuden organisaation muodostamisen johdosta epäselvydet vastuissa ja tehtävissä sekä hankintoihin liittyvät riskit.

Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ja sen seurannaisvaikutukset ovat koskettaneet eri toimijoita globaalisti, kansallisesti, alueellisesti sekä paikallisesti. Hyökkäyksestä aiheutunut turvallisuusympäristön kiristynyt tilanne on vaikuttanut myös hyvinvointialueiden kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan ja varautumiseen. Hybridivaikuttaminen sekä kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuva tiedustelu on lisääntynyt Suomessa.

Varautuminen on osa riskienhallintaa. Vuoden 2023 aloitettiin Varhaan liittyneiden organisaatioiden valmiussuunnitelmien yhteensovittaminen Varhan yhteiseksi valmiussuunnitelmaksi.

Johdon raportointi on keskeinen osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Länsi-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus raportoi viikoittain Varhan johtoa valmiustason tilasta sekä toimintaympäristössä mahdollisesti havaituista poikkeamista. Valmiuskeskus informoi johtoa tarvittaessa myös välittömästi vakavista tai poikkeuksellista tilanteista, jotka voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.

Pelastustoimen tilannekeskus informoi Varhan johtoa pelastustoimintaan liittyvistä häiriötilanteista ja onnettomuuksista.

Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja raportoi säännöllisesti ja aina kun turvallisuusympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia hyvinvointialueen johtoa. Näiden lisäksi pidetään kahden viikon välein aiemmin mainittu palaveri ajankohtaisista riskeistä.

Tulosalueiden riskienhallintaa käydään keskitetysti läpi kaksi kertaa vuodessa. Vuoden keskivaiheella järjestetään tulosalueille kohdennettu riskienhallinnan puolivuosisikatsaus. Toinen riskienhallintakatsaus järjestetään vuoden lopussa.

Vuonna 2023 Varhassa ei ollut vielä käytössä keskitettyä kokonaisvaltaista riskienhallintaohjelmaa. Se tullaan hankkimaan vuoden 2024 aikana. Riskienhallintaohjelma yhtenäistää riskien arviointia ja kokonaisvaltaista riskienhallintaa, parantaen myös raportointia.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Varhan talousarvio vuodelle 2023 oli jo lähtökohtaisesti laadittu alijäämäiseksi. Alijäämäistä talouskehitystä pidettiin todennäköisenä johtuen pitkälti vallinneesta inflaatiokehityksestä, hyvinvointialueiden rahoituksen määräytymisessä käytetystä hyvinvointialueindeksin kustannuskehitystä matalammasta tasosta sekä toiminnan aloittamiseen liittyvistä käynnistysvaiheen tehottomuuskustannuksista. Vuoden 2023 aikana selkiintyi kuntien tilinpäätöstiedoilla 2022 korjattu valtionrahoituksen kertakorvaus ja sen myötä vahvistui vuoden 2023 pohjatieto seuraavien vuosien rahoituskehitykselle. Hyvin nopeasti ensimmäisistä talousennusteista lähtien näytti ilmeiseltä, että taloustilanne on heikentymässä vielä lisää alijäämäisestä talousarviosta.

Talousarviota laadittaessa syksyllä 2024 täydentyi tiedot uuden hallitusohjelman tuomista muutoksista hyvinvointialueen tehtäviin ja rahoitukseen. Tilikauden 2023 alijäämien kattamiseen varauduttiin laatimalla taloussuunnitelmavuosille tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma. Alijäämäpaine on muodostettu lähivuosien kustannus- ja rahoituskehityksen epätasapainosta ja siitä, että talouden tasapaino tulee lain mukaan saavuttaa vuoden 2026 loppuun mennessä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman laatiminen oli myös edellytys sille, että valtioneuvosto muutti Varhan lainanottovaltuutta vuodelle 2024. Alijäämäisen talouskehityksen vuoksi lainanottovaltuutta ei myönnetty ilman muutoksenhakua.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen strategian toimeenpano ja toiminnan uudistaminen on ollut tavoitteena hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisestä asti. Toiminnan uudistamisessa ja talouden tasapainottamistyössä tavoitellaan 270 miljoonan euron kustannuskehitystä hillitseviä toimenpiteitä vuosien 2024-2026 aikana. Taloustilanteen heikkeneminen vuoden 2023 aikana edellyttää uudistamistyön nopeuttamista. Vuodelta 2023 muodostui lisäksi 27 milj. euroa enemmän alijäämää, mitä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman talouden tasapainottamisen perustana on ollut. Kansallisella tasolla hyvinvointialueille on alustavien tilinpäätöstietojen mukaan muodostumassa merkittävästi alijäämää. Vuoden 2023 alijäämien perusteella hyvinvointialueiden valtionrahoitusta tullaan tarkastelemaan jälkikäteen vuoden 2025 rahoituksessa. Tämän perusteella myös Varhan valtionrahoitus tullee kasvamaan taloussuunnitelman tasosta. Mikäli kulukehityksen hillitsemisen toimitissa onnistutaan, voidaan rahoituksen jälkikäteistarkistuksella kattaa nyt kertynyt suurempi alijäämä vuodelta 2023. Voimakkaamman kulukehityksen vuoksi on kuitenkin selkeä riski myös sille, että vuoden 2024 alijäämä muodostuu talousarvion alijäämää suuremmaksi. Tällöin on tarkasteltava talouden tasapainotusta uudelleen.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimeenpano ja toteuttaminen on vaativa kokonaisuus, joka vaatii paljon voimavaroja ja yhteistyötä päättäjien ja valmistelevien viranhaltijoiden kesken. Kun uuden organisaation toiminta on vielä osin vakiintumatonta, edellyttää välttämättömien muutosten toteuttaminen myös muutosjohtamistaitoja ja muutoksien sietokykyä sekä henkilöstöltä että esihenkilöiltä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman riittävän ripeä toimeenpano on edellytys sille, että talouden tasapaino ehditään vuoden 2026 lopussa päätetyillä toimenpiteillä saavuttaa eikä uusiin toimiin ole tarpeen ryhtyä. Vuoden 2024 ensimmäisellä kvartaalilla tulisi olla tehtynä ja toimeenpano vahvasti käynnissä tarvittavien talouden vaikutusten saavuttamiseksi loppuvuoden aikana.

Varhan tulee raportoida tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteiden vaikutuksista talouden kehitykseensä valtiovarainministeriölle puoli vuosittain. Alijäämäiseksi laaditun vuoden 2024 talousarvion ja tilivuoden 2023 alijäämän vuoksi on odotettavissa, ettei Varhalle myönnetä lainanottovaltuutta myöskään vuodelle 2025 tarvittavien investointien toteuttamiseksi. Näin ollen edessä on lainanottovaltuuden muutoksenhaku toistamiseen. Jotta

valtioneuvosto myöntäisi lainanottovaltuutta vuodelle 2025, tulee tuottavuus- ja taloudellisuustoimien edetä ja hyvinvointialueen osoittaa lainanhoitokykynsä pitkällä aikavälillä. Mikäli Varha pystyy noudattamaan voimassa olevaa taloussuunnitelmaansa, on sen lainanhoitokyky riittävä.

Tulevina vuosina hyvinvointialueen toiminnassa korostuu erilaiset muutokset, joilla tavoitellaan paitsi parempaa kykyä vastata väestön palvelutarpeisiin, myös talouden tilannetta parantavia vaikutuksia. Keskeinen muutosajuri toimintamallien kehittämiseen on myös henkilöstöpula. Henkilöstön saatavuusongelmien odotetaan jatkuvan myös tulevina vuosina mikä tekee entistä kriittisemmäksi prosessien sujuvuuden ja teknologian hyödyntämisen tilanteissa, joissa se on mahdollista.

Varsinais-Suomessa on hajanaisen kuntapohjan perua laaja ja tiivis toimitilaverkosto. Henkilöstön riittävyyden ja palvelujen saatavuuden kannalta merkitykselliseksi nousee toimitilaverkostoa koskevat linjaukset ja sähköisten palvelujen hyödyntäminen osana hyvinvointialueen palvelutarjoomaa. Hyvinvointialueelle siirtyneissä toimitiloissa on monelta osin korjausvelkaa. Toisaalta kunnilta on siirtynyt tiloja määräaikaikaisilla vuokrasopimuksilla siirtymäkauden ajaksi ja myös kunnissa odotetaan hyvinvointialueen päätöksiä. Palveluverkkoa koskevien linjauksien odotetaan valmistuvan kevään 2024 aikana. Tietoa tarvitaan toiminnan ja talouden kannalta järkevien investointipäätösten tekemiseen ja palveluverkkosuunnitelma antaa siihen hyvän perustan.

Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous

Seuraavassa taulukossa kuvataan konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	4	
Säätiöt	1	
Hyvinvointialueiden ja valtion yhteisessä määräysvallassa olevat yhteisöt		2
Osakkuusyhteisöt	7	
Muut omistusyhteisyhteisöt		12
Yhteensä	12	14

Hyvinvointialueelle on siirtynyt kunnista ja kuntayhtymistä yhtiöomistuksia sote-uudistusta koskevan lainsäädännön voimaantulon myötä 1.1.2023. Lisäksi hyvinvointialue on tehnyt vuonna 2022 hyvinvointialuevalmistelun yhteydessä yksittäisiä osakemerkintöjä. Vuoden 2023 aikana ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia tytär- ja omistusyhteisyhteisöjen omistus- ja äänivallassa eikä liiketoiminnassa tai toimialassa.

Konsernin toiminnan ohjaus

Yhtiöomistusten hankinta ja niistä luopuminen, omistusten perusteet ja tavoitteet sekä omistajaohjauksen toimintamallit perustuvat Varsinais-Suomen hyvinvointialueella hyvinvointialueen strategiaan, omistajaohjauksen periaatteisiin ja konserniohjeeseen.

Hyvinvointialueen strategia on hyväksytty aluevaltuustossa 21.9.2022 § 83. Vuonna 2023 on noudatettu aluevaltuuston 14.12.2022 § 177 hyväksymää hallintosääntöä. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty omistajaohjausta ja valvontaa koskevat toimivaltuudet.

Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, aluehallituksen konserni- ja toimitilajaosto sekä hyvinvointialuejohtaja. Konsernijohto vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä hyvinvointialueella aluevaltuuston päätösten mukaisesti. Hallintosäännön mukaan aluehallitus vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan.

Aluehallituksen konserni- ja toimitilajaosto ohjaa ja valvoo omistajana konserniyhteisöjä siten, että nämä toimivat hyvinvointialuekonsernin kokonaisedun, aluevaltuuston hyväksymien omistajaohjauksen periaatteiden ja aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden mukaisesti sekä vastaa omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöönpanosta.

Omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje on hyväksytty aluehallituksen esityksen mukaisesti aluevaltuustossa 25.1.2023 § 6. Omistajaohjauksen periaatteet -asiakirja määrittelee periaatteet, joiden mukaan hyvinvointialue olisi eri organisaatioissa ja yhteisöissä mukana omistajana, sijoittajana, rahoittajana tai yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pääperiaatteena on, että se voi omistaa osakkeita yhtiöistä, joita se tarvitsee palvelujen ja niihin liittyvien tukipalvelujen järjestämisessä. Sidosyksikköyhteisöjen (inhouse) omistaminen on yksi keino organisoida omaa toimintaa yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hyvinvointialue voi perustellusta syystä omistaa myös markkinoilla toimivia yhteisöjä.

Konserniohje ohjaa hyvinvointialueen omia toimielimiä ja viranhaltijoita sekä hyvinvointialuekonserniin kuuluvia tytäryhteisöjä. Konserniohje määrittelee mm. hallitusjäsenten valintaa, hallitustyöskentelyä (ennakkonäkemysohje) sekä osavuositarkastusten ja investointiesitysten toimittamista. Hyvinvointialueen tytäryhtiöt ovat hyväksyneet hyvinvointialueen konserniohjeen yhtiötään sitovaksi.

Tytäryhteisöille asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden toteutuminen hyvinvointialuekonsernin toiminnassa

Aluevaltuusto on 14.12.2022 § 195 osana vuoden 2023 talousarviota asettanut tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteet. Alla on listattuna tytäryhteisöille asetetut tavoitteet ja selvitys tavoitteiden toteutumisesta.

Aluehallitus on 10.10.2023 § 336 päättänyt hyvinvointialueen omistajapoliittisista linjauksista hyvinvointialueen tytäryhtiöiden osalta. Omistajapoliittisista linjauksista on tarkempi selostus kohdassa Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.

Länsirannikon Työterveys Oy

Tavoitteet: Tilikauden tulos on positiivinen.

Hyvinvointialueudistuksesta johtuvien toiminnallisten muutosten hallittu haltuunotto siten, että palveluiden laatu, saavutettavuus ja toimintavarmuus toteutuvat.

Toteuma: Tavoitteet ovat toteutuneet.

Myllykoti Oy

Tavoitteet: Tilikauden tulos on positiivinen. Palveluhinnat ovat kilpailukykyiset. Yhtiö noudattaa palvelutuotannossaan hyvinvointialueen omalle toiminnalleen asettamia laatukriteerejä.

Toteuma: Tavoitteet ovat toteutuneet.

Oy Vasso Ab

Tavoitteet: Yhtiön rooli sosiaalialan kehittämistoiminnassa ja asiantuntijapalveluiden tuottamisessa on yhteen sovitettu hyvinvointialueen TKKI-toiminnan (Tutkimus, koulutus, kehittäminen, innovaatiotoiminta) sekä palvelutuotannon kanssa. Tilikauden tulos on positiivinen.

Toteuma: Tavoitteet ovat toteutuneet.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:lle ei ole määritetty valtuustotasolla sitovia tavoitteita hyvinvointialueen talousarviossa vuodelle 2023, koska yhtiön osakkeet on otettu vastaan vasta aluevaltuuston päätöksellä 15.2.2023 § 44.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n ja sen tytäryhtiön Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen hyvinvointialueelle toimittamia ennakkonäkemysspyyntöjä on käsitelty vuoden 2023 aikana konserni- ja toimitilajaoston kokouksissa konserniohjeen mukaisesti.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hyvinvointialueen tytäryhtiön Myllykoti Oy:n nykyisten toimitilojen määräaikainen vuokrasopimus on päättymässä helmikuussa 2027. Aluevaltuuston 20.12.2023 § 155 hyväksymässä investointisuunnitelmassa vuosille 2025-2028 on huomioitu 18,7 miljoonan euron määräraha nykyisten Myllykoti Oy:n toimitilojen korvaamiseen.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on tehnyt vuosille 2025-2028 investointiesityksen, jota hyvinvointialue ei ole hyväksynyt. Länsirannikon Työterveys Oy ja Oy Vasso Ab eivät ole tehneet investointiesitystä vuosille 2025-2028.

Aluehallitus on 10.10.2023 § 336 päättänyt hyvinvointialueen omistajapoliittisista linjauksista hyvinvointialueen tytäryhtiöiden osalta. Päätöksessään aluehallitus on linjannut, että Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n ja Oy Vasso Ab:n osalta perustetta yhtiömuodossa harjoitettavalle toiminnalle ei enää ole. Aluehallitus on päättänyt, että yhtiöt voidaan purkaa ja valmistelu toimintojen siirtämiseksi hyvinvointialueen omaksi tuotannoksi voidaan aloittaa.

Tilikauden 2023 päättymisen jälkeen on valmisteltu kummankin tytäryhtiön liiketoiminnan siirtoa ja yhtiöiden purkaa. Aluehallitus on 13.2.2024 § 53 päättänyt Oy Vasso Ab:n toiminnan siirtämisestä Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle liikkeenluovutusperiaatteella 1.4.2024 lukien. Konserni- ja toimitilajaosto on 7.2.2024 § 4 on ennakoitunut tulevaa liiketoiminnan siirtoa ja päättänyt Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n asettamisesta selvitystilaan sen sijaan, että se olisi nimennyt uusia hallitusjäseniä eronneiden hallitusjäsenten tilalle.

Tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnan ja talouden kehittyminen

Alla on kuvattuna Varsinais-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2023 ostovolyymit sen tytär- ja osakkuusyhteisöiltä.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ostot tytäryhtiöiltään vuonna 2023 (alv 0 %):

Tytäryhteisö	Hyvinvointialueen ostot, milj. euroa
Länsirannikon Työterveys Oy	15,0
Myllykoti Oy	4,8
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	5,0
Oy Vasso Ab	0,3
Turun yliopistollisen keskussairaalan koulutus- ja vapaa-ajanviettokeskuksen säätio sr	0
Yhteensä	25 milj. euroa

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ostot osakkuusyhtiöiltään vuonna 2023 (alv 0 %):

Osakkuusyhteisö	Hyvinvointialueen ostot, milj. euroa
Laitilan Terveyskoti Oy	1,0
2M-IT Oy	73,0
Kaarea Oy	39,5
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy	8,7
Suomen Keskinäinen Potilasvakuutusyhtiö	5,7
Kiinteistö Oy Kuskinkuja (vastike)	0,03
Kiinteistö Oy Malminselkä (vuokra)	0,1
Yhteensä	128

Seuraavassa on lyhyesti kuvattu merkittävien tytä- ja osakkuusyhteisöjen toiminnallista ja taloudellista tilannetta.

Länsirannikon Työterveys Oy

Yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa ja yhtiö on velaton. Yhtiön tulos vuodelta 2023 on positiivinen.

Yhtiö on saanut otettua Varsinais-Suomen hyvinvointialueen työterveyshuollon toimipisteiden verkoston (myös alihankkijat) haltuun ja hyvinvointialueen henkilöstöllä on ollut vuonna 2023 yhtenevä työterveyshuollon sisältö ja nimetty palveluntuottaja. Palveluita on kehitetty yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja yhtiö on reagoinut hyvinvointialueen eri tarpeisiin palveluiden sisällön suhteen.

Myllykoti Oy

Yhtiön taloustilanne on heikentynyt palkankorotuksista, kalliista sähkösopimuksesta ja kiinteistön vuokran korotuksesta johtuen. Kustannusten nousun seurauksena yhtiön tilikauden aikana antamat ennusteet osoittivat, että tilikauden tulos tulee olemaan tappiollinen. Loppuvuonna toteutettujen palveluhintojen korotusten ja yhtiön sopeuttamistoimenpiteiden seurauksena Myllykoti Oy:n tilikauden 2023 tulos kääntyi kuitenkin lievästi positiiviseksi. Yhtiö on velaton.

Hinnankorotuksista huolimatta palveluhinnat ovat edelleen kilpailukykyiset markkinatoimijoiden hintoihin nähden.

Myllykoti Oy toimii vuokratuissa tiloissa määräaikaisella sopimuksella, joka on päättymässä helmikuussa 2027. Konserni- ja toimitilajaosto on 12.6.2023 § 46 päättänyt, että yhtiön hallitukselle annetaan valtuutus käynnistää toimenpiteet Myllykoti Oy:n tulevaisuuden toimitiloista, kuitenkin siten, että ratkaisuja etsitään yhteistyössä hyvinvointialueen kiinteistöpalveluiden kanssa ja huomioidaan hyvinvointialueen myöhemmin tekemät päätökset palvelu- ja tilatarpeista. Aluevaltuuston 20.12.2023 § 155 hyväksymässä investointisuunnitelmassa vuosille 2025-2028 on huomioitu 18,7 miljoonan euron määräraha nykyisten Myllykoti Oy:n toimitilojen korvaamiseen.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n taloudellista tilannetta ja maksukyvykkyyttä pitkällä aikavälillä on käsitelty konserni- ja toimitilajaoston kokouksissa 12.6.2023 § 47 ja 14.11.2023 § 73 sekä aluevaltuustossa 15.11.2023 § 142. Yhtiön tosiasiallisesta taloudellisesta tilanteesta ja ennusteesta ei ole pystytty saatujen osavuositarkastusten perusteella muodostamaan luotettavaa käsitystä.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy tuottaa Varhan järjestämistä vastaavalla olevia sosiaalihuollon palveluja (asumispalvelut aterioineen, peseytymispalvelut, päivätoiminta) sekä harjoittaa toimitilojen vuokrausta. Yhtiö tuottaa palveluita kahdessa eri rakennuksessa, joissa on noudatettu keskenään erilaisia hallinnointimalleja. Tästä on seurannut se, että kahden eri rakennuksen toimitilakustannusten ohjautuminen ei ole määräytynyt keskenään samalla tavalla. Tämän vuoksi yhtiön kustannusrakennetta ja kustannustasoa analysoiden ei ole ollut mahdollista saada vertailutietoa vastaavaa palvelua tuottavien markkinatoimijoiden hintoihin nähden.

Someron kaupunki on 28.2.2022 myynyt Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen osakkeensa Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:lle 4.000.000 eurolla.

Syyskuussa 2023 valmistuneen kuntotutkimuksen sekä rakennustapaselostuksen perusteella Lamminniemikodin alapohjarakenteessa on merkittäviä puutteita ja alapohjan uusimisen kustannukset tulisivat olemaan merkittävät. Alustavien selvitysten mukaan edes alapohjan uusiminen ei kuitenkaan poista ongelmaa, joka muodostuu kantavasta määstä alapohjarakenteesta. Kantavan määrän alapohjarakenteen korjaaminen ei ole mahdollista ilman koko rakennuksen purkamista.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on toimittanut reklamaation Someron kaupungille 20.10.2023. Reklamaatiossa Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on vaatinut Someron kaupungilta muun ohessa Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen osakkeita koskevan kaupan purkamista. Reklamaatio on perustunut mm. siihen, että osakkeiden arvo kaupantekohetkellä 28.2.2022 vaikuttaa saatujen selvitysten perusteella olleen olennaisesti alempi kuin osakkeista maksettu kauppahinta. Osakekauppaa koskeva riita-asia on kesken.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on rahoittanut kiinteistöyhtiön osakekaupan kauppahinnan ja varainsiirtoveron pankin 31.3.2022 myöntämällä yritysainalla, jonka pääoma oli 4.080.000 euroa. Lainan maturiteetti on 10 vuotta. Laina on tasalyhenteinen ja se maksetaan erissä puolivuositain 31.8.2022 alkaen siten, että viimeinen erä 2.788.000 euroa maksetaan 1.3.2032. Someron kaupunki on taannut lainan omavelkaisella takauksella ja takaus on siirtynyt hyvinvointialueen vastattavaksi. Hyvinvointialueella on tunnistettu riski sen osalta, pystyykö Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy rahoittamaan tuloillaan osakkeiden hankintaan otetun lainan.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on hyvinvointialueen 7.2.2024 tekemällä päätöksellä asetettu selvitystilaan. Valmistelu Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n toimintojen siirtämisestä hyvinvointialueen omaksi tuotannoksi ja yhtiön purkamiseksi on käynnistetty.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n ja Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen vuoden 2023 tilinpäätöksen laatiminen on kesken. Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on selvittämässä Kiinteistö Oy:n osakkeiden arvostusta (osakekanta) ja alaskirjauksen määrää, minkä vuoksi Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n konsernin konsernitilinpäätöksestä puuttuu Kiinteistö Oy:n osakkeiden mahdollinen arvonmuutos.

2M-IT Oy

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on ostovolyymeiltään 2M-IT Oy:n suurin asiakas. Yhtiöllä on tällä hetkellä 22 omistajaa. Yhtiö ei ole kenenkään omistajansa tytäryhtiö. 2M-IT Oy on Varsinais-Suomen hyvinvointialueen näkökulmasta toiminnallisesti erittäin merkittävä osakkuusyhtiö, koska se on Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ICT-kokonaispalveluntuottaja.

Yhtiön liikevaihto oli 175,7 M€ (vuonna 2022: 141,3 M€) ja liikevoitto 4,3 M€ (vuonna 2022: 2,3 M€). Varsinais-Suomen hyvinvointialueen intressissä on omistajana ohjata yhtiötä sen strategisissa valinnoissa sekä seurata ja valvoa 2M-IT Oy:n taloudellista tilannetta ja sen kykyä huolehtia vastuistaan ja riskeistään.

Yhtiön liiketoimintaedellytysten odotetaan olevan suotuisat vuonna 2024. Lähitulevaisuuden merkittävimmät epävarmuudet kohdistuvat hyvinvointialueiden yhä kiristyvään taloudelliseen tilanteeseen, joka aiheuttaa painetta kustannustasojen alentamiseen ja tuottavuuden parantamiseen. Myös Suomen hallituksen ohjelmaan tehdyt kirjaukset julkisomisteisten sidosyksikköyhtiöiden sääntelyn kehittämisestä voivat toteutuessaan vaikuttaa osaltaan yhtiön toimintaan ja hintakehitykseen.

Kaarea Oy

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on ostovolyymeiltään Kaarea Oy:n suurin asiakas.

Yhtiöllä on tällä hetkellä kuusi omistajaa. Yhtiö ei ole kenenkään omistajansa tytäryhtiö. Yhtiön liikevaihto oli 69,3 M€ (vuonna 2022: 37,0 M€) ja liikevoitto 3,9 M€ (vuonna 2022: 0,9 M€).

Yhtiö teki tilikauden aikana kaksi liiketoimintakauppaa 1.1.2023:

- Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ruokapalveluliiketoiminnan jatkoliikkeenluovutus, jossa yhtiön palvelukseen siirtyi 162 henkilöä; sekä
- Turun kaupungin koulujen, päiväkotien ja ammatti-instituuttien ruokapalveluliiketoiminnan luovutus Arkea Oy:ltä yhtiölle, jonka yhteydessä yhtiön palvelukseen siirtyi 252 henkilöä.

Yhtiön toiminta-alue on laajentunut maantieteellisesti kattamaan koko Varsinais-Suomen alueen. Yhtiön liiketoimintaympäristön arvioidaan säilyvän melko vakaana, koska suurin osa yhtiön palvelusopimuksista jatkuu myös tilikauden 2024 ajan.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Tytäryhteisöjen konsernivalvonta koostuu yhteisöiltä neljännesvuosittain pyydetävistä osavuosisiraporteista ja vuoropuhelusta yhtiöiden johdon kanssa. Hyvinvointialuejohtajaa avustavat kaksi konsernilakimiestä. Konsernivalvonnan apuna on käytetty myös hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen yksikköä.

Konserni- ja toimitilajaostolle on neljännesvuosittain raportoitu yhteisöjen toiminnan ja talouden kehityksestä, mukaan lukien yhtiölle asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen sekä esitetty arvio toiminnan todennäköisestä kehityksestä ja riskeistä. Tytäryhteisöjen puolivuosisiraportit on annettu aluevaltuustolle tiedoksi hallintosäännön mukaisesti.

Yhtiökokousasiat ja yhtiöiden hallitusten ennakonäkemyspyynnöt on käsitelty konserni- ja toimitilajaostossa voimassa olevien sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpanossa ja nimittämisessä on huomioitu konserniohjeessa määritellyt reunaehdot. Konserni- ja toimitilajaosto on antanut yhtiökokousedustajille omistajaohjauksen edellyttämät riittävät toimintaohjeet.

Tytäryhtiöiden tilintarkastusyhteisönä toimii konserniohjeen mukaisesti hyvinvointialueen tilintarkastusyhteisö yhtiökokouksissa päätetyn mukaisesti.

Tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024 on käsitelty konserni- ja toimitilajaoston esityksestä aluehallituksessa ja hyväksytty sen jälkeen Varsinais-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuustossa 20.12.2023 § 154 osana hyvinvointialueen talousarviota.

Vuonna 2023 hyvinvointialueen konsernivalvonnassa Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n asioiden käsittely on saanut korostuneen aseman, koska kyseisen yhtiön osalta on havaittu kiireellinen tarve selvittää ja analysoida yhtiön tilaa ja yhtiön tekemiä oikeustoimia, mm. merkittäviä takausjärjestelyjä. Omistajavaihdoksen (kunnasta hyvinvointialueelle) seurauksena riittävien ja luotettavien tietojen selvittäminen ja analysointi yhtiöstä ja sen tytäryhtiöstä on vaatinut hyvinvointialueelta erityistä huomiota omistajapoliittisten linjausten laatimiseksi ja hyvinvointialuekonsernin etujen turvaamiseksi.

Hyvinvointialueen konserniohjeen mukaan lähtökohtana on, että tytäryhteisöt hyödyntävät ensisijaisesti hyvinvointialuekonsernin omia tukipalveluita. Siltä osin kuin tytäryhteisöjen tarvitsemia tukipalveluja ei ole hyvinvointialueen sisältä saatavissa tai kun niiden käyttöä ei ole arvioitu tarkoituksenmukaiseksi yhdessä omistajaohjauksen kanssa, yhteisöt hankkivat palvelut ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Varsinais-Suomen hyvinvointialue on pystynyt tarjoamaan tytäryhteisöjen käyttöön hyvinvointialuekonsernin omia tukipalveluita vain rajatusti, johtuen siitä, että hyvinvointialue on aloittanut oman toimintansa vuoden 2023 alusta lukien.

Aluevaltuusto on 14.6.2023 § 89 hyväksynyt Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet noudatettavaksi hyvinvointialuekonsernissa. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet sekä riskienhallinnan toimintamallit ovat vasta valmistumassa hyvinvointialueella keväällä 2024. Nämä tulevat koskemaan myös tytäryhteisöjä. Konsernivalvontaa tullaan kehittämään siten, että sisäisen tarkastuksen yksikkö tulee tukemaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden sekä riskienhallinnan toimintamallien toimeenpanoa konserniyhteisöissä.

Konsernitilinpäätös

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma	2023
	milj. €
Toimintatuotot	378,05
Toimintakulut	-2 458,25
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	3,72
TOIMINTAKATE	-2 076,48
Valtionrahoitus	1 984,81
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	5,13
Muut rahoitustuotot	0,21
Korkokulut	-5,43
Muut rahoituskulut	-0,38
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,47
VUOSIKATE	-92,14
Poistot ja arvonalentumiset	
Poistot	-51,84
Poistot ja arvonalentumiset	-51,84
Satunnaiset erät	0,82
TILIKAUDEN TULOS	-143,16
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-0,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-143,38
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	15,4 %
Vuosikate/Poistot, %	-177,8 %
Vuosikate, euroa/asukas	-190
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567

Konsernitilinpäätöksessä ei ole edellisen vuoden vertailulukuja hyvinvointialueen aloitettua varsinaisen toimintansa vasta vuoden 2023 alussa. Vuonna 2023 konsernin toimintatuotot olivat 378,05 milj. euroa. Vuosikate oli negatiivinen 92,1 milj. euroa ja tilikauden alijäämäksi muodostui 143,4 milj. euroa.

Toimintatuottojen osuus toimintakuluista oli 15,4 %. Matalaa lukua selittää valtionrahoituksen merkittävä osuus. Valtionrahoituksen osuus toimintakuluista oli 80,7%.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelma		2023
		milj. €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate		-92,14
Satunnaiset erät		0,82
Tulorahoituksen korjaukset		-6,22
Toiminnan rahavirta		<u>-97,54</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot		-70,57
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,05
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		<u>0,13</u>
Investointien rahavirta		-70,39
Toiminnan ja investointien rahavirta		-167,92
Rahoituksen rahavirta		
Antolainasaamisten lisäykset		0,00
Antolainasaamisten vähennykset		<u>0,00</u>
		0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		70,01
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-50,82
Lyhytaikaisten lainojen muutos		<u>38,25</u>
		57,44
Oman pääoman muutokset		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		1,49
Vaihto-omaisuuden muutos		0,02
Saamisten muutos		-117,00
Korottomien velkojen muutos		<u>17,79</u>
		-97,69
Rahoituksen rahavirta		-40,24
Rahavarojen muutos		-208,17
Rahavarat 31.12.		16,68
Rahavarat 1.1		224,85
Rahavarojen muutos		-208,17

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 € (kertymä vuodelta 2023)	-167 924,04
Investointien tulorahoitus, %	-130,7 %
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,9
Kassanriittävyys	2,4

Konsernin investointien rahavirta oli 70,39 milj. euroa. Toiminnan tulorahoitus ei ollut riittävä eikä sitä pystytty käyttämään investointien rahoittamiseen ja investointien tulorahoitus -% oli -130,7. Toiminnan ja investointien rahavirta oli -167,9 milj. euroa. Rahoituksen rahavirta oli -40,2 milj. euroa ja edellisten summana rahavarojen muutokseksi muodostui 208,2 milj. euroa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

Oma pääoma oli negatiivinen 39,4 milj. euroa. Konsernitaseen omavaraisuusaste -% oli heikko ja se oli -4,4 %. Konsernitaseen loppusumma oli 890,5 milj. euroa.

Konsernitase, milj. €

VASTAAVAA	31.12.2023	1.1.2023	VASTATTAVAA	31.12.2023	1.1.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	98,48	98,48
Aineettomat oikeudet	0,65	1,30	Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	0,02	0,02
Muut pitkävaikuttiset menot	0,41	0,57	Muut omat rahastot	0,53	0,53
Aineettomat hyödykkeet	1,06	1,86	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	4,91	30,90
			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-143,38	-26,78
Aineelliset hyödykkeet			OMA PÄÄOMA	-39,44	103,15
Maa- ja vesialueet	12,95	12,70	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0,89	0,67
Rakennukset	487,10	513,10	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,94	1,04	Eläkevaraukset	0,12	0,12
Koneet ja kalusto	70,61	76,61	Muut pakolliset varaukset	33,56	36,24
Muut aineelliset hyödykkeet	0,30	0,27	PAKOLLISET VARAUKSET	33,68	36,36
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	74,74	23,66	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3,10	1,35
Aineelliset hyödykkeet	646,64	627,38	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset			Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	296,59	
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	15,88	11,45	Pitkäaikainen kototon vieras pääoma	0,20	
Muut osakkeet ja osuudet	0,63	0,63	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	111,23	
Muut lainasaamiset	0,05	0,05	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	484,26	
Muut saamiset	1,35	1,35	VIERAS PÄÄOMA	892,28	817,05
Sijoitukset	17,90	13,48	VASTATTAVAA	890,52	958,58
PYSYVÄT VASTAAVAT	665,60	642,72	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1,61	1,36	Omavaraisuusaste, %	-4,3 %	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,6 %	
Vaihto-omaisuus	13,01	13,03	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj. €	-138,5	
Saamiset			Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	-285	
Pitkäaikaiset saamiset	0,14	0,22	Konsernin lainat, €/asukas	840	
Lyhytaikaiset saamiset	193,48	76,39	Konsernin lainakanta 31.12., milj. €	407,9	
Saamiset	193,61	76,62	Lainat ja vuokravastuut, 31.12. milj. €	976,7	
Rahat ja pankkisaamiset	16,68	224,85	Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2 011	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	223,30	314,50	Konsernin lainasaamiset 31.12., milj. €	0,05	
VASTAAVAA	890,52	958,58	Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567	

Arvio tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueen oman talouden kehitys muodostaa valtaosan hyvinvointialuekonsernin taloudesta. Konserniyhteisöjen merkitys konsernin taloudelliseen asemaan on vähäinen. Konsernin talouden kehitys on siten sidoksissa hyvinvointialueen talouden tasapainotustoimiin ja alijäämän kattamiseen. Niitä toimia kuvataan tarkemmin erillisessä osiossa. Taloudellisesti merkityksellisimpien konserniyhteisöjen tulevaa kehitystä on arvioitu edellä yhteisökohtaisesti.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet ja niitä vuonna 2023 edistäneet hankkeet keskittyivät tukemaan siirtyvän palvelutuotannon haltuunottoa ja yhdenmukaistamista sekä ohjaamaan ICT-kokonaisuuden ja tiedonhallinnan sekä henkilöstön yhteisöllisyyden ja työnantajakuvan kehittämistä. Hankkeita käynnistettiin yhteensä 16 ja merkittävä osa niistä jatkuu vielä vuonna 2024 ja siitä eteenpäinkin

Yleiskuva hankkeiden toteumasta kertoo, että tavoitteissa on suurelta osin edistytty mutta kaikilta osin toimenpiteet eivät toteutuneet vuoden 2023 loppuun mennessä. Useat hankkeet ovat raportoineet viivästyksiä, jotka johtuvat mm. siitä, että työ on osoittautunut ennakoitua vaikeammaksi, vuoropuhelu muiden toimijoiden kanssa vaatii odotettua enemmän aikaa ja kehittämiseen osoitettavat resurssit ovat niukat. Rekrytoinnin haasteiden raportoitiin hidastaneen mm. strategisen hankinnan kehittämistä, vuodeosastoruuhiin purkua ja avoterveydenhuollon hoitotakuun toteuttamista. Uusien toimintamallien käyttöönotto ja toimintamallien yhdenmukaistamistyö ovat

kuitenkin päässeet monilla alueilla vauhtiin, vaikka palvelustrategian myöhäinen valmistuminen, puuttuvat palveluverkkolinjaukset ja digitaalisten ratkaisujen hankinnan keskeneräisyys ovatkin työtä hidastaneet. Asetettuihin vuositavoitteisiin pääsi kuusi hanketta 16:sta, ja vain siviilivalmiuden ja varautumisen yhteensovittamisessa vuositavoitteiden toteuma siirtyi vuodelle 2024.

Kunkin strategisen hankkeen toteuma sanallisine arvioineen työn kulusta sekä hankkeen vaikutuksista on esitetty alla olevassa taulukossa. Suunnitellusti toteutuneet on merkitty vihreällä ja osittain toteutuneet tavoitteet on merkitty keltaisella. Punainen väri ilmaisee, ettei hanke saavuttanut asetettuja tavoitteitaan vuoden loppuun mennessä.

Strategisten hankkeiden raportointi vuodelta 2023

Strateginen tavoite 2023-2025		Toimenpiteet 2023-2025	Keskeiset mittarit	Vuoden 2023 tavoite	Status				Tilanne 31.12.2023
					Q1	Q2	Q3	Q4	
1	Turvataan avoterveydenhuollon palveluiden saatavuus ja hoidon jatkuvuus	Kehitetään avoterveydenhuoltoa Tulevaisuuden Sotokeskus-hankkeen ja RRP2-hankkeen mukaisin toimenpitein. Otetaan käyttöön hoidon jatkuvuutta turvaavat käytännöt ja jatkuvuuden johtamisen malli.	Hoitoon pääsyn mittarit. Hoidon jatkuvuus (COCI). Asiakaspalaute.	Kiireettömään hoitoon pääsy toteutuu 14 vrk:ssa. Hoidonjatkuvuusmalli luodaan joulukuuhun 2023 mennessä.					Jonoja on purettu kliinisenä lisätyönä, palvelusetelin käyttöönottoa vielä odotetaan. Etäpalvelutuotannon laajentaminen odottaa lisää lääkäriyövoimaa. Toimintamallien yhtenäistäminen etenee, hoidon jatkuvuusmalli on luotu. <i>Vaikutukset:</i> Hoidon tarpeen arviointi tapahtuu aiempaa nopeammin, 95 % yhteydenotoista arvioidaan saman päivän aikana. Hoitotakuun mukainen hoitoon pääsy 14 vrk:ssa toteutui joulukuussa 85%:lla asiakkaista.
2	Erikoissairaanhoidon konsultaatiot osaksi perustason palveluita	Määritellään perustason keskeiset konsultaatiotarpeet (erikoisala ja lokaatio) ja vahvistetaan konsultaatioiden saatavuutta tarkoituksenmukaisina eri kanavissa, fyysisinä ja digitaalisina palveluina palvelustrategian mukaisesti.	Erikoisala-konsultaatioiden saatavuus sote-keskuksissa ja käytettävissä olevat sähköiset konsultaatio-välineet	Keskeiset erikoisalan konsultaatiot ovat saatavilla sote-keskusten kiireettömissä palveluissa					Erikoisalojen konsultaationumerot ja läheteohjeet on julkaistu ja ylläpidetään keskitetysti. Konsultaatiomallien edelleen kehittäminen odottaa sähköisiä välineitä ja palveluverkkolinjauksia ja kärsii osin myös erikoislääkärivajeesta (geriatria, psykiatria). <i>Vaikutukset:</i> konsultin yhteystiedot ja läheteohjeet löytyvät yhdestä paikasta. Perustasolle tarjotaan pediatrian, geriatrian, sisätautien ja psykiatrian erikoislääkärikonsultaatioita.

3	Sairaalapalvelujen kokonaisuus ja vuodeosastokapasiteetin ml. kotisairaalan optimointi	Koko vuodeosastokapasiteetti otetaan käyttöön ja kuntouttavien prosessien sisältö yhdenmukaistetaan. Määritellään vuodeosastopaikkojen määrä ja rooli hoitoketjussa osana palvelustrategiaa. Vuodeosastopaikkojen, ikääntyvien hoivapaikkojen ja kotisairaalan toiminnan yhteensovittaminen.	Erikseen laadittava mittaristo, joka kuvaa vuodeosasto-hoidon toimivuutta hoitoketjut huomioiden.	TYKS/Sairaalapalvelut ottaa vastuun hyvinvointialueen vuodeosastopalveluista niin, että hoitoketjut ja kuntoutus toimivat. Tilannekuva vuodeosastojen kokonaisuorimituksesta ja toimintaprofiileista on valmis 30.6.2023.		<p>Potilaslogistiikan hallintasovellus on otettu käyttöön. Vaikeasti muistisairaiden osastohoito keskitetään geriatrian palvelu-alueelle. Asumispalvelujen ja kotohoidon resurssipula haastaa vuodeosastoruhkien purkua.</p> <p><i>Vaikutukset:</i> Potilaalle löytyy sopivin jatkohoitopaikka yhden sovelluksen kautta. Kotisairaaloiminnan yhtenäistäminen toteutuu 1.1.2024 alkaen ja toiminta on laajenemassa.</p>
4	Perustetaan perhekeskukset tuottamaan varhaista tukea lapsille, nuorille ja perheille	Luodaan varsinaisuomalaisen mallin mukaiset alueelliset perhekeskukset, jotka sisältävät neuvolapalvelut, opiskeluhoillon, perheneuvolan ja psykologipalvelut. Kokonaisuuteen liittyvät saumattomasti sosiaalihoitolain mukaiset lapsiperheiden sosiaalipalvelut sekä lastensuojelu sekä verkostomainen työskentely sivistyspalvelujen, avopediatrian, yritysten, järjestöjen, seurakunnan ja Kelan kanssa. Toimintamalleina mm. sähköinen perhekeskus ja jokaisella alueella toimiva kohtaamispaikka, esim. perhekahvila.	<p>Hoitotakuun toteutuminen.</p> <p>Sähköisen perhekeskuksen tuotantokäytön väestöpeitto.</p> <p>Etänä hoidettujen osuus.</p>	Alueelliset perhekeskukset on perustettu ja sähköinen perhekeskus otettu käyttöön.		<p>Perhekeskusten tehtävien yhdenmukaistaminen on osin vielä kesken, psykologipula jatkuu. Mielenterveys- ja päihdepalvelut organisoidaan keskitetyksi. Perhekeskusajokorttikoulutus jatkuu ja tukee perhekeskustoimintamallin tunnettuutta alueella. Verkostoyhteistyö kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on käynnissä. Sähköisten perhekeskuspalvelujen käyttöönotto on viivästynyt sopimusteknisistä syistä (palvelun tuottaa DigiFinland).</p> <p><i>Vaikutukset:</i> Ammattilaiset ovat perehtyneet perhekeskuksen toimintamalliin ja sähköisten perhekeskuspalvelujen mahdollisuuksiin. Perhekeskusverkosto toimii kuntayhteistyön rakenteena.</p>
5	Turvataan mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelujen saatavuus ja selkeä hoidon porrastus sekä prosessit	<p>Kehitetään mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuutta, oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta</p> <p>Tulevaisuuden Sotekeskus-hankkeen ja RRP2-hankkeen toimenpitein.</p> <p>Hoidon porrastus selkiytetään mukaan lukien matalan kynnyksen palvelut ja kuvataan osana palvelustrategiaa.</p>	<p>Hankkeet toteutuvat.</p> <p>Hoidon porrastuksen toimivuus.</p> <p>Hoitoon pääsyn mittarit.</p>	<p>Mielenterveys- ja päihdepalveluista tehdään selvitys, jossa arvioidaan psykiatrian rakennusinvestoinnit ja mielenterveyspalvelu-prosessien kehittäminen. Parannetaan psykososiaalisten hoitomenetelmien saatavuutta perustason palveluissa kouluttamalla sote-henkilöstöä käyttämään näitä menetelmiä ja tarjoamalla menetelmäohjausta, jossa asiantuntija tukee perustason ammattilaista työnohjauksen keinoin.</p> <p>Otetaan käyttöön digitaalisia hoitomenetelmiä, kuten ohjattu omahoito-väline, jossa asiakas hoitaa itseään digitaalisella</p>		<p>Hoidon alkamisen prosessi on uudistettu syyskuusta alkaen. Rekrytoinnit kiristyneeseen hoitotakuuseen ovat onnistuneet (15 sh ja 10 psykologia). Sote-työpari-malli on edennyt.</p> <p>Neuvottelut hoidon porrastuksesta psykiatrisen esh:n ja sote-keskuksen välillä ovat edelleen kesken useimpien potilasryhmien osalta. Tilatarpeiden toteutusta on suunniteltu yhdessä psykiatrian kanssa.</p> <p><i>Vaikutukset:</i> Digimielenterveysklinikka käynnistyi syksyllä ja Terapianavigaattorin käyttöönotto alkaa 2024. Psykososiaalisen tuen sote-työparimalli on otettu käyttöön.</p>

				hoitopolulla, tarvittaessa ammattilaisen tuella.				Hoitoon pääsyn ja hoidon porrastuksen mittareita saatiin käyttöön. Hoitoon pääsy toteutui enimmäkseen hoitotakuun mukaisesti.
6	Laitos- palveluiden purkaminen, kotihoiton ja yhteisöllisen asumisen vahvistaminen	Ikääntyneiden laitoshoidon purkamisen suunnitelma tehdään osana palvelustrategiaa ja palveluverkkotyötä. Palvelukriteerit ja sisällöt optimoidaan ja hyödynnetään sähköisiä palveluita.	Eri palvelumuotojen peittävyysaste yli 75-vuotiailla. Digitaalisten palveluiden käytön laajuus.	Eri palvelumuotojen (omaishoito, säännöllinen kotihoito, yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, laitospalvelut) tavoitteena olevat peittävyysasteet määritellään strategisen tavoitteen mukaisesti 30.9.2022 mennessä. Sähköisten etäpalvelujen laajennussuunnitelma kotihoiton tueksi on valmis.				Palvelurakenteen peittävyystavoitteet hyväksyttiin aluevaltuustossa (tuottavuus-ohjelma, TA 2024). Kotihoiton keskitetty etähoiva etenee eri palvelualueilla, mutta laajenemista hidastaa toimitilojen puute. Laitospalveluja korvaavien uudiskohteiden toiminnalliset suunnitelmat on tehty, mutta palveluverkkolinjaukset puuttuvat. Yhteisöllisen asumisen laajennussuunnitelma ja sosiaalisen kanssakäymisen malli on tehty. Yhteisölliseen asumiseen liittyy vielä monia epäselviä tulkintoja. <i>Vaikutukset:</i> Etähoiva laajenee kotihoitossa. Suunnitelma laitospalvelujen purkamisesta on tehty.
7	Palvelustrategia ja palveluverkko vastaamaan varsinais-suomalaisen palvelutarvetta ja väestökehitystä	Palveluverkko ja palvelustrategia suunnitellaan tietopohjaisesti ja osallistavasti järjestämisen palvelujen, palvelutuotannon tulosalueiden ja päättäjien yhteistyönä. Organisaattiorakenne tarkistetaan vastaamaan palvelustrategiaa.	Palvelustrategian valmistuminen ja hyväksyminen aikataulussa.	Palvelustrategia määrittelee sote-palvelujen pitkän aikavälin tavoitetilan sekä saavutettavan ja kustannustehokkaan palveluverkon.				Laajalti osallistaen valmisteltu palvelustrategia hyväksyttiin aluevaltuustossa 15.11.2023. Palveluverkkosuunnittelun hanke on käynnistetty syyskuussa 2023. <i>Vaikutukset:</i> Palvelujen kehittäminen ja palveluverkkosuunnittelu voivat edetä hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
8	Ikääntyneiden kuntouttavan arviointiyksikkö-toiminnan laajentaminen, jotta ikääntyvät olisivat oikeiden palvelujen piirissä.	Laaditaan malli ikääntyneiden kuntouttavasta arviointiyksikkötoiminnasta (kotihoito ja asuminen) ja sen laajentamisesta osana palvelustrategiaa.	Kuntouttavan arviointiyksikkömallin käytön kattavuus ja vaikuttavuus (erikseen laadittava mittaristo)	Luodaan kuntouttavan arviointiyksikön malli ja aikataulutetaan sen käyttöönotto.				Arviointiyksikön palvelukuvaukset on luotu ja palveluprosessit ja henkilöstömitoitus on määritelty. Lääkäri- ja terapiahenkilöstö saadaan sote-palveluiden tulosalueelta. <i>Vaikutukset:</i> Kuntoutus- ja arviointipalvelut kootaan yhteen hallinnolliseen yksikköön vuoden 2024 alusta. Suunnitelma arviointiyksikkötoiminnan laajenemisesta on tehty.
9	Uudenlaisen julkisen työyhteisön ja hyvän työpaikan rakentaminen "Ammattilaisten arvostama"	Laaditaan strateginen hanke, jonka tavoitteena on hyvinvointialueen veto- ja pitovoiman kehittäminen työnantajana. Hanke kattaa mm. henkilöstöohjelman, esihenkilöiden kehittämissuunnitelman sekä yhteisöllisyyden. Sote-alan vetovoimaa kehitetään yhdessä työntekijöiden ja	Suositteluindeksi (ENPS) Harjoittelun koettu laatu (CLES) Muut ohjelman myötä tarkentuvat mittarit.	Toteutetaan yhteisöllisyys-hanke ja käynnistetään esihenkilöiden kehittämissuunnitelma. Tunnistetaan henkilöstön pitovoimatekijät. Määritellään koulutusyhteistyön tavoitteet Sote-akatemia ja Terveyskampus Turun osalta.				Henkilöstön saatavuuden ja kohdentumisen nykytilakartoitus vie vielä aikaa. Kansainvälisen rekrytointia ja oppilaitos-yhteistyötä on selvitetty. Veto- ja pitovoimaa on tuettu myös omin toimenpitein. <i>Vaikutukset:</i> Osaamisen ja työnjoon uudistamisen pilotoidaan (jos rahoitus saadaan STM:ltä). Johtamisen

		alan oppilaitosten kanssa ja ministeriöiden kanssa.							poikkiorganisatoriset prosessit on määritelty ja työryhmät käynnistyneet. Rekrytointikonsepti on luotu, henkilöstökysely tehty ja yhteisöllisyyttä edistetty tapahtumin ja onnistumistarkein.
10	IT- kokonaisuuden ns. perustan rakentaminen	Tehdään suunnitelmat potilastieto-järjestelmien vähentämiseksi (konsolidoinnista) nykyisestä yli 40:sta ja digiratkaisuista pohjautuen Tulevaisuuden Sotokeskus- ja RRP2-hankkeisiin. Kilpailutetaan sosiaalihuollon ja perusterveydenhuollon asiakas-/potilastietojärjestelmät. IT-suunnitelmaa tarkennetaan palvelustrategian valmistelun myötä.	IT-tavoitetilan määrittely ja toteutussuunnitelman laadinta. Kilpailutusten toteutuminen ja hankkeiden käynnistyminen.	Asiakas- ja potilastieto-järjestelmien yhdistäminen etenee niin, että järjestelmien yhdistelmiä olisi enintään kymmenen (nykyisin yli 40). Uusia digityökaluja, asiakas-ohjausmalli ja asiakaspalautemalli (NPS) otetaan käyttöön.					APTJ-kilpailutus on edennyt aikataulussa ja uusien järjestelmien käyttöönottoa valmistellaan luomalla yhtenäisiä toimintamalleja. Asiakasohjauksen alustan esiselitys on kesken, käyttöönottoa viivytetään säästöpainoiden takia. <i>Vaikutukset:</i> Digiasiointiratkaisun kilpailutus etenee toteutukseen 2024. Onnistuneen APTJ-käyttöönoton tueksi tarvittava yhteisten toimintatapojen määrittely on käynnistynyt.
11	Konsernipalveluille rakentuu selkeä palvelutehtävä ja kustannustehokas toteutus	Konsernipalveluiden palvelut tulosalueille ja niihin liittyvät prosessit määritellään selkeästi konsernipalvelujen omassa palvelustrategiassa.	Konsernipalvelujen työkalujen toimivuuden arviointi. Toiminnan ja talouden vastuuhenkilöiden antama NPS.	Toimivat konsernipalvelut järjestetty koko hyvinvointialueelle Konsernipalvelujen toiminnan NPS-arvo vähintään 30					Tarkeimmat prosessikuvaukset puuttuvat vielä osasta keskeisiä prosesseja, toiminnan mittariston määrittely on osin kesken. Sisäisten asiakkaiden NPS on tekemättä. Palveluportaalien suunnittelu on kesken. <i>Vaikutukset:</i> Toimintamallit ovat vakiintumassa ja yhdenmukaistaminen etenee volyymitiedon tukemana. Päätöksenteon vuosikello on laadittu.
12	Hyvinvointi-alueen tiedolla johtamisen tietopalustan luominen ja käyttöönotto	Sote-tiedon toissijaista käyttöä (kehittämisen ja tutkimuksen tarkoituksiin) edistetään luomalla yhtenäinen tietopalusta. Näin mahdollistetaan lakisäätöihin vähimmäistietosisältöihin vastaaminen, Varhan tiedolla johtamisen käynnistäminen sekä tieteellinen tutkimus. Johdon näkymät ja raportoinnit tuotetaan hyödyntäen kansallisesti yhtenäisiä käsitelmalleja ja omaa mittaristotietovarantoa. Edistetään tutkimustoimintaa alueen oman auditoidun tietoturvallisen käyttöympäristön avulla.	Mittaristo-tietovarannon käytettävyyys. HVAn tietopalustan hallintamallin ja siihen liittyvien sopimusten tila. Työntekijöille tarjottu kirjaamis-koulutus.	Kansalliset vähimmäistietosisällöt ja perusmittarit toiminnan ja talouden seurantaan laaditaan ja saadaan pääosin (80 %) käyttöön.					Tietopalustan palvelu- ja hallintamalli on luotu, työvälineet ja sopimukset päivitetty. Mittaristotietovarannon (MTV) tietosisällöissä on vielä puutteita, mm THL:n toiminnasta johtuen. APTJ-kilpailutuksia on tuettu asiantuntijatyöllä, jotta hankittavat ratkaisut tukisivat Varhan tietojohdamisen tarpeita. Kirjaamisen ohjauksen ja toiminnan muutosten hallintarakenteet on perustettu. Tietojohdamisen kypsyysanalyysi tehtiin kehittämiskohtaiden tunnistamiseksi. Resurssihaasteet vaikuttavat tiedonhallinnan jatkokehittämiseen. <i>Vaikutukset:</i> Tiedolla johtamisen laatu paranee säännöllisesti julkaistavan johdon kuukausiraportin ansiosta. Kirjaamiskäytäntöihin saadaan yhtenäiset linjaukset ja raportoinnin laatu paranee.

13	Strategisen hankinnan järjestäytyminen ja kustannus-säästöjen saavuttaminen	Strategisen hankinnan toiminta ja prosessit organisoidaan tukemaan vaikuttavaa ja kustannustehokasta hankintaa Varhalla. Tämä edellyttää myös pitkäjänteistä hankintaosaamisen kasvattamista.	Strategisen hankinnan prosessien toimivuus ja taloudellinen vaikuttavuus	Strateginen hankintatoimi organisoidaan ja käynnistetään. Osaamisen kasvattamisen ensimmäinen vaihe ns. kategoriahankinta organisoidaan ja lainopilliset hankinnan tukipalvelut varmistetaan.					Hankintavelka on saatu kartoitettua, toimintamalli kilpailutusten priorisointiin, kilpailutuskalenteri ja hankintojen kehittämissuunnitelma on laadittu. Osaavia hankintamattilaisia on edelleen haasteellista rekrytoida ja perehdyttää. Kilpailutuskonsulttia on käytetty apuna. Työnjakokeskustelu jatkuu. Saatavuuteen vaikuttaa mm. palkkataso. Hankintapolitiikka etenee päätöksentekoon keväällä 2024. <i>Vaikutukset:</i> Kyvykyys kilpailutusvelan taittamiseen ja onnistuneisiin hankintoihin paranee vähitellen.
14	Pelastustoimen palvelutasopäätös	Palvelutasopäätös 2024–2026 valmistellaan tietopohjaisesti ja osallistavasti sisäministeriön strategiset tavoitteet sekä voimassa oleva palvelutasopäätös huomioiden yhteistyössä järjestämisen palvelujen kanssa.	Palvelutasopäätöksen valmistuminen ja hyväksyminen aikataulussa.	Pelastuspalvelujen palvelutasopäätös valmistuu joulukuuhun 2023 mennessä valtuuston käsiteltäväksi.					Palvelutasopäätös on hyväksytty aluevaltuustossa 11.10.2023. <i>Vaikutukset:</i> palvelutuotanto voidaan organisoida palvelutasopäätöksen mukaisesti.
15	Siviilivalmiuden ja varautumisen yhteensovittaminen hyvinvointialueella	Hyvinvointialueelle laaditaan ja resursoidaan yhteinen toimintamalli siviilivalmiuden sekä varautumisen vastuista yhdessä muiden tulosalueiden kanssa. Toimintamallissa huomioidaan myös yhteistoiminta-alueen tarpeet.	Hyvinvointialueen yhteinen toimintamalli.	Varhan yleinen varautumissuunnitelma sekä toimialakohtaiset varautumissuunnitelmat on laadittu.					Yhteisen toimintamallin valmistelu jäi kesken vastuuhenkilön vaihtuessa ja suunniteltujen resurssien jäädessä vajaaksi. Toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien laatimiseen tarvitaan vuosi lisäaikaa. <i>Vaikutukset:</i> Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyminen ja turvallisuusfoorumin käynnistäminen siirtyivät vuodelle 2024.
16	Hyvinvointialueen ensihoitopalvelun toiminnan vaikuttavampi kohdentuminen	Varhan ensihoitopalveluiden kehittämisessä huomioidaan muut alueen kotiin vietävät palvelut. Toimenpiteillä pyritään siihen, että ensihoidon ns. turhat tehtävät vähenevät ja potilaat saadaan ohjattua niihin palveluihin, joilla on enemmän vaikuttavuutta ko. tilanteissa.	Ensihoidon tarpeettomien käyntien osuus (X-5 koodi) käyntimääristä.	Ensihoidon kustannustehokkaista ja vaikuttavista tuottamistavoista laaditaan suunnitelma osana palvelustrategiaa.					Toimivat mallit muualla Suomessa on kartoitettu, vahva näyttö Päijät-Hämeen mallista. Yhteistyö Turun amk:n, sote-keskus- sairaala- ja ikääntyneiden palvelujen kanssa on hyvässä vauhdissa. <i>Vaikutukset:</i> Yli 4000 ensihoidon tehtävää on vuonna 2023 pystytty hoitamaan ilman ensihoidon paikalle menoa. Äkillisen avuntarpeen tilanteiden hoito toteutetaan uudella palveluohjauksella 2024.

Käyttötalouden toteutuminen

Sote –palvelujen tulosalue

Tulosaluejohtajan katsaus

Sote-palvelujen tulosalueen toiminnan ensimmäistä vuotta hallitsi asiakkaiden ja potilaiden saaman palvelun varmistaminen, sekä toiminnan organisoiminen uudessa hyvinvointialuerakenteessa. Toiminnan haltuun ottamisen, ja sen johdonmukaisen kehittämisen lisäksi samalla luotiin johtamismallia, jotta saataisiin selkeytettyä tehtäviä ja vastuita organisaation sisällä sekä varmistettua tiedon kulku keskeisten toimijoiden kesken suuressa uudessa organisaatiossa. Työ on kesken, sillä tulosalueen osalta päätettiin loppuvuodesta 2023 perustaa uusi lasten, nuorten ja perheiden palvelujen tulosryhmä, joka aikaansaa tarpeen uudelleenorganisoida käytännössä suurimman osan koko tulosalueen toiminnasta. Toiminnan vakiinnuttaminen ja yhtenäistäminen on edelleen kesken, ja muutostarpeita on myös tulevaisuudessa mm. hyvinvointialueen merkittävän talouden tasapainottamistarpeen vuoksi.

Päivittäistyötä haastoi hyvinvointialueen toiminnan vakiintumattomuus ja prosessien keskeneräisyys. Tämän lisäksi toimintaan vaikuttivat moninaiset asiakas- ja potilastietojärjestelmät sekä monelle uudet talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät, jotka veivät merkittävästi työaikaa ja haastoivat tietoon pohjautuvaa johtamista ja päätöksentekoa. Sote-palveluiden osalta oman tuotannon lisäksi palveluostoilla on merkittävä rooli palvelutuotannossa. Yhteistyö hankintojen kanssa haki muotoaan, ja ns. kilpailutusvelka näkyy erityisesti palveluhankintojen haltuun ottamisen ja etenemisen hitautena.

Sote-palvelujen oma palvelutuotanto itsessään on pyörinyt muutoksen mittaluokka huomioiden hyvin, mutta tietyissä palveluissa erityisesti henkilöstöpula ja rekrytointivaikeudet ovat haastaneet palvelujen saatavuutta sekä koetelleet töissä olevan henkilöstön jaksamista. Henkilöstövajaus on ollut huomattava lastensuojelun sosiaalityöntekijöissä, mutta myös muista eri ammattiryhmistä on ollut pulaa, kuten sote-keskusten lääkäreistä ja perhekeskusten psykologeista. Henkilöstöpulaa ja rekrytointivaikeuksia oli erityisesti Varsinais-Suomen reuna-alueilla. Erot eri ammattiryhmien pysyvyydessä ja saatavuudessa voivat osin selittyä palkkaharmonisaation keskeneräisyydellä, joka johti henkilöstön sisäiseen siirtymiseen tehtävästä ja toimipaikasta toiseen. Henkilöstön suuri vaihtuvuus ja rekrytointivaikeudet teettivät esihenkilöillä jatkuvasti ylimääräistä työtä. Henkilöstötilanne ja pula ammatillisista näkyi erityisesti niillä alueilla, joissa oli jo ennen hyvinvointialueen aloitusta turvaututtu ostopalveluihin merkittävien rekrytointiongelmien vuoksi. Henkilöstöpula ei sinänsä koske ainoastaan Varhaa, vaan on useamman ammattiryhmän osalta kansallinen haaste. Henkilöstövajeen vuoksi yksittäisissä toimipisteissä jouduttiin jatkamaan kesällä aloitettuja sulkuja tai muuttamaan toimintaa ja aukioloaikoja. Nämä olivat lähinnä hyvin pieniä ja haavoittuvia yksiköitä, joiden toiminta on ollut yksittäisten henkilöiden sijaisuuksien tai rekrytointien onnistumisista kiinni. Asiakkaat ja potilaat ohjautuivat lähimpään avoinna olevaan toimipisteeseen. Muutokset eivät ole kohdistuneet suuren joukkoon Varhan väestöä.

Henkilöstötilanteen lisäksi palvelutuotantoa haastoi merkittävästi sote-palvelujen toimitilojen pääsääntöisesti suhteellisen heikko tilanne. Tämä vaikuttaa rekrytointeihin, mutta myös toiminnan sujuvuuteen ja sen uudelleen suunnitteluun. Muutamia mittavia kokonaisuuksia saatiin eteenpäin, Kaskenmäen sote-keskuksen valmistelu, mutta valmistelua tehtiin myös muiden palvelujen osalta, kuten suun terveydenhuollon osalta. Tiloja koskevat prosessit ovat kuitenkin pitkäkestoisia, ja tilatarpeet monilta osin akuutteja. Kunnista siirtyi sote-palveluihin myös varsin huonokuntoisia ja nykyaikaiseen toimintaan huonosti sopivia toimitiloja. Lisäksi tilasuunnittelua hidasti puuttuva palvelustrategia ja sitä täydentävä palveluverkkosuunnitelma sekä Varhan taloustilanne. Lisäksi investointeja ei ole mahdollista tehdä ilman valtionvarainministeriön myöntämää lainanottovaltuutta, joka puolestaan vaatii hyvinvointialueelta talouden tasapainotusta. Näin ollen toimintaa,

tiloja ja niissä työskentelevää henkilöstöä koskevan kokonaisuuden suunnittelu on äärimmäisen haastava yhtälö yhdistettynä taloudelliseen tilanteeseen, joka vaatisi nopeita, mutta hallittuja toimenpiteitä.

Sote-palvelujen tulosalueen ensimmäisen toimintavuoden tulos muodostui 16,6 M€ alijäämäiseksi, talousarvion ollessa 13,5 M€ alijäämäinen. Vaikka toimintatuotot ylittivät talousarvion 8,5 M€, oli toimintakulujen 17,3 M€ ylitys vaikutukseltaan merkittävämpi toimintakatteen muodostumisessa. Toimintakulujen ylityksestä 55,5 % eli 9,6 M€ aiheutui hyvinvointialueen sisäisten kulujen ylityksestä, toteuman ollessa 123,8 M€ ja 108,4 % talousarvioon nähden. Lomapalkkavelka nostaa henkilöstökuluja siten, että ne toteutuivat käytännössä talousarvion mukaisesti, vaikka henkilöstöstä on ollut pula. Henkilöstökustannusten sivukulujen ylityksen kokoluokkaa suhteessa palkkojen ja palkkioiden ylitykseen aiheuttavat suunnitelmassa ennakoimattomat omaishoidon tuen hoitopalkkioiden ja perhehoidon palkkioiden henkilösivukulujen osuudet. Avustuksiin oli alun perin budjetoitu liian vähän, joka näkyy ylityksenä. Lisäksi budjetoitua enemmän kustannuksia on syntynyt hoitotarvikkeista sekä em. sisäisistä kuluista, joihin kuuluvat mm. tilavuokrat ja muut vyörytetyt kustannukset konsernipalveluista. Investointimenojen toteuma jäi kokonaisuudessa alhaiseksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarviossa 2023 todettiin sote-palvelujen osalta koko hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen tähtäävän turvalliseen siirtymään, jotta asiakkaat ja potilaat saavat palvelunsa ja etuutensa kuten ennenkin ja mahdollisimman häiriöttä. Järjestämisvastuun vastaanotossa onnistuttiin, ja sote-palveluissa tämä tarkoitti palvelujen jatkuvuuden turvaamista käytännössä joko omana palvelutuotantona, ostopalveluna tai palvelusetelin avulla. Palvelujen kehittämistä vietiin myös vuoden aikana eteenpäin toiminnan yhdenmukaistamisena ja uudistamisena niin omana perustyönä kuin valtionavustushankkeiden tukemana. Valmistaa ei vielä ole, vaan monessa kohdassa on edelleen havaittavissa alueellisia eroja tavoissa toimia, joko yhdenmukaisten toimintatapojen puutteen tai niiden jalkautumisen vaivallisuudesta johtuen. Vuoden 2023 aikana tuli selvästi esiin se, miten suuri organisaatio hyvinvointialue ja sen tulosalueena sote-palvelut on. Uusi organisaatio joutui osin ponnistamaan ns. tyhjältä, koska siltä puuttui kuvaukset yhteisistä toimintatavoista, prosesseista ja vastuutahoista.

Palvelutuotannon strategisiksi tavoitteiksi tunnistettiin mm. avoterveydenhuollon palveluiden saatavuus ja hoidon jatkuvuus, jonka yhteydessä puhutaan mm. lakisääteisen hoitotakuun kiristymisestä asteittain vuonna 2023 ja 2024. Hoitotakuun osalta tehtiin määrätietoista työtä, ja tilannetta saatiin parannettua, vaikka ei joka paikkaan täysin lain edellyttämälle tasolle. Tilanteesta tarkemmin sote-keskuspalvelujen osiossa.

Kokonaisuuteen osin liittyy erikoissairaanhoidon konsultaatioiden saaminen osaksi perustason palveluita, jota valmisteltiin yhdessä TYKS/Sairaalapalvelujen kanssa, jotta perustasolla olisi käytössä erikoisosaamista, ja edelleen lähettämisen tarve vähenisi. Ylätason tavoitela yhdessä vuodessa toteutettavaksi oli liian laaja. Osa esh-konsultaatioista ja jalkautuvista esh-palveluista on riippuvaista palvelustrategia- ja palveluverkkopäätöksistä. Vuoden 2023 aikana Varha-tasoinen resurssien kokonaistarkastelu on tuottanut tilannekuvan, johon pohjautuen vuoropuhelu esh-pth välillä on lisääntynyt ja tiivistynyt. Rajallisten resurssien (erikoislääkärit ja rahat) allokointi uusiin toimintoihin on osoittautunut haastavaksi. Konkreettinen tulos on toistaiseksi varsin vähäinen, mutta tämä pohjatyö on välttämätöntä ja työ jatkuu strategian mukaisesti. Konsultaatiokäytäntöjen osalta tunnistettiin ne erikoisalajat, joiden konsultaatioita perustasolla tarvitaan eniten (geriatria, psykiatria, pediatria, yleissisätaudit). Avopediatritoiminta vakiinutettiin, mutta psykiatri- ja geriatri-pula vaikuttivat osaltaan niiden konsultaatiokykyyn perustasolle. Työ jatkuu vuonna 2024.

Perhekeskusten perustamisen ja käyttöönoton kautta tavoitellaan varhaista tukea lapsille, nuorille ja perheille. Perhekeskusten osalta työ eteni, sillä käytännössä työ alkoi toiminnan organisoimisesta ja henkilöstön rekrytoinneista eri puolille Varhaa. Perhekeskustoiminnasta on tarkemmin sote-keskuspalvelujen osiossa.

Perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelujen saatavuutta edistettiin määrätietoisesti mm. parantamalla psykososiaalisten hoitomenetelmien saatavuutta mm. puuttuvaa henkilöstöä rekrytoimalla, kouluttamalla perustasolla sote-henkilöstöä, ja ottamalla käyttöön digitaalisia omahoitomenetelmiä, joissa asiakas hoitaa itse itsensä digitaalisella hoitopolulla, tarvittaessa ammattilaisen tuella. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnasta tarkemmin sote-keskuspalvelujen osiossa.

Talousarviossa 2023 todettiin vuoden 2023 olevan ns. haltuunoton vuosi, joka osoittautui todeksi. Haltuunoton riskien yhteydessä esiin tuotiin APTJ-järjestelmien kirjo. Tämä näkyy edelleen, ja vaikuttaa niin käytännön asiakas- ja potilastyöhön, henkilöstön mahdollisuuksiin sijaistaa toisiaan, kuin lähdetietojärjestelmien pohjalta tuotettavan tiedon saatavuuteen, laatuun ja luotettavuuteen. Kaiken kaikkiaan järjestelmät kuitenkin toimivat siinä määrin, että koko toimintaa halvaannuttavia ongelmia ei esiintynyt, vaikka ongelmia kieltämättä oli.

Esiin tuodut henkilöstöriskit toteutuivat osittain. Pääosin sote-palveluissa työskentelevä henkilöstö on ollut äärimmäisen sitoutunutta, mutta uudessa organisaatiossa roolit, tehtävät, esihenkilöt ja alaiset menivät monella uusiksi. Valtavan kokoisen organisaatiouudistuksen mukanaan tuoma muutos on edelleen kesken. Samalla suuri organisaatio loi sisäiset työmarkkinat, jossa henkilöstö on vaihtanut työtehtäviä, joka puolestaan aikaansaa henkilöstöpulaa tiettyihin paikkoihin ja esihenkilöille jatkuvan rekrytointitarpeen. Talousarviossa tunnistettu riski erityisesti esihenkilöiden kuormittumiselle näkyy henkilöstökyselyn tuloksissa. Henkilöstön vaihtuvuus pysyi maltillisella tasolla, mitä voidaan pitää hyvänä asiana. Tietyissä ammattiryhmissä henkilöstöpula ja rekrytointivaikeudet ovat haastaneet palvelujen saatavuutta sekä koetelleet töissä olevan henkilöstön jaksamista.

Talousarviossa todettiin toiminnallisten riskien liittyvän hoitovajeen ja henkilöstön saatavuuden yhtälöön. Vuoden 2023 aikana yhtälöä vaikeutti hyvinvointialueen nopeasti heikentynyt taloustilanne, jolla puolestaan on suora vaikutus mm. ostopalveluihin, joiden osuus on sote-palveluissa monelta osin merkittävä erityisesti sosiaalipalvelujen puolella. Hyvinvointialueella on lakisääteinen palvelujen järjestämisvastuu, joka johtaa tilanteeseen, jossa vaihtoehdot ovat vähissä hinnankorotusten edessä. Henkilöstön saatavuusongelmat yhdistettynä henkilöstömitoituksen vaatimuksiin muodostavat riskin sille, että joudutaan supistamaan toimintoja tai jättämään paikkoja täyttämättä. Tämä toteutui yksittäisissä toimipisteissä sekä näkyi vuoden 2024 talousarvion laadinnassa, jossa budjetointia jouduttiin rakentamaan oletuksella, että kaikkia paikkoja ei voida ylipäättään täyttää. Toiminnalliset riskit kytkeytyvät henkilöstöriskeihin oikeastaan joka puolella tulosaluetta, ja vaikuttavat palvelutuotantoon.

Taloudellinen tulos painuu noin 16,5 milj. euroa alijäämäiseksi, joka on noin kolme milj. euroa budjetoitua enemmän. Kaiken kaikkiaan hyvinvointialueen taloustilanne on vaikea, ja heijastuu suoraan myös sote-palvelujen tulosalueeseen, joka näkyy kyvyssä budjetoida riittävästi rahaa tarpeen mukaisesti eri palveluihin, ja niitä tuottavaan henkilöstöön, ostopalveluihin ja avustuksiin.

Sote-palvelut			
Toiminnalliset tavoitteet			
	Tavoite 2023	Toteuma 2023	Toteuma-%
Käyntimäärät			
Avoterveydenhuollon käynnit, lääkäri	400 000	410 126	102,5 %
Avoterveydenhuollon käynnit, hoitaja	420 000	341 064	81,2 %
Käynnit, neuvola	115 000	172 477	150,0%
Hoidon jatkuvuus			
Hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitajakäynneillä	0,2	Ei vielä saatavissa	

Hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä	0,4	Ei vielä saatavissa
--	-----	---------------------

Avoterveydenhuollon lääkärikäynnit toteutuvat hieman yli tavoiteluvun, johon on todennäköisesti vaikuttanut hoitotakuun kiristyminen syyskuun alusta, ja sitä varten tehdyt jononpurkutoimenpiteet mm. klinisen lisätyön avulla. Avoterveydenhuollon hoitajakäyntien tavoiteluku on todennäköisesti ollut lähtökohtaisesti liian suuri, koska sen pohjalla ovat tilastoluvut vuosilta 2021 ja 2022, jolloin koko väestöä rokotettiin koronarokotteilla, ja joka kasvatti hoitajavastaanottokäyntien määrää normaalista. Syksyllä 2023 annettiin myös koronarokotteita influenssarokotteiden yhteydessä, mutta ei kuitenkaan samassa mittaluokassa kko väestöä koskien. Neuvolakäynnit toteutuivat merkittävästi asetettua tavoitelukua korkeampana. Myös tähän vaikuttaa aiempien vuosien koronarokotustoiminta, sillä rokotukset ja koronanäytteenotto ja siihen tarvittava hoitajakapasiteettitarve aiheuttivat tuolloin neuvoloihin työntekijäpulaa, sillä neuvolatyöntekijät osallistuivat rokotuksiin ja olivat poissa perustyöstään. Vuonna 2023 työntekijöiden saatavuus palautui normaalimmalle tasolle, ja purimme neuvoloiden ns. koronahoitojonoja. Tämä näkyy käyntien lisääntymisenä neuvoloissa.

Hoidon jatkuvuutta ilmaisevan COCI:n osalta luvut eivät ole kansallisesti päivittyneet vielä Sotkanetiin tätä kirjoitettaessa (viimeksi vuoden 2022 luvut päivittyivät 26.4.2023, oletamme seuraavan päivityksen olevan vastaavaan aikaan tänä vuonna). Hoidon jatkuvuuteen vaikuttaa voimakkaasti erityisesti hoitajakäyntien osalta rokotuskäyntien suuri määrä. Tällöin hoidon jatkuvuudella ei myöskään ole samanlaista merkitystä mitä kroonisten sairauksien hoidon osalta, koska kyse on yksittäisestä toimenpiteestä. Hoidon jatkuvuus korostuu niissä tapauksissa, joissa potilaan tunteminen ja hoitotasapaino on potilaan pärjäämisen kannalta keskeistä. Toiminnalliset tunnusluvut eivät siten kuvaa koko sote-palvelujen toiminnan laajuutta, ja ovat hyvin terveystaloudellisia, mutta näitä lukuja on mahdollisuus kuitenkin saada melko automaattisesti lähdetietojärjestelmistä. Vuoden 2024 osalta toiminnan tunnuslukuja on muutettu osana käyttösuunnitelmaa paremmin toimintaa kuvaaviksi.

Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä

Sote-palvelujen tulosalueella on tavoitteena vuoden 2024 aikana saada siirrettyä painopistettä raskaista palveluista kohti kevyempiä palveluita, asiakkaiden palvelutarpeen ja potilaiden hoidon tarpeen mukaisesti. Palvelurakenteen muutos edellyttää useita toisiinsa sidoksissa olevia muutoksia, oman kapasiteetin tehostamista ja ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamista sekä aikaa. Yhtälö on erityisen vaikea hyvinvointialueen hankalan taloustilanteen vuoksi. Talousarviovuonna vähennetään ostopalvelujen ja vuokratyön määrää sekä jatketaan palvelujen yhtenäistämistä ja kehittämistä tulosalueen eri palveluissa. Muutos edellyttää oman henkilöstön rekrytointia, joka puolestaan vaikuttaa tilatarpeisiin ja työtapoihin. Digitaalisuutta kohtaan asetetaan suuria odotuksia niin sähköisen asioinnin kuin ammattilaisten työntekotavan suhteen. Lakisääteisyydestä huolehtiminen on uudistuksia tehtäessä ensisijaisen tärkeää, jotta asiakas- ja potilasturvallisuus kyetään varmistamaan. Henkilöstön saatavuus, veto- ja pitovoima ovat ratkaisevan tärkeitä toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamiseksi. Haasteen muodostaa pula erityisesti tiettyjen ammattiryhmien tekijöistä, joka vaikeuttaa merkittävästi muutoksien toteuttamista.

Talousarvio 2024 on laadittu siten, että se on saatu mahdutettua annettuun raamilukuun. Alibudjetoinnin riski on ilmiselvä. Erityisen suuri riski liittyy ostopalveluihin budjetoidun rahan riittävyyteen, sillä palveluntuottajien hinnankorotusesitykset vaikuttavat olevan merkittävästi korkeampia mitä hyvinvointialueindeksi, joka on huomioitu ns. kasvuvarana uusissa hankinnoissa. Hyvinvointialueindeksi puolestaan vastaa hyvinvointialueen rahoituksessa käytettävää kustannusten kasvun indeksia. Neuvotteluista vaikeita tekee myös se, että riippuvuus ostopalveluntuottajista on suurta erityisesti sosiaali- ja vammaispalvelujen puolella. Ostopalvelut tulee kuitenkin

nähdä kumppanuutena, mutta käytettävissä oleva rahoitus ja hinnankorotuspaineet myös tuottajien puolella tekevät yhtälöstä äärimmäisen vaikean. Riskinä on kustannuskehityksen lisäksi ostopalvelujen keskittyminen entistä enemmän suurille tuottajille, jos neuvotteluvaraa ei ole hyvinvointialueella, ja taloudellista puskuria ja riskinotto kykyä on ainoastaan suurilla palveluntuottajilla. Henkilöstökustannusten pitävyyteen vaikuttaa voimakkaasti se, onnistutaanko rekrytoinneissa eli saadaanko välttämättömiin virkoihin ja toimiin tarvittavia tekijöitä. Varatut palkkakulut eivät toteudu, ellei ole tekijää, ja tämä saattaa auttaa budjetin pitävyydessä, mutta vaikeuttaa merkittävästi lakisääteisistä tehtävistä suoriutumista ja haastaa työssä olevan henkilöstön jaksamista. Ostopalvelujen ottaminen hallitusti omaksi tuotannoksi puolestaan vaatii em. tekijöiden lisäksi myös tiloja, joihin liittyy myös voimakas sopeutustarve eli tiloista maksettavaa vuokraa tulisi saada vähennettyä jatkossa merkittävästi. Yhtälö on erittäin vaikea.

Käyttösuunnitelmassa on tunnistettu merkittävä määrä riskejä, jotka uhkaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Kaiken taustalla on hyvinvointialueen, ja siten myös tulosalueen, taloustilanne, joka vaikuttaa suoraan organisaation toimintakykyyn. Kaiken kaikkiaan on uhkana, että talousarviossa pysyminen tulee olemaan äärimmäisen vaikeaa, osin jopa epätodennäköistä, erityisesti palveluostojen osalta.

Sote-palvelujen osalta lainsäädäntöön liittyviä keskeisiä muutoksia ovat seuraavat. Myös niillä on oma vaikutuksensa erityisesti henkilöstökuluihin, on tuotanto sitten omaa tai ostettua:

- Hoitotakuun kiristyminen (avoterveydenhuolto, myös psyykkiset sairaudet, suun terveydenhuolto)
 - 1.9.2023 alkaen hoidon tarpeen arvio saman päivän aikana ja hoitoon pääsy terveydenhuollon ammattilaiselle 14 vrk sisällä (suun terveydenhuollossa 4 kk sisällä, ja 1.11.2024 alkaen 3 kk sisällä)
- Päihde- ja mielenterveyslainsäädännön uudistus
 - 1.7.2023 alkaen päihdepalvelujen lisävastuut eli SHL:n 7a §:n mukainen yhteisösoseaalityö ja etsivä työ + SHL 24b §:n mukainen päiväkeskuspalvelu
- Vammaispalvelulain uudistaminen
 - Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025. Lain soveltamisalaa tarkennetaan erikseen annettavalla esityksellä vuoden 2024 aikana.
 - Vaikutuksia ei huomioitu talousarvioesityksessä (uudet palvelut + viranhaltijatyö), rahoitus sisältyy valtionrahoitukseen, mutta toteutuessaan todennäköisesti nostaa kustannuksia.
- Lastensuojelulain uudistaminen
 - Jälkihuollon ikärajan muuttaminen 25:stä 23-vuoteen (eli nuori on 18-22-vuotta)
- Työntekijämitoitukset
 - Lastensuojelun asiakasmäärä / sosiaalityöntekijä (35 → 30 lasta / sosiaalityöntekijä v. 2024 alusta)
 - Oppilas- ja opiskeluterveydenhuolto 1.8.2023 alkaen
 - Kuraattorit max 670 oppilasta / kuraattori
 - Koulupsykologit max 780 oppilasta / psykologi

Lisäksi lainsäädäntöön liittyvinä muutoksina tai tulkintaohjeina merkittävä vaikutus on ollut valvontaviranomaisen kanta lastensuojelun ns. sijaispätevien sosiaalityöntekijöiden käyttömahdollisuuteen, sekä ostopalvelusosiaalityöntekijöistä luopuminen. Nämä ovat vaikuttaneet merkittävästi erityisesti lastensuojelun sosiaalityöntekijätilanteeseen vuoden 2024 alusta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tulosalueen taloudellisten tavoitteiden sitovuustasoiksi määrittyi vuoden 2023 talousarvion käsittelyssä tilikauden yli- / alijäämä sekä investointimenot. Taloudellisina tavoitteina esitettiin lisäksi ulkoiset toimintatuotot, –kulut ja toimintakate. Aluevaltuusto päätti talousarviomuutoksesta 14.6.2023 §86, jonka perusteella tulosalueelle

kohdistettua valtion yleiskatteellista rahoitusta lisättiin ja investointimenojen osuutta tarkistettiin. Lisäksi 20.12.2023 §153 aluevaltuusto muutti talousarvion sitovuustasoa tilikauden yli- / alijäämän osalta.

Muutettuun sitovuustasoon nähden tulosalueen ulkoiset toimintatuotot ylittivät 9,7 M€ toteuman ollessa 63,4 M€ (118,0%). Vastaavasti ulkoiset toimintakulut ylittivät 12,3 M€, toteuman ollessa 739,9 M€ (101,7 %). Toimintakatteeksi muodostui -800,3 M€, eli 8,8 M€ (1,1 %) muutettua sitovuustasoa heikompi. Tilikauden alijäämä 16,6 M€ oli vastaavasti 9,0 M€ (118,7 %) muutettua sitovuustasoa suurempi. Investointimenojen toteuma jäi kokonaisuudessa alhaiseksi, tulosalueen toimitilojen kalustamisen suunniteltujen hankintojen toteutuessa käyttötalouden lyhytvaikutteisen irtaimiston kuluna. Toteutuneista investointimenoista valtaosa (81 %) muodostui suunterveydenhuollon korvaavista laitehankinnoista. Tulosaluetta koskevat muutokset vuoden 2023 aikana sekä taloudellisten tavoitteiden toteumatiedot on kuvattu alla olevassa taululukossa.

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma- %
Ulkoiset toimintatuotot	54 862,0	54 862,0	53 700,0	63 381,4	118,0
Ulkoiset toimintakulut	732 187,2	732 187,2	727 631,4	739 879,9	101,7
Toimintakate	-791 590,6	-791 590,6	-791 515,6	-800 339,1	101,1
Yli- (+) / Alijäämä (-)	-30 254,0	-13 520,9	-7 604,7	-16 633,5	218,7
Investointimenot	898,0	804,0	804,0	317,3	39,5

*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

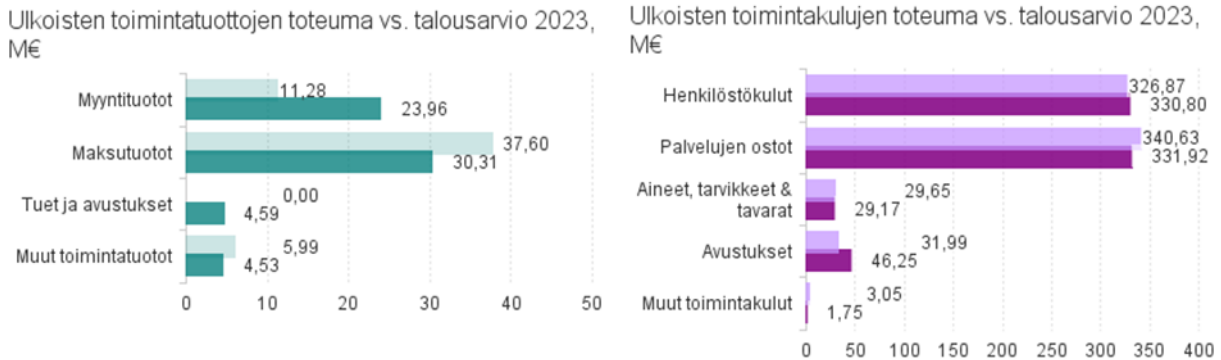
Käyttötalouden toteutuminen

Tulosalueen toimintakatteeksi vuonna 2023 toteutui -800,4M€ eli 8,8 M€ (-1,1 %) talousarviossa suunniteltua heikompi. Vaikka toimintatuotot ylittivät talousarvion 8,5 M€, oli toimintakulujen 17,3 M€ ylitys vaikutukseltaan merkittävämpi toimintakatteen muodostumisessa. Toimintakulujen ylityksestä 55,5 % eli 9,6 M€ aiheutui hyvinvointialueen sisäisten kulujen ylityksestä, toteuman ollessa 123,8 M€ ja 108,4 % talousarvioon nähden.

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat talousarvioon nähden kokonaisuudessaan vahvasti, vaikkakin varsin epäsuhtaisesti pääerien eli myyntituottojen ja asiakasmaksujen osalta. Kyseinen epäsuhta viittaa suunnittelun haasteisiin erityisesti sosiaali- ja vammaispalvelujen tulosryhmän tuottojen jakaumassa. Myyntituottojen 24,0 M€ toteumasta 59,6 % (14,3 M€) muodostui sosiaali- ja vammaispalvelujen tulosryhmän veloituksista, erityisesti vaativien vammaispalvelujen ja lastensuojelun muilta hyvinvointialueilta tapahtuneesta palvelujen myynnistä 10,6 M€ sekä asumispalvelujen ateriamaksuista 3,0 M€. Asiakkailta veloittavien maksutuottojen toteumasta 30,3 M€ kolme neljäsosaa, eli 22,5 M€ muodostui sote-keskuspalvelujen tulosryhmän vastaanotto toiminnan kautta. Sosiaali- ja vammaispalvelujen maksutuottojen heikko toteuma 4,3 M€ suhteessa talousarvion 12,7 M€ tavoitteeseen ilmenee vastaavana ylityksenä myyntituotoissa.

Tukien ja avustusten toteuma 4,6 M€ jakaantuu ulkomaalaistoimiston 1,6 M€, rikos- ja riita-asioiden sovittelutoiminnan 0,6 M€ sekä muilta osin kuntouttavan työtoiminnan korvauksiin ja rintamaveteraanien kuntoutuksen korvauksiin. Muut toimintatuotot 4,5 M€ muodostuvat pääosin (89,2 %) asumispalvelujen

vuokratuotoista. Alla olevassa kuviossa on esitetty ulkoisten toimintatuottojen ja kulujen tiliryhmäkohtainen talousarvio ja toteuma vuodelta 2023 (talousarvio yllä, toteuma alla tummemmalla sävyllä).

Tulosalueen ulkoisten toimintatuottojen toteumasta 739,9 M€ henkilöstökulut ja palvelujen ostot muodostivat 89,6 % eli 662,7 M€. Henkilöstökuluista palkat ja palkkiot toteutuivat 100,6 % talousarvioon nähden, ylityksen ollessa 1,7 M€. Henkilöstön sivukulujen osalta suunnitelma toteutui 103,5 %, ylityksen ollessa 2,3 M €. Sivukulujen ylityksen kokoluokkaa suhteessa palkkojen ja palkkioiden ylitykseen aiheuttavat suunnitelmassa ennakoimattomat omaishoidon tuen hoitopalkkioiden ja perhehoidon palkkioiden henkilösivukulujen osuudet sosiaali- ja vammaispalvelujen tulosryhmässä. Vaikka kokonaisuudessaan henkilöstökulujen suunnitelman toteumaksi muodostui 101,2 % on tulosryhmäkohtaisessa tarkastelussa huomattavia eroja. Tämä kuvastaa tarkemman suunnittelun lähtökohtien katvealueita syksyllä 2022. Vuonna 2023 maksettujen henkilöstön hälytys- ja ylityökorvausten osuus oli 3,9 M€ eli 1,4 % tulosalueen toteutuneista palkoista ja palkkioista. Työntajalle maksettavat henkilöstökorvaukset olivat 5,1 M€ vuonna 2023, sairauspoissaoloprosentin ollessa 4,86 (koko varha 5,24).

Talousarvion 2023 valmistelun aikaisten kuntakohtaisten vuoden 2021 tausta-aineistojen haasteet erottelutarkkuudessa korostuvat etenkin palvelujen ostojen sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kokonaisuuksissa. Tiliryhmäkohtainen osumatarkkuus on vaihtelevaa ja heikkenee lisäksi organisaatiotasolla porautuessa. Palvelujen ostojen toteuma 331,9 M€ alitti talousarvion 8,7 M€. Alitukseen johtavista tiliryhmistä sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostojen vaikutus oli 18,3 M€, asiakaspalvelujen ostojen vaikutus 10,0 M€ ja huolto- ja korjauspalvelujen 2,0 M€. Vastaavasti toimisto- ja asiantuntijapalvelujen (mm. ICT-palveluostot, henkilöstöpalveluostot) talousarvio ylitys oli 13,0 M€ ja muiden palvelujen ylitys 8,6 M€ (ravintopalvelut, matkustus- ja kuljetuspalvelut). Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ostot 26,2 M€ toteutuivat talousarvioon nähden 58,8 %. Sosiaali- ja vammaispalvelujen osuus 11,8 M€ muodostuu pääasiassa lastensuojelun ostopalvelusijoitusten, tuki- ja päivystysperheiden tuen ja huostaanotettujen tukipalvelujen kuluista. Laboratorio- ja kuvantamispalvelujen ostot olivat 2,5 M€ eli 9,5 % tiliryhmän toteumasta. Asiakaspalvelujen ostojen 237,6 M€ toteumasta 76,4 % eli 181,5 M€ muodostui kolmesta suurimmasta kokonaisuudesta. Vammaisten ostopalvelut olivat 81,9 M€, sijaishuoltoyksiköiden ja perhehoidon ostopalvelujen 55,9 M€ ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen ostopalvelut 43,7 M€.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat eli materiaalin ostot edustivat 29,2 M€ toteumallaan 3,9 % ulkoisista toimintakuluista. Talousarvioon nähden kokonaisuus alitti suunnitelman 0,5 M€. Hoitotarvikkeiden osuus kokonaisuudesta oli 79,4 % ja suunnitelmaan nähden hoitotarvikkeiden toteuma oli 107,4 %. Muilta osin huoltotarvikkeiden, irtaimiston ja muiden tarvikkeiden ostot alittivat osaltaan talousarviossa suunnitellut määrärahat. Avustusten osalta vuoden 2023 toteumaksi muodostui 46,3 M€, talousarvion ylittyessä 14,3 M€ eli 44,6 %. Avustuksista 23,4 M€ (50,5 %) kirjattiin vammaisten henkilökohtaisen avustajien menoiksi ja 11,3 M€ (24,4 %) omaishoidon tuen palkkioihin. Muut toimintakulut toteutuivat 1,3 M€ suunnitelmaa alhaisemmalle tasolle, toteuman ollessa 1,8 M€. Toteumasta 1,4 M€ (74,1 %) oli vuokratuottoja joista 0,9 koneiden ja laitteiden vuokria.

Valtion yleiskatteellinen rahoituksen taso tarkentui vuoden 2023 aikana siten, että talousarvioon nähden ylistystä toteutui 4,3 M€. Suunnitelman mukaiset poistot vuonna 2023 olivat 0,5 M€ kun talousarviossa varaumana oli 1,9 M€. Tilinpäätösvientinä tuloslaskelmaan on vuodelle 2023 kirjattu poistoeroa 46 512 euroa liittyen hyvinvointialueen

taseessa palvelutuotannossa edelleen olevaan rakennukseen, Auranlaakson asumisyksikköön. Poistoero on syntynyt KTO:n investointirahaston purkamisen yhteydessä vuonna 2012 ja purkamaton poistoero on siirtynyt sellaisenaan hyvinvointialueen avaavaan taseeseen (Aluevaltuusto 20.12.2023 §152).

Sote-palvelujen tulosalueen ensimmäisen toimintavuoden tulos muodostui 16,6 M€ alijäämäiseksi, talousarvion ollessa 13,5 M€ alijäämäinen. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa, muutettu talousarvio sekä toteuma poikkeamavertailuineen.

1S - SOTE-palvelut						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	54 862 000		54 862 000	63 383 082	115,5 %	8 521 082
Myyntituotot	11 275 000		11 275 000	23 955 863	212,5 %	12 680 863
Maksutuotot	37 598 000		37 598 000	30 311 731	80,6 %	- 7 286 269
Tuet ja avustukset				4 588 030	-	4 588 030
Muut toimintatuotot	5 989 000		5 989 000	4 525 793	75,6 %	- 1 463 207
Sisäiset tuotot				1 666	-	1 666
TOIMINTAKULUT	846 452 600		846 452 600	863 722 188	102,0 %	17 269 588
Palkat ja palkkiot	261 958 000		261 958 000	263 608 880	100,6 %	1 650 880
Henkilösivukulut	64 913 200		64 913 200	67 190 265	103,5 %	2 277 065
Henkilöstökulut yhteensä	326 871 200		326 871 200	330 799 145	101,2 %	3 927 945
Palvelujen ostot	340 627 000		340 627 000	331 921 526	97,4 %	- 8 705 474
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	29 652 000		29 652 000	29 166 631	98,4 %	- 485 369
Avustukset	31 992 000		31 992 000	46 245 044	144,6 %	14 253 044
Muut toimintakulut	3 045 000		3 045 000	1 747 567	57,4 %	- 1 297 433
Sisäiset kulut	114 265 400		114 265 400	123 842 275	108,4 %	9 576 875
TOIMINTAKATE	- 791 590 600		- 791 590 600	- 800 339 105		- 8 748 505
Valtion rahoitus	763 253 000	16 733 720	779 986 720	784 246 037	100,5 %	4 259 317
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)				- 52 792	-	- 52 792
Rahoitustuotot				2 230	-	2 230
Rahoituskulut				55 022	-	55 022
VUOSIKATE	- 28 337 600	16 733 720	- 11 603 880	- 16 145 860		- 4 541 980
Poistot ja arvonalentumiset	1 917 000		1 917 000	534 179	27,9 %	- 1 382 821
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)						-
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)				46 512		
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	- 30 254 600	16 733 720	- 13 520 880	- 16 633 528		- 3 112 648

Tyks-sairaalapalvelujen tulosalue

Tulosaluejohtajan katsaus

TYKS sairaalapalveluiden ensimmäinen vuosi osana Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta oli samanaikaisesti sekä suurien muutosten että toiminnan jatkuvuuden turvaamisen vuosi. Sairaalapalveluiden perustoiminnassa oli haasteita erityisesti henkilöstön saatavuuden ongelmista johtuen, hoitajien pidentyessä merkittävästi. Samanaikaisesti kuitenkin ajoittaisesta päivystyspalveluiden vaikeastakin ruuhkautumisesta huolimatta päivystyksellinen hoito pystyttiin turvaamaan.

Ulkoisesti sairaalapalveluiden tulosalueella tapahtuneet muutokset eivät olleet suuria verrattaessa kokonaan uusien tulosalueitten tilanteeseen. Normaalioloissa toki Turun kaupungilta siirtyneen erikoissairaanhoidon ja koko alueemme kaikkien perusterveydenhuollon vuodeosastojen siirtyminen osaksi TYKS sairaalapalveluihin olisi ollut merkittävä fuusio, mutta hyvinvointialueuudistuksen kokonaisuudessa sen kokoluokka vaikuttaa todellista pienemmältä. Samalla erityisesti kaikkien vuodeosastojen siirtyminen osaksi samaa organisaatiota oli toiminnallisesti suurimpia onnistumisia: kuntarajoitteiden poistuessa koko kapasiteettia pystyttiin hyödyntämään viimeistä paikkaa myöten, mutta loppuvuotta kohden jatkohoitoon pääsyn ongelmat vaikeutuivat niin erikoissairaanhoidon kuin yle- vuodeosastojenkin kohdalla uudelleen. Tämä näkyi hoitajien lukumäärän vähentymisenä ja keston pidentymisenä. Potilaiden sijoittumista ja tähän liittyvää työ määrää vähentävä ohjelmisto saatiin käyttöön loppuvuonna.

Turun kaupungin erikoissairaanhoidon fuusioitumista TYKSiin oli yritetty useasti aikaisemminkin, nyt sen viimein toteutuessa. Erityisesti geriatrisen osaamisen lisääntyminen oli merkittävää. Henkilöstön venyminen niin muutoksen pyörteissä kuin raskaan potilaskuormituksen hetkillä ansaitsee erityiskiitoksen. Jo vakiintuneemman toiminnan osalta suurimmat ongelmat liittyivät jatkohoidon saatavuuden ongelmiin ja hoitajien pidentymiseen. Operatiivisilla aloilla jo koronavuosina alkanut ja erityisesti vuonna 2022 pidentyneet hoitajien jatkoivat kasvuaan, kasvun taittuessa useilla aloilla loppuvuotta kohden ja vuodenvaihteessa tilanne vaikuttaa hitaasti kääntyneen. Leikkausaleja on saatu henkilöstötilanteen kohennuttua avattua käyttöön, mutta edelleen eräillä aloilla tarve lisäkapasiteettiin edelleen on ilmeinen. Väestön ikääntyminen vaikuttaa merkittävästi myös erikoissairaanhoidon tarpeeseen. Kuvantamisen ja laboratoriotulosryhmien toimintaan vaikuttivat myös aiemmin kuntien osin operoimien toimintojen siirtyminen näiden tulosryhmien vastuulle. Huomioiden muutosten kokoluokan ja vuoden 2023 talousarviota laadittaessa käytettävissä olevien tietojen hajanaisuus, voidaan tässäkin katsoa onnistutun varsin hyvin.

Muutoksen liittyy aina epävarmuutta ja tämä heijastui henkilöstön kriittisyytenä työnantajaorganisaatiota kohtaan. Työtyytyväisyyskyselyjen tulokset eivät olleet mairittelevia päätös- ja hankintavaltuuksien, esihenkilösuhteiden ja muiden toimintakäytäntöjen muutosten heijastuessa potilastyön rajapinnassa työskentelevään henkilöstöömme saakka. Merkittävää kuitenkin on potilastyytyväisyyden säilyminen korkealla tasolla. Vaikka hoitoon pääsy hidastui, hoitoon oltiin keskimäärin varsin tyytyväisiä. Ammattitaitoinen henkilöstö hoiti työnsä edelleen esimerkillisesti.

Taloudellisesti vuosi oli haastava. Vaikka suuri osa toiminnasta on jo vakiintunutta, henkilöstön saatavuuden ongelmat heijastuivat korkeampina ylityö-, ja hälytysrahakustannuksina sekä kliinisen lisätyön kustannusten kasvuna. Lääkekustannukset jäivät arvioitua vähäisemmiksi, mutta tähän kehitykseen vaikutti pitkälti erityisen kalliita hoitoja tarvitsevien potilaiden vuosittaisen vaihtelun heilahtaessa tällä kertaa parempaan suuntaan- asia, johon emme voi käytännössä itse vaikuttaa. Ulkoisissa toimintakuluissa pysyttiin talousarviossa varsin hyvin, mutta sisäisten kulujen ja - vyörytysten osalta arviot osoittautuivat alimitoitetuiksi. Uusien toimintojen, kuten yle- vuodeosastojen aiempien vuosien kustannustietojen epävarmuuden tavoin myös tukipalveluiden kustannuksien ennakoitavuuteen.

Keskeisiin yliopistosairaalan lakisääteisiin tehtäviin kuuluvat myös opetus ja tutkimus. Näiden osalta vuosi toi erityisesti koordinaatioon liittyviä muutoksia ja tarvetta osin organisoida toimintaa uudelleen, kun aiemmin toiminnasta myös käytännössä vastanneet toimet siirtyivät ohjaamaan toimintaa matriisista. Toiminta säilyi kuitenkin aktiivisena: Vuoden 2023 aikana harjoitteluaan TYKSissä suorittaneita lääketieteen lisensiaatteja

Turun yliopistosta valmistui 135, ja hammaslääkäreitä (HLL-tutkintoja) vastaavasti 29. Lisäksi valmistui 114 erikoislääkärinä ja 5 erikoishammaslääkärinä. Erikoislääkärien lisäkoulutusohjelmista valmistui 13 erikoislääkärinä ja YEK-koulutuksesta 70 lääkäriä. Tohtorin tutkintoja valmistui runsaasti ja näistä erityisesti klinisen (39), hoitotieteen (11) ja hammaslääketieteen (4) laitoksien opinnäytetöissä TYKSin osuus oli merkittävä.

Tyks sairaalapalveluissa suoritti harjoittelunsa 260 II-asteen opiskelijaa, 2419 AMK-opiskelijaa ja viisi TtM-maisteriopiskelijaa. AMK opiskelijoiden antama suositusindeksi (NPS) oli 70. Tyks sairaalapalveluiden CLES kokonaiskeskiarvo oli 8,85, jossa nousua edelliseltä vuodelta ollen hyvällä tasolla valtakunnallisesti vertailtuna (vuonna 2022 ka oli 8,73). TYKS sairaalapalveluiden rooli kouluttajana on hyvin keskinen niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuonna erityisesti somaattisen erikoissairaanhoidon osalta jäätin hoitajaksojen suunnitellusta määrästä huomattavasti. Hoitopäivien lukumäärä kasvoi kuitenkin huomattavasti eli hoitajaksojen keskimääräinen kesto piteni huomattavasti. Tämä heijastelee erityisesti jatkohoitoon pääsyn ongelmaa, joka sekä pidensi keskimääräistä hoitoaikaa että vähensi hoitajaksojen määrää, kun elektiivistäkin toimintaa jouduttiin vähentämään osastojen paikkatilanteen ollessa kriittinen. Alkuvuodesta tilannetta helpotti YLE-vuodeosastojen paikkojen parantunut käyttöaste kuntakohtaisten rajoitteiden poistuessa, mutta tilanne vaikeutui uudelleen vuoden edetessä.

Avohoidon osalta Akuutin käyntimäärien väheneminen oli toivottavaakin, mutta kuormitukseen sillä ei ollut juurikaan vaikutusta, koska potilaat joutuivat odottamaan pahimmillaan useita vuorokausia jatkohoitoon pääsyä Akuutissakin.

Psykiatrisen hoidon tarve kasvoi edelleen, eikä erällä psykiatrian palvelualueilla pitkäksi päässeitä hoitojonoja kyetty merkittävästi lyhentämään. Edes kallista ostopalvelulääkärityövoimaa ei olisi ollut olennaisesti enempää käytettävissä, vaikka jo kustannussyistäkin sen käyttöä pyrittiin välttämään. Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto tulosalueen tavoitteiden toteumasta palvelutuotannon suoritteiden osalta.

Tyks-sairaalapalvelut				
Toiminnalliset tavoitteet				
		Tavoite 2023	Toteuma 2023	Toteuma-%
Hoitajaksot, omatuotanto	Yhteensä	73 106	67 157	91,9
	Somaattinen	70 106	64 093	91,4
	Psykiatrinen	2 960	3 064	103,5
Hoitopäivät, oma tuotanto	Yhteensä	453 529	483 753	106,7
	Somaattinen	393 179	422 604	107,5
	Psykiatrinen	60 350	61 149	101,3
Avohoito, oma tuotanto	Yhteensä	1 252 016	1 204 138	96,2
	Somaattinen	847 276	813 536	96,0
	Psykiatrinen	271 440	271 957	100,2
	Akuutti	133 300	118 645	89,0

Vuoden 2023 merkittäviä riskejä pyrittiin ennakoimaan mm. strategisia tavoitteita vuodelle 2023 painottamalla. Sairaalapalveluiden tulosalueella tunnistettujen riskien toteutumiselta vältyttiin pääosin, mutta ei täysin.

Strategisten tavoitteiden 2023-25 osalta ei täysin saavutettu kaikkia osatavoitteita.

Tavoite kaksi eli Erikoislääkärikonsultaatiot osaksi perustason palveluita edettiin, mutta digitaalisten konsultaatiokanavien käyttöönotto sekä myös tarkoituksenmukaisten palveluiden ja niiden tason määrittäminen on osin kesken. Erikoislääkäripalveluiden jalkauttamisesta saatava lisähyöty tavanomaisen vastaanoton lisäksi edellyttää mahdollisuutta tiedon levittämiseen, eikä kaikkia erikoislääkäripalveluita ole mahdollista tai edes mielekästä "jalkauttaa". Keskeisten erikoisalojen, kuten pediatrian ja sisätautien osalta asiassa on edetty hyvin ja keskeiset konsultaatioyhteystiedot ovat saatavilla.

Tavoite 3 eli Sairaalapalveluiden kokonaisuus ja vuodeosastokapasiteetin optimointi edettiin määrätietoisesti ja osastojen profilointi sekä tilannekuvan luominen saatiin valmiiksi, tosin viivästyneenä tilannekuvan luomiseen käytettävän ohjelmiston käyttöönoton toteutuessa vasta loppuvuodesta. Ikääntyneiden palveluiden hoivapaikkojen sekä vuodeosastokapasiteetin sekä kotisairaalan yhteensovittamiseksi tehtävä työ etenee, mutta tehtävää hoitokokonaisuuden kehittämisessä on runsaasti vielä strategiakauden muillekin vuosille.

Henkilöstön vaihtuvuutta tapahtui sekä organisaatiosta ulos että organisaation toisiin osiin, kun työmahdollisuuksia saman organisaation sisällä mm. lomaedut säilyttäen avautui aiempaa enemmän. Jo edellä mainittu muutokseen liittyvä epävarmuus tuli esille niin henkilöstökyselyissä kuin yksikötason keskusteluissakin. Kokonaisuutena henkilöstön vaihtuvuus täysin pois Varhan organisaatiosta pysyi kuitenkin ennakoituissa rajoissa. Esimiesten kuormittuneisuutta lisäsivät myös toimintatapojen ja –valtuuksien muutokset, joiden vaikutusta ei täysin kyetty ennakoimaan. Tähän liittyen myös viestintä oli osin riittämättömäksi koettua.

Toiminnalliset ongelmat eivät liittyneet yksinomaan uudistukseen, vaan jo edeltävästi vaikeaan tilanteeseen niin henkilöstön kuin hoidon saatavuuden heikentymisen osalta. Vuodeosastojen yhdistyminen perustasolla helpotti alkuun vuodeosastokapasiteetin hyödyntämistä, mutta loppuvuodesta tilanne kriisiytyi uudelleen. Kotisairaaloitoinnin kasvu kompensoi tätä vain osin. Mielenterveyspalveluiden saatavuuden osalta tilanne ei vuoden aikana merkittävästi kohentunut valtakunnallisen psykiatripulpan ollessa vaikea.

Valmiuden ja varautumisen osalta SOTE- valmiuskeskuksen toiminnan vakiintuminen toi selkeästi lisää rakenteisuutta ja suunnitelmallisuutta toimintaan vapauttaen johdon työpanosta myös muihin tehtäviin. Uusissa rakenteissa vastuiden selkiytyminen vie aikansa, mutta suurilta ongelmilta tältä osin vältyttiin.

Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2024 osalta niin talouteen kuin toimintaan liittyi useita epävarmuustekijöitä. Talouden paineet vaikuttavat vääjäämättä siihen keinovalikoimaan, jota voidaan käyttää pitkien hoitojonojen saamiseen lainmukaiselle tasolle. Avoin viestintä henkilöstölle tilanteesta on keskeinen riskienhallintakeino.

Leikkaussalikapasiteetti on saatu nostettua virka-aikaisen toiminnan osalta lähelle sitä salimäärää, joka käytössä maksimissaankin on. Strategisena tavoitteena oleva leikkausjonojen lyhentäminen edellyttää tämän suotuisan kehityksen jatkumista, mutta tämä on herkkä vähäisillekin henkilöstön saatavuuden muutoksille. Ylipäättään henkilöstön saatavuusongelmat voivat vaikeutuessaan haastaa niin talousarvion kuin toiminnallistenkin tavoitteiden toteutumisen edellytykset.

Jonotilanne on monin paikoin hoitotakuun toteutumisen osalta laiton, jonka vuoksi mahdolliset valvovan viranomaisen toimenpiteet ovat mahdollisia huolimatta siitä, että vaikutusmahdollisuudet ovat vähäisiä. Uhkakakon mahdollisuus on olemassa, vaikka se johtaisi mahdollisesti ostopalveluiden käytön lisääntymiseen, joka puolestaan voisi vaikeuttaa oman henkilöstön pitovoimaa ja johtaa henkilöstön siirtymiseen näitä ostopalveluita tarjoavien yritysten palvelukseen ja tilanteen noidankehämäiseen vaikeutumiseen. Säästötoimenpiteet voivat vaikuttaa negatiivisesti henkilöstön halukkuuteen tehdä lisätöitä aiempaa pienemmällä korvaustasolla.

Mahdolliset lainsäädännölliset rajoitteet Salon sairaalan leikkaus- ja päivystystoiminnan ylläpitämiselle ovat vielä epävarmoja, mutta jo pelkkä julkinen keskustelu asian tiimoilta voi vaikuttaa henkilöstön pitovoimaan negatiivisesti. Salon sairaalan kapasiteetin hyödyntämisen eri mahdollisuuksien selvitystyö on käynnistynyt kuitenkin jo hyvissä ajoin ja ratkaisua päätöksentekijöille haetaan aktiivisesti.

Uuden toimintamallin mukaisesti tukipalvelut tulevat operatiivisille tulosalueille matriisista konserni- ja järjestämisen palveluista. Näissä tapahtuneiden henkilöstövähennysten vaikutukset tulosalueemme toimintaan eivät ole vielä täysin tiedossa. Mikäli vaikutukset ovat merkittäviä, voi olla tarvetta varmistaa toiminnan jatkuvuutta tulosalueen omin toimin ja tämä puolestaan vaikuttaa muiden tehtävien suorittamisen ja talousarvion pitävyyteen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion taloudelliset tavoitteet käsittävät ulkoiset toimintatuotot ja –kulut sekä toimintakatteen, joka huomioi myös tulosalueiden väliset erät.

Tyksin ulkoiset toimintatuotot koostuvat pääasiassa myyntituotoista ja maksutuotoista. Myyntituotoista valtaosa on myyntiä toisille hyvinvointialueille, eli muiden hyvinvointialueiden potilaiden hoitoa. Maksutuotoilla puolestaan viitataan asiakkaiden maksamiin potilasmaksuihin. Ulkoisten toimintatuottojen toteuma on 152,7 M€ toteumaprosentin ollessa 100,2.

Ulkoisten toimintakulujen toteuma on 832,9 M€ toteumaprosentin ollessa 100,9. Toteuma ylittää hieman muutetun talousarvion. Ylityksen taustalla ovat ennakoitua suuremmat lomapalkkavelan kasvu ja asiakaspalvelujen ostojen toteuma.

Toimintakatteen toteuma on –826,3 M€ toteumaprosentin ollessa 102,6. Toimintakate on ennakoitua heikompi, koska ulkoiset toimintakulut toteutuivat hieman yli muutetun talousarvion ja sisäisiä kuluja toteutui huomattavasti suunniteltua enemmän.

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma- %
Ulkoiset toimintatuotot	156 439,0	156 439,0	152 325,0	152 661,9	100,2
Ulkoiset toimintakulut	837 676,2	837 676,2	825 251,2	832 876,7	100,9
Toimintakate	-790 168,6	-790 168,6	-804 991,9	-826 329,4	102,6
Yli- (+) / Alijäämä (-)	-58 926,0	-42 624,1	-55 371,3	-76 997,3	139,1
Investointimenot	21 222,0	21 002,0	21 002,0	15 753,9	75,0

*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

Käyttötalouden toteutuminen

Tyks/sairaalapalveluiden talousarvio vuodelle 2023 pyrittiin laatimaan realistiseksi ottaen huomioon käytettävissä olevat tiedot. Talousarvion taustalla oli vuoden 2021 tilinpäätöstiedot. Merkittäviltä osin käytettävissä oli relevanttia historiatietoa, mutta talousarviolaadinta sisälsi myös huomattavia epävarmuustekijöitä.

Toimintavuoden aikana on tapahtunut joitain talousarviossa huomioimattomia muutoksia erityisesti ulkoisten toimintakulujen ja sisäisten kulujen välillä. Tiettyjä eriä ei ole toteutunut palvelujen ostoissa, vaan ne ovat siirtyneet sisäisiksi kuluiksi.

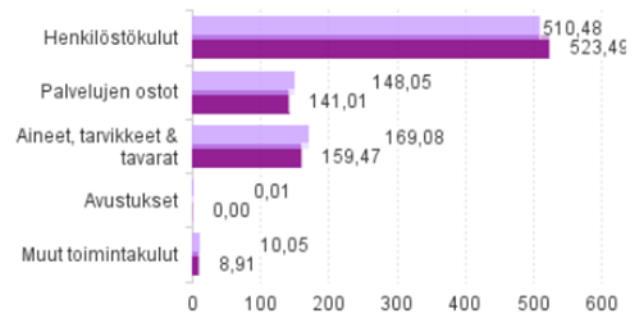
Tyks/sairaalapalveluiden ulkoisten toimintatuottojen suurin erä on myyntituotot. Sen sisällä, myyntituotot muilta hyvinvointialueilta, toteutui hieman yli käyttösuunnitelmansa ollen 64,7 M€ ja se muodostaa 42,3 % ulkoisista toimintatuotoista. Asiakkaiden maksamat maksutuotot jäivät ennakoidusta niiden toteuman ollessa 33,9 M€ ja käyttösuunnitelmatoteumaprosentin 86,8. Alhaiset maksutuotot selittyvät osin suunniteltua alhaisemmilla potilassuoritemäärillä ja osin optimistisella käyttösuunnitelmalla.

Muista ulkoisiin toimintatuottoihin sisältyvistä eristä tuet ja avustukset toteutuivat ennakoitua suurempina. Niiden toteuma oli 7,1 M€ toteumaprosentin ollessa 130,3. Taustalla tässä ylityksessä on hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuonna päättyneet kehityshankkeet, jotka eivät olleet täysimääräisenä talousarviossa. Alla olevassa kuviossa on esitetty ulkoisten toimintatuottojen ja kulujen tiliryhmäkohtainen talousarvio ja toteuma vuodelta 2023 (talousarvio yllä, toteuma alla tummemmalla sävyllä).

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Ulkoisten toimintakulujen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Henkilöstökuluista palkkojen ja palkkioiden toteuma on 422,6 M€ sen toteumaprosentin ollessa 103,3. Palkat ja palkkiot muodostavat hieman yli puolet tulosalueen ulkoisista toimintakuluista. Ylityksen taustalla on useita tekijöitä. Tulosalueella toteutui palkkakuluja, jotka oli suunniteltu toisille tulosalueille. Vuoden 2023 talousarvio luotiin vuoden 2021 tilinpäätöstietoja hyödyntäen, näin ollen vuonna 2022 tapahtuneet muutokset henkilöstössä eivät olleet täysimääräisenä mukana talousarviossa. Lomapalkkavelan muutos oli ennakoitua korkeampi. Merkittävä vaikutus oli myös henkilöstövajeesta johtuvalla hälytysrahojen korkealla tasolla. Oletettavasti myös henkilöstön keikkailu toisilla tulosalueilla aiheutti kuluja, joita ei talousarvion laadinnassa osattu ennakoita. Keikkailun kustannusvaikutus on kuitenkin vielä hyvinvointialueen käynnistykseen liittyvien tietojärjestelmähaasteiden vuoksi selvittämättä.

Palvelujen ostojen toteuma oli 141 M€ sen toteumaprosentin ollessa 95,2. Palvelujen ostojen suurimmat erät ovat asiakaspalvelujen ostot ja toimisto- ja asiantuntijapalvelut. Asiakaspalvelujen ostot koostuvat valtaosin toisten hyvinvointialueiden hoitamista varsinaissuomalaisista potilaista ja toimisto- ja asiantuntijapalveluiden valtaosa syntyy ICT-palveluista. Molemmat erät ylittivät talousarvionsa. Asiakaspalvelujen ostojen toteuma oli 36,0 M€ sen

toteumaprosentin ollessa 114,8. Ennakoimatonta ylitystä syntyi erityisesti asiakaspalveluostojen erästä vuodeosastohoidon palvelut, jossa vaikuttavana tekijänä oli muiden hyvinvointialueiden laskujen kerääntyminen loppuvuoteen, jonka vaikutusta ei osattu ennakoida tarvittavan suureksi. Palveluostojen alhaista toteumaprosenttia selittävät sosiaali- ja terveyspalvelujen ja muiden palveluostojen alhaiset toteumat. Sosiaali- ja terveyspalveluiden talousarvio sisälsi oletuksen, että kunnilta siirtyvät kuvantamispalveluiden ostot toteutuisivat huomattavasti korkeampana ja tyksin tulosalueella. Näin ei kuitenkaan käynyt.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteuma oli 159,5 M€ sen toteumaprosentin ollessa 94,3. Apteekkitarvikkeet on tämän kuluryhmän suurin erä muodostaen 41,1 % kokonaisuudesta. Apteekkitarvikkeiden toteuma oli 62,5 M€ sen toteumaprosentin ollessa 84,2 alittaen näin merkittävästi käyttösuunnitelmansa. Alituksen taustalla on kalliiden lääkkeiden vähentynyt käyttö, henkilöstövajeesta johtuvat osastosulut ja talousarviolaadinnan haasteet.

Muut toimintakulut toteuma oli 9,4 M€ toteumaprosentin ollessa 93,1. Muut toimintakulut koostuvat pääasiassa laitevuokrasta, hoitomaksusaatavien poistoista ja muista muista kuluista. Tilojen vuokratulot näkyvät puolestaan sisäisissä kuluissa, vaikka tila ei olisi omassa omistuksessa.

Tulosalueen toimintakate oli -826,4 M€ sen toteumaprosentin ollessa 2,6 suhteessa muutettuun sitovuustasoon. Toimintakatteeseen vaikuttavat yllä käsiteltyjen ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen lisäksi myös sisäiset tuotot ja sisäiset kulut. Sisäisten tuottojen toteuma oli 24,7 M€ sen toteumaprosentin ollessa 28,7. Tulosalueen sisäiset tuotot ovat laboratorio- ja kuvantamistutkimusten sekä lääkkeiden myyntiä toisille hyvinvointialueen tulosalueille. Talousarviosta poiketen kuvantamispalvelujen myynnin toteuma oli 7,4M€ sen toteumaprosentin ollessa 59,8. Edellä palvelujen ostoissa mainitusti kunnilta siirtyneet kuvantamisen ostopalvelut eivät täysimääräisesti toteudu tulosalueella, jonka johdosta niitä ei myöskään laskutettu toisilta tulosalueilta talousarvion mukaisesti.

Sisäisten kulujen toteuma oli 170,4M€ toteumaprosentin ollessa 123,9. Sisäisissä kuluissa toteutui joitain alun perin ulkoisiksi suunniteltuja kuluja, kuten siivouspalvelut. Sisäisistä kuluista 41,1 % on konsernipalveluiden, järjestämisen palveluiden ja hyvinvointialueen johdon tulosalueiden vyörytyskuluja. Etenkin konsernipalveluilla ja järjestämisen palveluilla talousarvio ei ollut riittävällä tasolla, mihin myös he puuttuivat vuodenvaihteen yhteistoimintaneuvotteluilla, joissa henkilöstökuluja pyrittiin vähentämään pysyvästi. Tämän vaikutukset eivät kuitenkaan näy vielä tilinpäätösvuonna 2023, koska päätökset menivät alkuvuoteen 2024. Etenkin konsernipalveluiden vyöryyn on yhdistetty paljon eriä, joita pyritään jatkossa laskuttamaan muilta tulosalueilta omilla erillisillä tileillään. Sisäiset kulut ylittyivät huomattavasti lähes kaikissa tulosalueen tulosryhmissä näiden vyöryjen seurauksena.

Toimintakatteen toteuma on -826,3 M€ ja toteumaprosentti 102,6. Tilikauden alijäämä on 77,0 M€ ja toteumaprosentti 139,1. Molemmat poikkeavat ennakoidusta ja pääasiallinen syy on sisäisten kulujen ennakoitua suurempi toteuma. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa, muutettu talousarvio sekä toteuma poikkeamavertailuineen.

1T - TYKS/sairaalapalvelut						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	185 121 100		185 121 100	177 323 662	95,8 %	- 7 797 438
Myyntituotot	102 688 000		102 688 000	102 466 746	99,8 %	- 221 254
Maksutuotot	39 115 000		39 115 000	33 939 242	86,8 %	- 5 175 758
Tuet ja avustukset	5 425 000		5 425 000	7 068 271	130,3 %	1 643 271
Muut toimintatuotot	9 211 000		9 211 000	9 187 623	99,7 %	- 23 377
Sisäiset tuotot	28 682 100		28 682 100	24 661 780	86,0 %	- 4 020 320
Valmistus omaan käyttöön				63 177		63 177
TOIMINTAKULUT	975 289 700		975 289 700	1 003 776 240	102,9 %	28 486 540
Palkat ja palkkiot	409 096 000		409 096 000	422 566 964	103,3 %	13 470 964
Henkilösivukulut	101 387 200		101 387 200	100 926 363	99,5 %	- 460 837
Henkilöstökulut yhteensä	510 483 200		510 483 200	523 493 327	102,5 %	13 010 127
Palvelujen ostot	148 051 000		148 051 000	141 009 941	95,2 %	- 7 041 059
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	169 083 000		169 083 000	159 465 918	94,3 %	- 9 617 082
Avustukset	10 000		10 000	597	6,0 %	- 9 403
Muut toimintakulut	10 049 000		10 049 000	8 906 871	88,6 %	- 1 142 129
Sisäiset kulut	137 613 500		137 613 500	170 899 587	124,2 %	33 286 087
TOIMINTAKATE	- 790 168 600		- 790 168 600	- 826 389 402		- 36 220 802
Valtion rahoitus	743 584 000	16 302 490	759 886 490	764 034 526	100,5 %	4 148 036
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)				73 240	-	73 240
Rahoitustuotot				87 608	-	87 608
Rahoituskulut				14 368	-	14 368
VUOSIKATE	- 46 584 600	16 302 490	- 30 282 110	- 62 281 636		- 31 999 526
Poistot ja arvonalentumiset	12 342 000		12 342 000	14 715 630	119,2 %	2 373 630
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)						-
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)						
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	- 58 926 600	16 302 490	- 42 624 110	- 76 997 266		- 34 373 156

Ikääntyneiden palvelujen tulosalue

Tulosaluejohtajan katsaus

Ikääntyneiden palveluiden tulosalueella tähdättiin turvalliseen siirtymään palveluiden ja etuuksien jatkuvuuteen sekä kriittisten prosessien toimivuuteen. Tulosalueen toiminnan järjestäytyminen alkoi vuoden 2023 alusta hyvin nopeasti ja painottuen erityisesti keskitettyihin palveluihin kuten asiakas- ja palveluohjaukseen, gerontologiseen sosiaalityöhön sekä resurssipoolin (resurssihenkilöstö, keskitetty rekrytointi, keskitetty etäpalvelu ja keskitetty resurssiohjaus) toiminnan kokonaisuuteen. Heti vuoden alusta alkaen palvelutarpeen arviointi ja palvelupäätösten tekeminen erotettiin palveluiden tuottamisesta eli tätä toimintoa teki palveluohjaus keskitetysti. Lähtökohtiin ja lyhyeen valmistelu-aikaan nähden palvelutuotanto pystyttiin turvaamaan varsin hyvin eli asiakkaiden palvelut jatkuivat keskeytyksettä, vaikka taustalla oli runsaasti epävarmuustekijöitä. Uuden organisaation aiheuttamat muutokset näkyivät muun muassa asiakasohjaukseen tulleiden yhteydenottojen määrän merkittäväällä kasvamisella. Toiminnan kehittäminen strategisten hankkeiden tavoitteiden mukaisesti alkoi heti vuoden alkupuolella.

Ikääntyneiden palveluiden myöntämiskriteerien, prosessikuvausten sekä uuden organisaation toimintaohjeiden ja -tapojen yhtenäistäminen aloitettiin välittömästi, mutta nopea eteneminen on osaltaan

myös työllistänyt ja kuormittanut henkilöstöä ja lähijohtoa. Tiedonkulun haasteet ovat erityisesti nousseet esille. Henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta ja erityisesti alkuvuonna irtisanoutuneiden määrä oli poikkeuksellisen korkea. Henkilöstön saatavuudessa on ollut toiminta-, alue- ja toimintayksikkösidonnaisia haasteita, mutta kokonaisuutena arvioiden henkilöstötilanne on ollut kohtuullinen ympäröiviin olosuhteisiin nähden. Asiakasmäärän kasvu kuitenkin aiheuttaa paineita myös henkilöstön rekrytointiin. Keskitetyn rekrytoinnin kautta olemme saaneet hakijoita myös Varhan ulkopuolelta. Henkilöstön määrä kasvoi ikääntyneiden palveluissa 162 työntekijällä, joka selittyy osaltaan ympärivuorokautisen palveluasumisen välittömän asiakastyön lakisääteisen mitoituksen nousulla.

Ikääntyneiden palveluiden palvelutuotanto (kotona asumista tukevat palvelut ja asumispalvelut) organisoitui alueellisesti kahdeksalle palvelualueelle. Ikääntyneiden palveluiden organisaatiomallissa on ollut haasteita ja vuoden lopulla käynnistettiin tulosalueen organisaatiouudistuksen valmistelu.

Hyvin nopeasti talousarviovuonna huomattiin, että ikääntyneiden palveluiden talousarvio oli suunniteltu liian pieneksi. Erityisesti palveluiden ostojen osalta talousarvio ylittyi merkittävästi. Tähän oli useita syitä. Ikääntyneiden palveluiden osalta tehtiin linjaus, että alle 22 päivän sijaisuuksissa käytetään Temporen palvelua, aikaisemmin useimmissa kunnissa oli lyhytaikaisiin sijaisuuksiin rekrytoitu itse. Lisäksi joidenkin kuntien osalta oli voimassa olevia vuokratyösopimuksia ja –tilauksia, joista kertyi isojakin kustannuksia. Vuoden aikana täydentävän vuokratyövoiman käyttöä on vähennetty merkittävästi. Asiakaspalveluiden ostojen (ml. palveluseteli) kustannukset kasvoivat erityisesti ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta, jossa 1.4.2024 alkaen tehtiin hintoihin 14,29 % korotus ja edelleen 4,48% korotus 1.9.2024 alkaen. Palvelusetelien osalta sovellettiin asiakasmaksulakia, joka lisäsi osaltaan hyvinvointialueen osuutta palvelun kustannuksesta. Vuoden 2023 talousarvioon oli arvioitu liian pieneksi myös ravitsemuspalveluiden sekä ICT-palveluiden ostoon tarvittavat määrärahat.

Ikääntyneiden palveluiden tilinpäätöksen alijäämä ei tullut yllätyksenä. Talousarviossa alijäämäksi oli arvioitu 1,0 M€. Jo puolen vuoden toteuman perusteella ennustettiin, että ikääntyneiden palveluiden alijäämäksi muodostuisi ylittyä 47 M€. Elokuun toteuman perusteella ennustettiin alijäämäksi 51,4 M€ ja syyskuun toteuman perusteella ennuste alijäämästä oli 52,8 M€. Lopulta tulos muodostui 54,3 M€ alijäämäiseksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Ikääntyneiden palveluiden strategisina tavoitteina vuodelle 2023 olivat laitospalveluiden purkaminen, kotihoidon ja yhteisöllisen asumisen vahvistaminen sekä ikääntyneiden kuntouttavan arviointiyksikkötoiminnan laajentaminen, jotta ikääntyvät olisivat oikeiden palvelujen piirissä. Strategisten tavoitteiden osalta on edetty suunnitelman mukaisesti ja tavoitteet jatkuvat edelleen kuluvana vuonna yhdennettynä Ikääntyneiden palveluiden toimiva palveluketju ja palvelurakenteen keventäminen -hankkeena.

Strategisten tavoitteiden suunnittelua ja etenemisen seuranta on toteutettu yhteistyössä sote-palveluiden ja TYKS/sairaalapalveluiden kanssa. Palveluiden peittävyystavoitteet on määritelty. Kotona asumisen vahvistamiseksi on laajennettu etähoivan (videoavusteiset käynnit, ryhmätoiminnot, omaisyhteydenpito) palvelua kotihoidossa, etähoivan asiakkaita oli vuoden lopussa 3% säännöllisen kotihoidon asiakasta. Ikääntyneiden kuntouttavan arviointiyksikkötoiminnan laajentamisessa on hyödynnetty Uudessakaupungissa toteutettua mallia ja vuonna 2023 saatiin valmiiksi laajentamissuunnitelma, jota aloitettiin toteuttamaan myös välittömästi. Kuvaukset sekä kuntouttavaan arviointijaksoon kotona että yksikössä ovat valmistuneet. Yhteisöllisen asumisen laajentamiseksi on tehty aikataulutettu suunnitelma sekä viestintäsuunnitelma, Varhan hallinnassa olevat tilat on katselmoitu ja neuvotteluita mahdollisten palveluntuottajien ja yhteistyökumppanien kanssa on käyty. Sosiaalista kanssakäymistä edistävä (SKE) toiminnan yhtenäistäminen käynnistyi vuoden aikana. Laitospalveluiden purkamisen osalta on laadittu aikataulutettu suunnitelma. Yhteisöllisen asumisen laajentamisen ja laitospalveluiden purkamisen päätöksenteko odottaa palveluverkon periaatteiden hyväksymistä.

Vuoden 2023 toiminnalliset tavoitteet liittyivät palvelurakenteeseen sekä palveluiden saantiin. Yleisesti käytetty palveluiden peittävyys 75 vuotta täyttäneistä oli määritelty tavoitetaso ympärivuorokautisen palveluasumisen, laitospalvelun, yhteisöllisen asumisen, säännöllisen kotihoidon sekä omaishoidon tuen osalta. Tavoitetasot oli määritelty vuoden 2022 perusteella, mutta jo lähtötiedoissa on ollut puutteita. Vuoden 2023 toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen todentamista on vaikeuttanut yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän puute ja tietoja on jouduttu keräämään osin käsin. Palveluiden peittävyystavoitteisiin ei kaikilta osin ole päästy.

Riskien arvioinnin näkökulmasta haltuunoton riskeistä ovat todentuneet hankaluudet useiden eri asiakas- ja potilastietojärjestelmien kanssa erityisesti tiedon kulun ja tiedolla johtamisen osalta. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistysvaiheessa oli hetkellisesti ongelmia tietojärjestelmien toimivuuden kanssa. Itse perustoiminta on pystytty toteuttamaan pääosin keskeytyksettä, mutta kesän aikana toteutettiin suunnitellusti kuntouttavassa päivätoiminnassa ja lyhytaikahoidossa toimintayksiköiden sulkua henkilöstön saatavuusongelmien vuoksi. Yhteiset palveluiden myöntämishjeet on otettu käyttöön ja vuoden loppupuoliskolla tämä näkyi jo konkreettisesti myös esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa odottavien määrässä.

Henkilöstöriskit konkretisoituivat ikääntyneiden palveluissa henkilöstön saatavuusongelmina. Ikääntyneiden palveluissa on yli 5200 työntekijää, joista suurin osa työskentelee kotihoidossa tai asumispalveluissa. Erityisesti kotihoidossa on ollut henkilön saatavuudessa puutteita ja myös alueellisia eroja on esiintynyt. 1.4.2023 alkaen ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja laitospalveluissa vanhuspalvelulain mukainen välittömän asiakastyön henkilöstömitoitus nousi 0,65:een. Henkilöstömitoitusta on seurattu säännöllisesti ja pääosin lain vaatimaan mitoitukseen on päästy. Henkilöstömitoituksen vuoksi ympärivuorokautisen hoivan paikoista on ollut pois käytöstä keskimäärin 55 paikkaa. Oman henkilöstön vajetta on paikattu vuokratyövoimalla, jonka kustannukset kasvoivat merkittävästi, johtuen siitä, että 1.1.2023 alkaen ikääntyneiden palveluiden alle 22 päiväiset sijaisuudet on järjestelty joko omalla resurssihenkilöstöllä tai Temporen vuokratyöllä. Kansainvälistä rekrytointia on ollut tulosalueella vähäisissä määrin.

Ikääntyneiden palveluiden hallinnollisen organisoitumisen tasojen määrä ja alueellinen organisoituminen on osaltaan vaikeuttanut tiedon kulkua, toisaalta koko tulosaluetta koskeva hallinto on rakenteeltaan varsin kevyt. Myös työnjaollisia ja päätäntävaltaan liittyviä epäselvyyksiä niin tulosalueen sisällä kuin erityisesti tulosalueiden välillä on esiintynyt. Alkuvuonna toteutetun henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn tulokset olivat hyvin heikot, mutta tulokset paranivat selkeästi syksyllä tehdyssä Mitä kuuluu? -fokuskyselyssä. Myös varhalaisuuden omaksuminen oli parantunut.

Liian pieneksi suunniteltu talousarvio ja talousarviovuoden aikana tapahtuneet talouteen vaikuttavat päätökset, kuten hinnankorotukset, aikaansaivat merkittävän talousarvion ylityksen ikääntyneiden palveluiden tulosalueella. Vuoden alkupuoliskon jälkeen oli nähtävissä, että tiettyihin palveluihin oli varattu jo talousarviovaiheessa selkeästi liian vähän määrärahoja (esim. ravitsemuspalvelut) tai niitä ei ollut lainkaan (esim. ICT-palvelut).

Valmiuden ja varautumisen osalta toteutui kaksi laajempaa ikääntyneiden palveluiden toimintaan vaikuttanutta vedenjakelun keskeytystä.

Henkilöstövuokrauksesta huolimatta on lakisääteinen henkilöstömitoituksen takaamiseksi jouduttu yksiköistä sulkemaan asukaspaikkoja henkilöstön saatavuushaasteiden vuoksi. Vuoden 2023 aikana oli keskimäärin kuukaudessa henkilöstövajeen vuoksi 55 ympärivuorokautista asumispalvelupaikkaa täyttämättä.

Hoitohenkilöstön saatavuuteen ja houkuttelevuuteen ikääntyneiden palveluissa on haettu aktiivisesti uusia keinoja ja vaihtoehtoja yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa. Ikääntyneiden palveluissa on oma resurssihenkilöstö keskitetty ja henkilöstöä lisätty. Rekrytointia on pyritty tehostamaan jatkuvalla haulla. Myös kansainvälisestä rekrytoinnista on saatu ensimmäiset kokemukset ikääntyneiden palveluissa. Henkilöstön saatavuuteen kiinnitettiin vuoden 2023 aikana erityistä huomiota mm. oppisopimusopiskelijoiden määrää lisättiin niin lähihoitajien kuin hoiva-avustajien osalta.

Ikääntyneiden palveluiden odotusaikojen pidentymistä ja palvelun saatavuuden heikentymistä ovat aiheuttaneet myös äkillisesti muuttuneet tilanteet. Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen kysynnän kasvun turvaamiseksi ja palvelutuotannon vahvistamiseksi Varsinais-Suomen hyvinvointialue on perustanut uuden 28-paikkaisen ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikön Uudenkaupungin kaupunkiin 8.10.2023 alkaen. Talousarviossa ei oltu varauduttu uuden oman tuotannon yksikön perustamiseen. Lisäksi Turussa sijaitsevan Mäntykoti Röntämäen kiinteistön vuokrasopimuksen irtisanomisen vuoksi on yksikön asukkaiden ja työntekijöiden siirto toisiin asumispalveluyksiköihin aloitettu loppuvuodesta siten, että kiinteistö olisi tyhjillään 30.4.2024 mennessä. Lääkäiden henkilöiden oikeaan palveluun siirtyminen on pitkittynyt ja vaikuttanut myös sairaalapalveluihin.

Ikääntyneiden palvelut		
TOIMINNALLISET TAVOITTEET		
Palveluiden kattavuus % 75 vuotta täyttäneistä (31.12.)	Tavoite 2023	Toteuma 2023
ympäri vuorokautinen palveluasuminen	enintään 6,8	6,6%*
yhteisöllinen asuminen	1,00	0,5%
laitospalvelut (vanhainkotihoido)	enintään 0,6	0,5%
säännöllinen kotihoito	15,5	Tietoa ei saatavilla
omaishoidon tuki	4,6 tai enemmän	3,5 %
Odotusaika ikääntyneiden asumispalveluihin	alle 3kk asian vireille tulosta	Toteutunut

*osin laskennallinen tieto

Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä

Ikääntyneiden palvelujen tulosalueella on tavoitteena vuonna 2024 palvelurakenteen keventäminen ja ikääntyneiden toimivan palveluketjun varmistaminen. Tavoite sisältää useita merkittäviä toimenpiteitä Yhteisöllisen asumisen laajentamista jatketaan ja siinä tehdään tiivistä yhteistyötä kumppanien ja palveluntuottajien kanssa. Kuntouttava arviointiyksikkötoimintamallia laajennetaan koko alueelle sekä jalkauttamalla tiimimallia laajasti että perustamalla uusia kuntouttava arviointiyksiköitä. Kuntouttavien elementtien kasvattaminen on tärkeässä roolissa koko ikääntyneiden palveluketjussa ja toimivan palveluketjun valmistelua tehdään yhdessä sote-palveluiden ja TYKS/sairaalapalveluiden tulosalueiden kanssa. Etähoivan määrää kasvatetaan ja etäpalvelut täydentävät kotihoidon palveluita. Vuoden aikana selvitetään kotihoidon kustannusvaikuttavimmat toteutustavat ja niitä valittaessa painotetaan asiakkaiden toimintakykyä parantavien toimintamallien hyödyntämistä. Lisäksi tuetaan kotona asumista kustannusvaikuttavilla tukipalveluilla ja asunnon muutostöillä. Omaishoidon kehittämisohjelman valmistumisen myötä sen toimenpiteitä lähdetään toimeenpanemaan omaishoidon määrän lisäämiseksi.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu tiukan raamin mukaisesti ja siihen sisältyy merkittäviä talouden tasapainotustoimia. Talousarvion toteutuminen edellyttää, että palvelurakenteen keventämiseen tähtäävä päätökset tehdään, toimeenpannaan ja että toiminnan ja talouden tasapainottamisohjelman tavoitteet toteutuvat.

Rakenteellisten muutosten lisäksi vähennetään vuokratyövoiman käyttöä ja kasvatetaan omaa resurssipoolia. Henkilöstön saatavuuteen liittyy kuitenkin hyvin isoja haasteita. Ikääntyneiden palveluista puuttuu henkilöstöä ja sen vuoksi esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja on vähennetty ja todennäköisesti joudutaan vähentämään pysyvästi. Henkilöstöresurssit pitää saada myös kohdennettu oikein oikealle kohderyhmälle, esimerkiksi kotihoidon henkilöstön työ kohdentuu osin muille asiakasryhmille kuin ikääntyneille. Keskitetty rekrytointi

jatkuu edelleen ja erityisesti kotihoidon tehtävien houkuttelevuutta pyritään lisäämään. Vuoden 2023 aikana on havaittu henkilöstön koulutustarpeet ja henkilöstön lääkehoidon osaamisen varmistaminen on yksi tärkeimmistä vuoden tavoitteista. Myös omavalvonnan kehittäminen ja yhdenmukaistaminen on painopisteenä.

Palveluverkon tarkastelu kohdentuu ikääntyneiden palveluissa asumispalveluihin. Avoimet toiminnot päättyvät toiminnan ja talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti. Samanaikaisesti laajennetaan ja konseptoidaan kuntouttavaa päivätoimintaa. Kuntouttavaa lyhytaikaishoitoa kehitetään ja keskitetään erityisesti omaishoitajien tueksi.

Merkittävä osa ikääntyneiden palvelutuotannosta tuotetaan ostopalveluilla tai palvelusetelillä. Onnistuneet kilpailutukset ja hankinnat mahdollistavat sujuvan yhteistyörakenteen palveluntuottajien kanssa. Palvelurakenteen keventämisen näkökulmasta hankinnoilla on merkittävä rooli. Tämän vuoksi esimerkiksi ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kilpailutus toteutetaan vuoden 2024 aikana. Riski alibudjetoinnille on selvä, jos kustannuskehitys ei ole maltillista.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tulosalueen taloudellisten tavoitteiden sitovuustasoiksi määrittyi vuoden 2023 talousarvion käsittelyssä tilikauden yli- / alijäämä sekä investointimenot. Taloudellisina tavoitteina esitettiin lisäksi ulkoiset toimintatuotot, –kulut ja toimintakate. Aluevaltuusto päätti talousarviomuutoksesta 14.6.2023 §86, jonka perusteella tulosalueelle kohdistettua valtion yleiskatteellista rahoitusta lisättiin ja investointimenojen osuutta tarkistettiin. Lisäksi 20.12.2023 §153 aluevaltuusto muutti talousarvion sitovuustasoa tilikauden yli- / alijäämän osalta.

Muutettuun sitovuustasoon nähden tulosalueen ulkoiset toimintatuotot ylittivät 7,3 M€ toteuman ollessa 91,7 M€ (108,6%). Vastaavasti ulkoiset toimintakulut ylittivät 4,3 M€, toteuman ollessa 470,2 M€ (100,9 %). Toimintakatteeksi muodostui -450,0 M€ joka vastaa muutettua sitovuustasoa 99,9 %. Tilikauden alijäämä vuonna 2023 oli 54,3 M€ eli 0,9% muutettua sitovuustasoa heikompi. Investointimenojen toteuma jäi kokonaisuudessaan alhaiseksi, tulosalueen toimitilojen kalustamisen suunniteltujen hankintojen toteutuessa käyttötalouden lyhytvaikutteisen irtaimiston kuluna. Tulosaluetta koskevat muutokset vuoden 2023 aikana sekä taloudellisten tavoitteiden toteumatiedot on kuvattu alla olevassa taululukossa.

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma-%
Ulkoiset toimintatuotot	90 377,0	90 377,0	84 426,0	91 722,6	108,6
Ulkoiset toimintakulut	420 519,3	420 519,3	465 867,1	470 163,6	100,9
Toimintakate	-394 072,7	-394 072,7	-450 598,9	-449 913,3	99,9
Yli- (+) / Alijäämä (-)	-9 444,0	-991,2	-54 808,4	-54 274,4	99,0
Investointimenot	630,0	675,0	675,0	19,3	2,9

*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

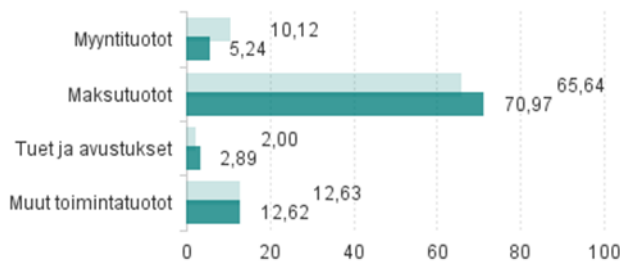
**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

Käyttötalouden toteutuminen

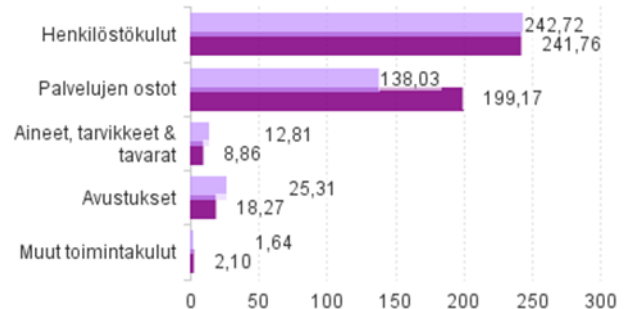
Tulosalueen toimintakatteeksi vuonna 2023 toteutui -449,9 M€ sen ollessa 55,8 M€ (14,2 %) talousarviossa suunniteltua heikompi. Vaikka toimintatuotot hienoisesti ylittivät talousarvion 1,4 M€, oli toimintakulujen 57,2 M€ ylitys vaikutukseltaan huomattava toimintakatteen muodostumisessa. Toimintakulujen ylityksestä 13,2 % eli 7,5 M€ aiheutui hyvinvointialueen sisäisten kulujen ylityksestä, toteuman ollessa 71,5 M€ ja 111,8 % talousarvioon nähden.

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat talousarvioon nähden kokonaisuudessaan hyvin, vaikkakin epäsuhtaisesti pääerien eli myyntituottojen ja asiakasmaksujen osalta. Myyntituottojen 5,3 M€ toteumasta 93,7 % (4,9 M€) muodostui asiakkailta perityistä ateriamaksuista. Palvelujen veloituksia muilta hyvinvointialueilta ja täyden korvauksen tuottoja kirjattiin yhteensä 10 000 euroa vuodelle 2023, joten erien taloudellinen merkitys on alhainen. Asiakkailta veloittavien maksutuottojen toteuma 71,0 M€ ylitti suunnitellun tason 5,3 M€ joka osaltaan kompensoi myyntituottojen poikkeamaa. Tuet ja avustukset ylittivät 2,9 M€ toteumalla talousarvion 0,9 M€. Pääosa avustuksista muodostuu rintamaveteraanien sekä sota- ja sotilasinvalidien kuntoutuksen toteuttamisesta alueella. Muut toimintatuotot, käytännössä asumispalvelujen vuokratuotot, toteutuivat talousarvion mukaisesti. Alla olevassa kuviossa on esitetty ulkoisten toimintatuottojen ja kulujen tiliryhmäkohtainen talousarvio ja toteuma vuodelta 2023 (talousarvio yllä, toteuma alla tummemmalla sävyllä).

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Ulkoisten toimintakulujen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Tulosalueen ulkoisten toimintakulujen toteumasta 470,2 M€, henkilöstökulut ja palvelujen ostot muodostivat 93,8 % eli 440,9 M€. Kulueristä palvelujen ostot ylittivät huomattavasti (44,3 %) talousarviossa suunnitellun tason, muiden erien toteutuessa kaikkiaan 95,9 % suhteessa suunnitelmaan. Henkilöstökuluista palkat ja palkkiot toteutuivat 100,1 % talousarvioon nähden, ylityksen ollessa 0,1 M€. Palkoista valtaosa eli 181,3 M€ (93,3 %) kohdistui ikääntyneiden alueellisten palvelujen tulosryhmään. Henkilöstön sivukulujen osalta suunnitelma toteutui 97,7 %, alituksen ollessa 1,1 M€. Kokonaisuudessaan henkilöstökulujen suunnitelman toteumaksi muodostui 99,6 %. Vaikka talousarvion suhteen ei poikkeamaa henkilöstökuluissa syntynyt, toteumaan vaikuttaa osaltaan hoitohenkilöstön saatavuuden haasteet ja sen muodostamat heijastevaikutukset vuokrahenkilöstön käyttöön. Vuonna 2023 maksettujen henkilöstön hälytys- ja ylityökorvausten osuus oli 10,0 M€ eli 5,1 % tulosalueen toteutuneista palkoista ja palkkioista. Työntajalle maksettavat henkilöstökorvaukset olivat 4,2 M€ vuonna 2023, sairauspoissaoloprosentin ollessa 6,98 (koko varha 5,24).

Talousarvion 2023 valmistelun aikaisten kuntakohtaisten vuoden 2021 tausta-aineistojen haasteet erottelutarkkuudessa korostuvat etenkin palvelujen ostojen sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kokonaisuuksissa. Tiliryhmäkohtainen osumatarkkuus on vaihtelevaa ja heikkenee lisäksi organisaatiotasolla porautuessa. Palvelujen ostojen toteuma 199,2 M€ ylitti talousarvion 61,1 M€. Asiakaspalvelujen ostot (119,4 M€) muodostivat palvelujen ostojen talousarvioylityksestä 17,8 M€ eli 29,1 %. Toimisto- ja asiantuntijapalvelujen osalta talousarvioylitys oli 24,1 M€. Kuluerään sisältyvät tulosalueella sijaistuksiin laajasti käytetty henkilöstöpalvelujen ostot 25,9 M€ joiden taso vuonna 2021 kuntien raportoimana oli 11,2 M€. Toinen merkittävä kuluerä toimisto- ja asiantuntijapalvelujen ostojen osalta ovat ICT-palvelut, joiden toteumaksi muodostui 12,5 M€. Edellä mainitut henkilöstö- ja ICT-palvelujen ostot muodostivat yhdessä 97,7 % osuuden toimisto- ja asiantuntijapalvelujen 39,3 M€ kokonaisuudesta. Muiden palvelujen ostojen toteuma vuonna 2023 oli 29,8 M€, 195,3 % suhteessa talousarviossa

suunniteltuun tasoon, joten kuluryhmästä kohdistui 14,6 M€ (23,8 %) poikkeamavaikutus palvelujen ostojen kokonaisuuteen. Kuluryhmässä ravintopalvelujen ostot muodostivat 23,3 M€ toteumallaan suurimman erän. Vertailun vuoksi suunnittelussa käytetty kuntien 2021 aineisto sisälsi 7,9M€ viitteen ravitsemispalvelujen käytöstä, joten kokonaisuuden mitoitus on ollut haasteellista.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat eli materiaalin ostot edustivat 8,9 M€ toteumallaan 1,9 % ulkoisista toimintakuluista. Talousarvioon nähden kokonaisuus alitti suunnitelman 4,0 M€. Hoitotarvikkeiden osuus kokonaisuudesta oli 56,4 % ja suunnitelmaan nähden hoitotarvikkeiden toteuma oli 73,3%. Muilta osin huoltotarvikkeiden, irtaimiston ja muiden tarvikkeiden ostot alittivat osaltaan talousarviossa suunnitellut määrärahat. Avustusten osalta vuoden 2023 toteumaksi muodostui 18,3 M€, talousarvion alittuessa 7,0 M€ eli 27,8 %. Tulosalueen avustukset koostuvat valtaosin omaishoidon tuen palkkioista. Muut toimintakulut toteutuivat 0,5 M€ suunnitelmaa korkeammalle tasolle, toteuman ollessa 2,1 M€. Toteumasta 1,9 M€ (90,5 %) oli vuokratuloja joista 1,7 M€ koneiden ja laitteiden vuokria.

Valtion yleiskatteellinen rahoituksen taso tarkentui vuoden 2023 aikana siten, että talousarvioon nähden ylitystä toteutui 2,2 M€. Suunnitelman mukaiset poistot vuonna 2023 olivat 0,5M€ kun talousarviossa varaumana oli 1,0 M€.

Ikääntyneiden palvelujen tulosalueen ensimmäisen toimintavuoden tulos muodostui 54,3 M€ alijäämäiseksi, talousarvion ollessa 1,0 M€ alijäämäinen. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa, muutettu talousarvio sekä toteuma poikkeamavertailuineen.

1V - Ikääntyneiden palvelut						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	90 377 000		90 377 000	91 722 581	101,5 %	1 345 581
Myyntituotot	10 116 000		10 116 000	5 244 741	51,8 %	- 4 871 259
Maksutuotot	65 635 000		65 635 000	70 970 558	108,1 %	5 335 558
Tuet ja avustukset	2 000 000		2 000 000	2 889 960	144,5 %	889 960
Muut toimintatuotot	12 626 000		12 626 000	12 617 321	99,9 %	- 8 679
Sisäiset tuotot						-
TOIMINTAKULUT	484 449 700		484 449 700	541 635 918	111,8 %	57 186 218
Palkat ja palkkiot	194 259 000		194 259 000	194 386 148	100,1 %	127 148
Henkilösivukulut	48 464 300		48 464 300	47 372 847	97,7 %	- 1 091 453
Henkilöstökulut yhteensä	242 723 300		242 723 300	241 758 995	99,6 %	- 964 305
Palvelujen ostot	138 032 000		138 032 000	199 174 687	144,3 %	61 142 687
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	12 813 000		12 813 000	8 858 749	69,1 %	- 3 954 251
Avustukset	25 313 000		25 313 000	18 270 624	72,2 %	- 7 042 376
Muut toimintakulut	1 638 000		1 638 000	2 100 504	128,2 %	462 504
Sisäiset kulut	63 930 400		63 930 400	71 472 360	111,8 %	7 541 960
TOIMINTAKATE	- 394 072 700		- 394 072 700	- 449 913 337		- 55 840 637
Valtion rahoitus	385 580 000	8 453 540	394 033 540	396 184 658	100,5 %	2 151 118
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)				- 2 501	-	- 2 501
Rahoitustuotot						-
Rahoituskulut				2 501	-	2 501
VUOSIKATE	- 8 492 700	8 453 540	- 39 160	- 53 731 179		- 53 692 019
Poistot ja arvonalentumiset	952 000		952 000	543 204	57,1 %	- 408 796
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)						-
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)						
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	- 9 444 700	8 453 540	- 991 160	- 54 274 383		- 53 283 223

Pelastuspalvelujen tulosalue

Tulosaluejohtajan katsaus

Pelastuspalveluiden tulosalueella vuosi 2023 oli monelta osin ainutlaatuinen ja varsin poikkeuksellinen. Kesäkuussa 2021 hyväksytyin pelastustoimen järjestämislain perusteella pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille. Varsinais-Suomessa järjestämisvastuun siirtyminen tarkoitti sitä, että Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen yhdeksäntoistavuotinen tarina Turun kaupungin hallinnossa päättyi ja 1.1.2023 toimintaa jatkettiin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastuslaitoksena.

Toiminnallisesta näkökulmasta pelastuspalveluissa onnistuttiin muutoksessa erinomaisesti. Paras todiste muutoksen onnistumisesta on se, että varsinaissuomalaiset saivat edelleen nauttia laadukkaista pelastustoimen palveluista koko maakunnan alueella. Esimerkiksi pelastustoiminnassa I-riskiluokassa kuuden minuutin toimintavalmiusaika saavutettiin yli 71 % tehtävistä, joka on 7 % parempi kuin vuosien 2018–2022 keskiarvo (64 %). Määräaikaisten palotarkastusten osalta kehityssuunta oli oikea, vaikka 2 500 tarkastuksen tavoitteesta jäi tarkastuttamatta 45 %. Saavutetun 1 363 suoritteen lukumäärä on 2020-luvun suurin määräaikaisten palotarkastusten osalta.

Pelastustoimen palveluiden lisäksi tulosalueella tuotettiin edelleen ensihoitopalveluja Turussa, Naantalissa, Raisiossa, Kaarinassa ja Paraisilla. Pelastuspalveluiden ensihoitoyksiköt hoitivat tänäkin vuonna yli 35 000 tehtävää, joka on 57 % maakunnan kaikista ensihoitotehtävistä.

Toiminnallisesti pelastuspalveluissa kehityssuunta oli oikea, mutta talouden osalta muutoksen suunnittelussa ei onnistuttu. Vaikka pelastuspalveluiden toimintoihin ei tullut merkittäviä muutoksia edellisvuoteen verrattuna, esimerkiksi tulosalueen henkilöstömenot ylittivät 1,9 M€ (7,5 %) alkuperäisen talousarvion luvusta. Myös ulkoisten toimintatuottojen piti olevan reilut 5 M€ toteuman jäädessä noin 75 % eli reiluun 3,7 M€.

Kevään aikana havaittiin, että pelastuspalveluiden organisaatio, joka koostui operatiivisen, riskienhallinnan, tilanne- ja johtokeskuksen sekä tulosalueen hallintopalveluiden ja palveluohjauksen tulosryhmistä, ei vastaakaan parhaalla mahdollisella tavalla hyvinvointialueen, asiakkaiden eikä henkilöstön tarpeisiin. Tästä johtuen toukokuun lopussa käynnistettiin organisaatiomuutos, joka tähtäsi siihen, että pelastuspalveluiden tulosalueen uusi organisaatio aloittaa toimintansa 1.1.2024. Toimintaa tiivistetään siirtymällä neljän sijasta kolmeen tulosryhmään. Tilanne- ja johtokeskus sekä hallintopalvelut ja palveluohjaus -tulosryhmät lakkautetaan. Lakkautettujen tulosryhmien toiminnat siirretään riskienhallinnan, operatiivisen ja uuden esikuntapalveluiden tulosryhmään.

Organisaatiomuutoksella pyritään rakentamaan organisaatorakenne, joka on hyvinvointialueyhteensopiva ja jolla pystytään vastaamaan asiakastarpeisiin sekä muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Lisäksi organisaatorakenteen tulee olla työtä tukeva ja sen tulee luoda edellytykset jatkuvalla kehittämiselle sekä jokapäiväiselle onnistumiselle.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Pelastuspalveluiden tilinpäätöskauden toiminnalliset tavoitteet koskivat pelastustoimen kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaikaprosenttia, palotarkastusmäärien tavoitteiden prosentuaalista toteumaa sekä pelastustoimen kustannuksia, joita seurataan euroa per asukas -periaatteella.

Pelastustoimen kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaikaprosentit olivat hyviä kaikissa neljässä riskiluokassa. Kaikissa luokissa kiireelliset hälytystehtävät saavutettiin yli vaadittua 50 %:a paremmin. I-riskiluokassa toimintavalmiusaikatavoite saavutettiin 71,12 % tehtävistä, II-riskiluokassa 90,95 %, III-riskiluokassa 99,18 % ja IV-riskiluokassa 100 %. Näin ollen pelastustoiminnan toimintavalmiusaika vuonna 2023 oli 88 %, mikä ylittää reilusti tavoitteena olleen 50 % rajan.

Palotarkastusmäärien tavoitteiden prosentuaalista toteumaa 90 %:n tavoitteesta jäätin huomattavasti, kun suunnitelluista palotarkastuksista pystyttiin toteuttamaan ainoastaan 74 %. Heikkoa toteumaa selittää valvontatoimintaan osoitettujen henkilöstöresurssien niukkuus.

Pelastustoimen kustannukset (€/asukas) nousivat suunniteltua enemmän. Tilinpäätökseen kirjataan asukaskohtaiseksi hinnaksi 87 euroa 82 euron sijaan. Vuoden 2023 talousarviosuunnitelma pohjautui ohjeiden mukaisesti vuoden 2021 lukuihin. Vuoden 2023 talousarviota laadittaessa ei kuitenkaan onnistuttu huomioimaan riittäväällä tarkkuudella kansallisia palkkaratkaisuja, hintojen nousua eikä niitä toiminnallisia muutoksia, joita tehtiin pelastuslaitoksella ennen vuotta 2023. Tulosten pieneminen sekä tukipalveluiden kustannusten vyörytysperiaatteiden muuttuminen aluepelastuslaitoksen käytännöistä vaikuttivat myös siihen, että tavoitteena ollut 82 euroa kasvoi 6 %:lla.

Pelastuspalveluiden tulosalue vastasi hyvinvointialueen 14. strategisesta tavoitteen toteuttamisesta eli pelastustoimen palvelutasopäätöksen laatimisesta. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös on valmisteltu tietopohjaisesti ja osallistavasti asiaa koskevien lakien ja asetusten mukaisesti. Hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti 11.10.2024 kokouksessa, että pelastustoimen palvelutasopäätös otetaan käyttöön Varsinais-Suomen hyvinvointialueella 1.1.2024–31.12.2025.

Pelastuspalvelut			
Toiminnalliset tavoitteet			
	Tavoite 2023	Toteuma 2023	Toteuma-%
Kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaikaprosentti	50 %	88 %	176 %
Palotarkastusmäärien prosentuaalinen toteuma	90 %	74 %	82 %
Kustannusvertailu, €/as	82	87	106 %

Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä

Pelastuspalveluiden talousarvio 2024 on laadittu raamituksen mukaiseksi siten, että asiakasrajapinnan palvelut pystytään turvaamaan, palvelutasoa pyritään korjaamaan ja varautumisesta huolehditaan riittäväällä tasolla. Talouden tasapainottamistoimien näkyessä myös pelastuspalveluissa, on huomattava, ettei talousarvio mahdollista pelastustoimen varautumisen nostamista turvallisuustilanteen muuttuessa, huomattavasti keskimääräistä enemmän pelastustehtäviä tai osallistumista poikkeuksellisen suuren tai pitkäkestoisen onnettomuuden torjuntaan.

Pelastuspalvelujen organisaatiota tiivistetään vuoden 2024 alusta alkaen siirtymällä kolmen tulosryhmän malliin aiemman neljän tulosryhmän sijaan. Muutoksella parannetaan kustannustehokkuutta.

Pelastuspalvelujen palvelutasopäätös on muodostettu vuosille 2024–25 ja se vastaa kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Strategisena tavoitteena on pelastuspalveluiden henkilöstön riittävyyden turvaaminen ja tähän liittyen tarkistetaan pelastushenkilöstön määrää vaaditulle tasolle. Myös sopimuspalokuntien elinvoimaisuuden turvaaminen on tärkeä osa pelastushenkilöstön riittävyyden turvaamista.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tulosalueen taloudellisten tavoitteiden sitovuustasoiksi määrittyi vuoden 2023 talousarvion käsittelyssä tilikauden yli- / alijäämä sekä investointimenot. Taloudellisina tavoitteina esitettiin lisäksi ulkoiset toimintatuotot, -kulut ja toimintakate. Aluevaltuusto päätti talousarviomuutoksesta 14.6.2023 §86, jonka perusteella tulosalueelle kohdistettua valtion yleiskatteellista rahoitusta lisättiin ja investointimenojen osuutta tarkistettiin. Lisäksi 20.12.2023 §153 aluevaltuusto muutti talousarvion sitovuustasoa tilikauden yli- / alijäämän osalta.

Muutettuun sitovuustasoon nähden tulosalueen ulkoiset toimintatuotot alittuivat 0,05 M€ toteuman ollessa 3,74 M€ (98,8 %). Vastaavasti ulkoiset toimintakulut alittuivat 0,31 M€, toteuman ollessa 43,76 M€ (99,3 %). Toimintakatteeksi muodostui -37,7 M€, eli 3,4 M€ muutettua sitovuustasoa vahvempi. Tilikauden toteutunut ylijäämä 0,6 M€ oli vastaavasti 3,4 M€ muutettua sitovuustasoa vahvempi. Investointimenojen toteuma jäi kokonaisuudessa alhaiseksi, tulosalueen kaluston suunniteltujen hankintojen viivästyessä. Toteutuneita investointimenoja kirjattiin 2,1 M€ eli 43 % muutettuun sitovuustason nähden. Tulosaluetta koskevat muutokset vuoden 2023 aikana sekä taloudellisten tavoitteiden toteumatiedot on kuvattu alla olevassa taululukossa.

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma-%
Ulkoiset toimintatuotot	5 027,0	5 027,0	3 810,0	3 764,2	98,8
Ulkoiset toimintakulut	40 687,3	40 687,3	44 073,5	43 757,7	99,3
Toimintakate	-37 359,4	-37 359,4	-41 105,1	-37 673,8	91,7
Yli- (+) / Alijäämä (-)	44,0	905,4	-2 848,7	556,8	
Investointimenot	4 213,0	4 935,0	4 935,0	2 130,2	43,2

*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

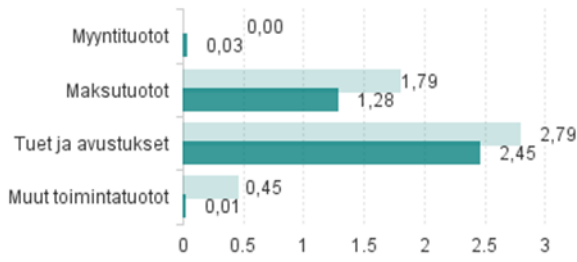
Käyttötalouden toteutuminen

Tulosalueen toimintakatteeksi vuonna 2023 toteutui -37,7 M€ sen ollessa 0,3 M€ (0,8 %) talousarviossa suunniteltua heikompi. Toimintatuotot ylittivät talousarvion 3,9 M€ ja toimintakulut vastaavasti 4,2 M€, joten toimintakate muodostui lähes suunnitellulle tasolle. Toimintakulujen ylityksestä 26,7 % eli 1,1 M€ aiheutui hyvinvointialueen sisäisten kulujen ylityksestä, toteuman ollessa 9,3 M€ ja 113,8 % talousarvioon nähden.

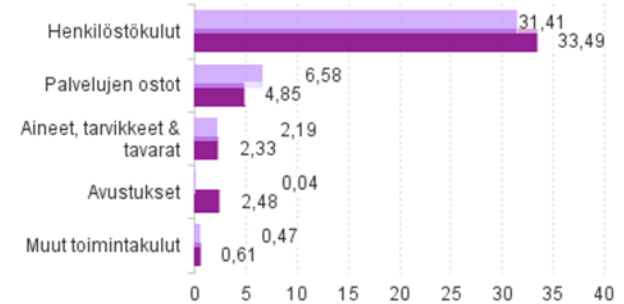
Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat talousarvioon nähden 74,9 %, pääerien eli maksutuottojen ja tukien ja avustusten alittaessa suunnitelman 0,9 M€. Maksutuottojen toteuma 1,3 M€ alitti suunnitellun tason 0,5 M€. Maksutuotoista 56,8 % eli 0,7 M€ muodostui pelastustoimen tarkastus- ja erhemaksuista. Muut maksutuotot kertyivät ensihoidon tehtävien asiakasmaksujen veloituksista. Tuet ja avustukset alittivat 2,5 M€ toteumalla talousarvion 0,3 M€ toteuman ollessa 87,9 %. Pääosa tukien ja avustusten toteumasta (2,2 M€), muodostui ensihoidon kela-korvausten tuotoista. Muut toimintatuotot jäivät toteutumatta ulkoisen rahoituksen hankkeiden ja pysyvien vastaavien

luovutusvoittojen jäädessä käytännössä toteutumatta vuonna 2023. Alla olevassa kuviossa on esitetty ulkoisten toimintatuottojen ja kulujen tiliryhmäkohtainen talousarvio ja toteuma vuodelta 2023 (talousarvio yllä, toteuma alla tummemmalla sävyllä).

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Ulkoisten toimintakulujen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Tulosalueen ulkoisten toimintakulujen toteumasta 43,8 M€ henkilöstökulut muodostivat 76,5 % eli 33,5 M€. Palkat ja palkkiot ylittivät talousarvion 1,9 M€ (7,5 %). Vuonna 2023 maksettujen henkilöstön hälytysrahojen ja ylitöiden osuus oli 0,9 M€ eli 3,2 % tulosalueen toteutuneista palkoista ja palkkioista. Työnantajalle maksettavat henkilöstökorvaukset olivat 0,3M€, sairauspoissaoloprosentin ollessa 3,74 (koko varha 5,24).

Palvelujen ostot alittivat merkittävästi (26,3 %) talousarviossa suunnitellun tason, toteuman 4,9 M€ ollessa 1,7 M€ alle talousarviossa suunnitellun tason. Pääasiallinen tekijä palvelujen ostojen suunnitelman alitukseen oli sopimuspalokuntien korvausten toteutuminen avustusten kuluryhmässä. Palvelujen ostojen osalta vuonna 2023 2,5 M€ (52,1 %) muodostui toimisto- ja asiantuntijapalvelujen ostojen tiliryhmästä ja 1,7 M€ (33,9 %) huolto- ja korjauspalvelujen tiliryhmästä. Toimisto- ja asiantuntijapalvelujen osalta valtaosa kuluista kirjattiin ICT- ja telepalvelujen ostoihin (84,7 %). Huolto- ja korjauspalvelujen toteumasta pääosa eli 1,2 M€ (71,2 %) muodostui koneiden ja kaluston kunnossapitopalveluista.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat eli materiaalin ostot ylittivät talousarvion 0,1 M€ (6,4 %) erityisesti huoltotarvikkeiden toteutuessa 0,4 M€ suunnitelmassa arvioitua tasoa korkeammalle. Kuluryhmän toteuman kokonaisuudesta huoltotarvikkeet (1,1 M€) muodostivat 48,9 % ja henkilöstön vaatteisto (0,5 M€) 23,4 % osuuden. Tulosalueen avustukset 2,5 M€ koostuvat sopimuspalokuntien kumppanuusavustuksista, joiden osuus ulkoisista toimintakuluista vuonna 2023 oli 5,7 %. Muut toimintakulut 0,6 M€, sisältävät 0,5 M€ koneiden ja laitteiden leasingvuokria.

Valtion yleiskatteellinen rahoituksen taso tarkentui vuoden 2023 aikana siten, että talousarvioon nähden ylitystä toteutui 0,2 M€. Suunnitelman mukaiset poistot vuonna 2023 olivat 2,1 M€, kun talousarviossa varaumana oli 1,9 M€.

Pelastuspalvelujen tulosalueen ensimmäisen toimintavuoden tulos muodostui 0,6 M€ ylijäämäiseksi, talousarvion ollessa 0,9 M€ ylijäämäinen. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa, muutettu talousarvio sekä toteuma poikkeamavertailuineen.

1Y - Pelastuspalvelut						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	11 457 000		11 457 000	15 330 943	133,8 %	3 873 943
Myyntituotot				28 680	-	28 680
Maksutuotot	1 791 000		1 791 000	1 281 038	71,5 %	- 509 962
Tuet ja avustukset	2 786 000		2 786 000	2 447 947	87,9 %	- 338 053
Muut toimintatuotot	450 000		450 000	6 571	1,5 %	- 443 429
Sisäiset tuotot	6 430 000		6 430 000	11 566 706	179,9 %	5 136 706
TOIMINTAKULUT	48 816 400		48 816 400	53 004 703	108,6 %	4 188 303
Palkat ja palkkiot	25 180 000		25 180 000	27 074 683	107,5 %	1 894 683
Henkilösivukulut	6 230 300		6 230 300	6 416 860	103,0 %	186 560
Henkilöstökulut yhteensä	31 410 300		31 410 300	33 491 543	106,6 %	2 081 243
Palvelujen ostot	6 577 000		6 577 000	4 849 315	73,7 %	- 1 727 685
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 186 000		2 186 000	2 326 007	106,4 %	140 007
Avustukset	41 000		41 000	2 482 144	6054,0 %	2 441 144
Muut toimintakulut	473 000		473 000	608 706	128,7 %	135 706
Sisäiset kulut	8 129 100		8 129 100	9 246 988	113,8 %	1 117 888
TOIMINTAKATE	- 37 359 400		- 37 359 400	- 37 673 760		- 314 360
Valtion rahoitus	39 263 000	860 810	40 123 810	40 342 836	100,5 %	219 026
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)				- 257	-	- 257
Rahoitustuotot					-	
Rahoituskulut				257	-	257
VUOSIKATE	1 903 600	860 810	2 764 410	2 668 819		- 95 591
Poistot ja arvonalentumiset	1 859 000		1 859 000	2 112 010	113,6 %	253 010
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)					-	
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)						
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	44 600	860 810	905 410	556 809		- 348 601

Järjestämisen palvelujen tulosalue

Tulosaluejohtajan katsaus

Järjestämisen tulosalueen tilivuosi 2023 kului tulosalueella toiminnan käynnistämiseen ja vakiinnuttamiseen. Vuosi 2023 oli tulosalueelle intensiivinen ja henkilöstön kuormitustaso oli suurta. Riittävän resursoinnin ja osaamisen varmistamiseksi henkilöstön rekrytointeja toteutettiin syksyllä 2023 asti. Talousarviovuosi 2023 suunniteltiin siten, että ilman ulkopuolisella rahoituksella palkattua henkilöstöä henkilöstömäärä olisi ollut n. 280 työntekijää (huomioitu laskennassa vuonna 2024 järjestämisen palveluihin siirtynyt operatiivinen hankinta). Vuoden lopussa työntekijöitä oli kuitenkin vain n. 240. Rekrytointeihin suhtauduttiin kriittisesti Varhan kiristyneen taloustilanteen takia. Talousarvion ei toteutunut suunnitelmallisesti, koska talousarvion laadinnassa ei oltu huomioitu mm. ulkoisen rahoituksella katettavia menoja. Näin ollen järjestämisen tulosalue paikkasi "linjabudjetin säästöillään" ulkoisen rahoituksen vajetta.

Järjestämisen palvelujen resurssivaje korostui voimakkaimmin hankintapalvelujen resursoinnissa. Vuoden 2023 aikana hankintapalvelujen henkilöstömäärää kasvatettiin ja osaamista vahvistettiin erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnoissa, jotta vaikeata tilannetta julkisissa hankinnoissa saatiin kohennettua. Työ jatkuu yhä vuonna 2024.

Järjestämisen palvelut vastaavat usean toimielimen asioiden valmistelusta aluehallituksessa käsiteltävien asioiden lisäksi. Järjestämisen palvelut huolehtii järjestämisaoston, hyte-jaoston, kaksikielisten palvelujen

lautakunnan, tulevaisuuden, tutkimuksen ja osaamisen neuvottelukunnan ja vaikuttamistoimielimien asioiden valmistelusta ja esittelystä. Merkittävä osa tulosalueen resursseista kului tulosalueen toimivallan piiriin kuuluvien asioiden valmisteluun, jotta niistä voitiin tehdä päätöksiä eri toimielimissä. Samoin tulosalueen työpanosta käytettiin Varha-tasoisien asioiden valmisteluun, joilla on ollut vaikutusta suoraan tai välillisesti muiden tulosalueiden toimintaan. Tästä esimerkkinä mm. tehty työ palveluohjauksen periaatteiden ja palvelukuvausten laadinnasta.

Vuoden 2023 aikana valmistui muita toimintaa ohjaavia dokumentteja, joista oleellisimpia ovat: 1. palvelustrategia, 2. kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimus, 2. alueellinen hyvinvointisuunnitelma, 3. asiakas- ja palveluohjauksen periaatteet, 4. palvelujen palvelukuvakuset ja yhtenäiset myöntämisperusteet eri palveluissa, 5. osallisuussuunnitelma, 6. palvelusetelien sääntökirjat (12 kpl), 7. sosiaali- ja terveystalouden sekä muiden palvelujen pitkän aikavälin hankintasuunnitelmat.

Lisäksi vuoden 2023 aikana organisoitiin ja resursoitiin Varha-tasoinen varautumisesta ja valmiudesta vastaava henkilöstö sekä laadittiin päätettäväksi yleinen Varha-tasoinen valmiussuunnitelma.

Vuoden 2023 lopussa käynnistettiin tulosalueen yt-neuvottelut, jotka jatkuivat vuoden 2024 puolelle.

Vuonna 2024 jatketaan työtä mm. palveluverkon tarkemman suunnittelun sekä hankintojen ja sopimushallinnan kehittämisen sekä Varhan yhtenäisen tietojohdantamisen tietöalustan kehittämisen osalta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Järjestämisen tulosalueen vuoden 2023 strategisina tavoitteina oli 1. valmistella päätettäväksi palvelustrategia, 2. laatia kansalliset vähimmäistietosisällöt ja mittarit talouden ja toiminnan seurantaan, 3. organisoida ja käynnistää strateginen hankinta. Lisäksi järjestämisen palveluilla oli vahva rooli Varhan siviilivalmiuden ja varautumisen yhteensovittamisen tavoitteen toteuttamisessa. Tavoitteet toteutuivat osittain.

Palvelustrategia hyväksyttiin marraskuussa 2023. Palvelustrategiassa otettiin yleisellä tasolla kantaa sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkoon. Yksityiskohtaisempaa palveluverkkosuunnittelua jatketaan vuonna 2024.

Tiedolla johtamista kehitettiin vuonna 2023 ja toimintaa kuvaavia mittareita otettiin raportointikäyttöön koko toimintavuoden aikana. Tiedolla johtamisen tavoitteiden saavuttamisessa oli vaikeuksia riittämättömien henkilöstöresurssien takia. Henkilöstöriskit realisoituvat kriittisillä osaamisalueilla. Oman vaikeutensa tietojohdantamiselle tuottaa myös Varhan hajanainen asiakas- ja potilastietojärjestelmärakenne. Työ helpottuu tulevaisuudessa yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän kilpailutuksen ja käyttöönoton jälkeen.

Strategisen hankinnan organisoituminen toteutettiin vuonna 2023. Vuoden päätettiin kuitenkin koko hankintatoiminnan keskittämiseksi järjestämisen palvelujen tulosalueelle. Organisoitumiseen liittyvää muutostyötä tehtiin kesästä 2023 alkaen. Samalla käynnistettiin työ Varhan kilpailutusvelan purkamiseksi. Vaikean hankintatilanteen takia hankintapalvelujen resursointia kasvatettiin tietoisesti.

Järjestämisen palvelujen rooli on ohjata valmiuden ja varautumisen hyvinvointialuetasoisista työtä. Valmiuden ja riskien hallinnan organisoituminen ja vastuiden määrittely toteutettiin vuoden 2023 aikana. Samalla aloitettiin hyvinvointialueen yleisen valmiussuunnitelman laadinta. Valmiussuunnitelma saatiin tehtyä vuoden 2023 aikana ja päätös sen hyväksymisestä tehtiin heti alkuvuonna 2024. Vuoden 2023 aikana otettiin käyttöön myös Varha-tasoinen riskienhallintamalli. Riskienhallinnan kehittämistä jatketaan vuonna 2024.

Vuonna 2023 tunnistettuja toiminnallisia riskejä vähennettiin henkilöstöresursseja vahvistamalla kaikissa kriittisissä toiminnoissa. Tästä huolimatta osin resursoinnista aiheutuvia toiminnallisia vaikeuksia jäi yhä mm. hankintapalveluihin ja tietojohdantamiseen. Työn kuormittavuus alkoi näkyä tulosalueella vuoden 2023 lopussa.

Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2024 osalta merkittäviä toiminnallisia riskejä on yhä hankintapalveluissa. Hankintapalvelujen resurssit suhteessa kilpailutettavien hankintojen määrään on parantunut, mutta vaikean tilanteen korjautuminen vaatii enemmän kuin yhden vuoden aikaa. Talousarvion kulujen vähentäminen asiantuntijapalvelujen ostoissa mahdollistavat ulkopuolisen hankintaosaamisen käytön vain rajallisesti.

Yleisesti voidaan ennakoida, että järjestämisen palvelut suoriutuvat vuoden 2024 tehtävistä ja tavoitteista vähintään vuoden 2023 tasoisesti, huolimatta siitä, että tulosalueelta on tuotannollisin ja taloudellisin syin vähennetty henkilökuntaa. Peruste tulkinnaalle tulee siitä, että vuoden 2023 aikana yhtenäistettiin merkittävässä määrin erilaisia Varha tason ohjeita ja palvelujen yhdenvertaisuutta tukevia palvelukuvauksia/-kriteerejä ja muita toimintatapoja. Tämän työn toiminnan aloittamiseen ja vakiinnuttamiseen liittyvä työn määrä tulee olemaan pienempi vuonna 2024.

Taloudellisena riskinä voidaan pitää hankintojen säästötavoitteiden toteutumista. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen hintatason voidaan todeta kasvaneen yleisen hintatason nousun seurauksena, mikä vaikeuttaa säästötavoitteiden toteutumista. Hankinnan riskejä pyritään huomioimaan hankintatapojen kriittisellä arvioinnilla, hintakattomäärityksillä ja palvelustrategisilla linjauksilla ja arvioilla siitä, kumpi on taloudellisesti perustellumpaa, yksityinen vai julkinen tuotanto. Palvelustrategiset linjaukset edellyttävät kustannustietoisuutta. Kustannuslaskennan kehittämistyö on käynnistynyt taloushallinnossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion taloudelliset tavoitteet käsittävät ulkoiset toimintatuotot ja -kulut sekä toimintakateen, joka huomioi myös tulosalueiden väliset erät. Tulosalueen sitovaksi tavoitteeksi on talousarviossa asetettu operatiivisille tulosalueille kohdistuva nettokustannusrasitus.

Järjestämisen palveluiden ulkoiset toimintatuotot koostuvat pääosin ulkoisen rahoituksen hankkeisiin liittyvistä tuotoista sekä tulosalueelle kohdennettavasta erityisvaltionosuudesta. Lisäksi on jonkin verran muuta palvelumyyntiä. Toimintatuottojen toteuma suhteessa muutettuun sitovuustasoon on 11,04 M€ toteumaprosentin ollessa 103,2 %. Sitovuustason muutoksen taustalla on erityisesti se, että alkuperäisen talousarvion tuotoissa ulkoisen rahoituksen tuotot oli ennakoitu liian suuriksi ja erityisvaltionosuuksia kohdennettiin kirjanpidossa toimintavuonna talousarviosta poikkeavalla tavalla muille tulosalueille.

Ulkoisten toimintakulujen toteuma on 28,83 M€ ja 107,4% ylitti muutetun sitovuustason. Etenkin lomapalkkavelan muutos oli lopulta ennakoitua huomattavasti suurempi. Tämä johtui pitkälti siitä, että tulosalueen henkilöstö kasvoi merkittävästi toimintavuoden aikana organisaation kehittyessä ja tältä osin lomapalkkavelan kasvu heikentää myös tuloslaskelmaa. Erityisesti huomioitavaa on, että raportoidut toimintakulut sisältävät myös tulosalueella toteuttavien ulkoisen rahoituksen hankkeisiin liittyvät kulut, vaikka talousarviossa niitä ei ollut huomioitu.

Tulosalueen nettokustannusrasite oli 18,14 M€ ja toteumaprosentti 112,3 %.

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma -%
Ulkoiset toimintatuotot	16 669,0	16 669,0	10 690,0	11 039,6	103,3 %
Ulkoiset toimintakulut	27 240,0	27 240,0	26 840,2	28 829,9	107,4 %
Toimintakate	0,0	0,0	1,4	1,3	92,9 %
Yli- (+) / Alijäämä (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Nettokustannusrasitus	10 571,0	10 571,0	16 151,6	18 142,4	112,3 %
Investointimenot	0,0	0,0	0,0	48,7	0,0

*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

Käyttötalouden toteutuminen

Järjestämispalveluiden käyttötalouden talousarvio laadittiin perustuen arvioon organisaatiosta, joka tarvitaan vuositason tulosalueen perustehtävien hoitamiseksi. Suoraa vertailutietoa ei talousarvionlaadinnan tukemiseksi ollut saatavissa, joten talousarvio sisälsi runsaasti epävarmuuksia ja perustui monelta osin melko karkeisiin oletuksiin.

Valitettavasti toimintavuoden aikana talousarviossa on ollut havaittavissa epäsuhtaa eri erien välillä liittyen niin määriin kuin myös eri erien kohdentumiseen tulosalueen tulosryhmien kesken. Nämä epäsuhtat ovat liittyneet erityisesti ulkoisen rahoituksen kehittämishankkeiden kuluihin sekä erityisvaltionosuuden tuloutukseen. Käytännössä ulkoisen rahoituksen kehittämishankkeiden kuluja ei ollut mukana suunnitelmassa ja lisäksi ulkoisen rahoituksen tuotto-odottama oli yliarvioitu. Tulopuolella suunnitelman ja toteuman merkittävä epäsuhta liittyy myös erityisvaltionosuuksiin, joita suunnitelmassa oli kohdistettu virheellisesti järjestämisen tulosalueelle, mutta tuloutettiin muille tulosalueille.

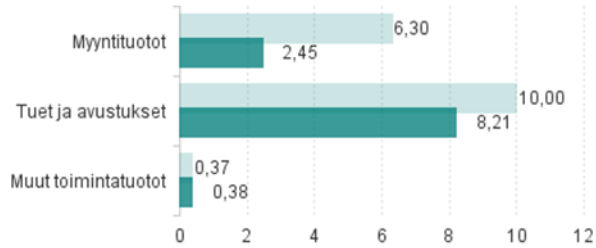
Käyttösuunnitelma oli laadittu talousarvion mukaisesti nollatulokseen vain tulosaluetasolla. Huomioitavaa on myös, että joitakin kulueria käyttötalouden talousarviossa oli tulosalueen sisällä keskitetty pääasiassa johdon tulosryhmän alle, mutta organisaation kehittyessä kirjaukset tehtiin toiminnan mukaisesti. Näistä lähtökohdista johtuen yksittäisen tulosryhmän arviointi suhteessa käyttötalousarvioon on haastavaa ilman, että arviointia vertaa koko tulosalueen suunnitelmaan.

Järjestämispalveluiden tulosalueen ulkoiset toimintatuotot muodostuvat muista palvelumyyneistä, joita ovat koulutus- ja tutkimuspalveluiden myynnit sekä tuista ja avustuksista. Merkittävimmän erän tulosalueen tuista ja avustuksista muodostaa ulkoisen rahoituksen kehittämishankkeiden tulot yht. 8 M€. Lisäksi toimintatuottoihin kirjataan tulosalueen toimintaan liittyvät erityisvaltionosuuserät. Kertomuskautena ulkoisten toimintatuottojen toteumakertymä 11,04 M€ ja 66,2 % suhteessa alkuperäiseen käyttötalousarvioon. Alhaista toteumaprosenttia selittää etenkin, että toteumassa erityisvaltionosuuseriä on uudelleen kohdennettu muille tulosalueille ja tulosalueelle suunniteltuja ulkoisen rahoituksen tuottojen taso ei toteutunut.

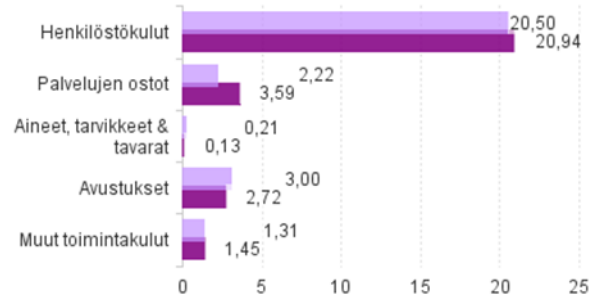
Tulosalueen toimintakulut toteutuivat 28,3 M€ ja käyttötalouden toteumaprosentin ollessa 105,8 %. Tulosalueen toimintakulujen ylitystä suunnitelmaan nähden voi pitää kuitenkin maltillisena, sillä toteuma sisältää myös tulosalueen käyttösuunnitelmasta puuttuvat ulkopuolisella rahoituksella toteutettaviin hankkeisiin kirjatut toimintakulut, yhteensä noin 8,4 M€. Ulkoisen rahoitusten hankkeiden kulujen osuus kokonaiskuluista oli noin 29 % ja henkilöstökuluista noin 33 %.

Oheisessa kuviossa on esitetty tulosalueen ulkoisten toimintatuottojen ja kulujen tiliryhmäkohtainen talousarvio ja toteuma vuodelta 2023 (talousarvio yllä, toteuma alla tummemmalla sävyllä).

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Ulkoisten toimintakulujen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Vaikka käyttötaloussuunnitelmassa ei ollut huomioitu ulkoisen kehittämisrahoituksen henkilöstömenoja (palkat + sivukulut), niin suunnitelma ylittyy suhteellisen maltillisesti. Tulosalueen henkilöstökulujen toteuma oli 20,94 M€ ja 102,1 %, joskin erot eri tulosryhmien välillä olivat merkittäviä. Tähän on vaikuttanut organisaation toiminnan käynnistyminen ja kehittyminen asteittain toimintavuoden aikana.

Palveluiden ostojen toteumaa 3,59 Mt€ ja toteumaprosenttia 161,5 % arvioitaessa on todettava, että kuluista 1,05 M€ ja 29,3 % liittyy ulkoisenrahoituksen hankkeisiin. Huomattava on, että toimintavuoden aikana kirjanpidossa muutettiin mm. ICT-, posti- ja tele-, vartiointi- sekä jätehuoltokulujen käsittely siten, että ne näkyvät ulkoisina kuluina niillä tulosalueilla, joissa ovat toteutuneet.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat kuluryhmän toteuma on 128,4 t€ ja toteumaprosentti 61,9 %. Kuluryhmä sisältää mm. lyhytvaikutteisen irtaimiston hankinnat, jotka painoutuivat pääosin alkuvuoteen joidenkin tulosryhmien toiminnan käynnistymisen yhteyteen. Muutoin tulosalueen materiaalikulut ovat toteutuneet maltillisesti suunnitelmaan nähden.

Maksettujen järjestöavustusten toteuma on 2,72 M€ ja talousarvion toteumaprosentti 90,8 %. Avustukset maksettiin neljässä vaiheessa siten, että vain suurimmat avustukset maksettiin useammassa erässä avustuspäätösten mukaisesti.

Muiden kulujen tiliryhmässä kertynyt suurimmat erät liittyvät yliopistoyhteistyöhön liittyviä sekä muiden hyvinvointialueiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Muiden kulujen toteuma on 1,45 M€ ja 112,9 % talousarviosta.

Vyörytyksiin perustuvia sisäisiä kuluja, kuten esim. konsernipalveluiden vyörytyksiä ei tulosalueelle ole talousarviossa kohdistettu. Sisäisiä kuluja on kuitenkin kirjattu yhteensä 323 t€. Tulosalueen sisäisistä kuluista valtaosan muodostaa apteekkiostot, jotka liittyvät ulkopuolisen rahoituksen hankkeisiin. Huomioitavaa on, että toimintavuoden aikana kirjauskäytännössä tehtiin muutos, missä siivouspalveluiden kustannukset muuttuivat ulkoisista eristä sisäisiksi. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa sekä toteuma poikkeamavertailuineen. Vuoden 2023 aikana tulosalueen talousarvioon ei kohdistunut muutoksia.

11 - Järjestämispalvelut						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	27 240 000		27 240 000	29 181 988	107,1 %	1 941 988
Myyntituotot	6 299 000		6 299 000	2 454 854	39,0 %	- 3 844 146
Maksutuotot					-	
Tuet ja avustukset	10 000 000		10 000 000	8 206 397	82,1 %	- 1 793 603
Muut toimintatuotot	370 000		370 000	378 346	102,3 %	8 346
Sisäiset tuotot	10 571 000		10 571 000	18 142 390	171,6 %	7 571 390
TOIMINTAKULUT	27 240 000		27 240 000	29 180 632	107,1 %	1 940 632
Palkat ja palkkiot	16 454 000		16 454 000	16 949 172	103,0 %	495 172
Henkilösivukulut	4 049 000		4 049 000	3 991 849	98,6 %	- 57 151
Henkilöstökulut yhteensä	20 503 000		20 503 000	20 941 021	102,1 %	438 021
Palvelujen ostot	2 222 000		2 222 000	3 589 149	161,5 %	1 367 149
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	207 000		207 000	128 128	61,9 %	- 78 872
Avustukset	3 000 000		3 000 000	2 722 637	90,8 %	- 277 363
Muut toimintakulut	1 308 000		1 308 000	1 447 632	110,7 %	139 632
Sisäiset kulut				352 064	-	352 064
TOIMINTAKATE				1 356		1 356
Valtion rahoitus					-	
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)				- 48	-	- 48
Rahoitustuotot					-	
Rahoituskulut				48	-	48
VUOSIKATE				1 308		1 308
Poistot ja arvonalentumiset				1 308	-	1 308
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)					-	
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)						
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ						

Konsernipalvelujen tulosalue

Tulosaluejohtajan katsaus

Konsernipalvelujen vuoden 2023 tavoitteena oli varmistaa hallittu järjestämisvastuun siirto. Konsernipalvelujen henkilöstöllä ja toiminnalla oli tässä keskeinen rooli. Onnistuimme pääosin hallitsemaan järjestämisvastuun siirtoon liittyvät riskit, mistä kiitos sitoutuneelle ja ammattitaitoiselle henkilöstöllemme ja tiiviille kumppaninyhteistyölle.

Tavoitteemme, että olisimme vuoden 2023 aikana saaneet pääosin kaikki prosessit kuvattua ja määriteltyä niiden edellyttämät resurssitarpeet, oli optimistinen. Vuoden 2023 aikana pystyimme vakiinnuttamaan vain osan prosesseista, mutta osa toiminnastamme oli vielä vuoden lopulla vakiintumatonta ja kunnista sekä kuntayhtymistä perityt toimintatavat haastoivat Varhan toiminnan vakiinnuttamista.

Vuoden vaihteen kriittiset toiminnot, palkanmaksun häiriötön jatkuminen ja IT-järjestelmien toimivuus onnistuivat varsin hyvin. Talouspalveluissa vuoden alussa oli haasteita laskujen maksussa, mikä liittyi siihen, että uudessa organisaatiossa laskut eivät löytäneet heti oikeaa tarkastajaa ja hyväksyjää eikä sopimuskantaan ollut näkyvyyttä eli myöskään laskujen oikeellisuutta ei pystytty yksiselitteisesti todentamaan. Asiaksmaksujen osalta koko vuosi 2023 on ollut muutoksen haltuunottoa, koska laskujen muodostumisen takana on kymmeniä eri asiakas- ja potilastietojärjestelmiä, joihin asioita kirjataan vaihtelevasti, mikä taasen haastaa laskutuksen toimeenpanoa.

Konsernipalvelujen tavoitteet vuodelle 2023 liittyivät kolmeen hankkeeseen; Ammattilaisten arvostama – hanke, IT-palvelujen järjestelmähankkeista erityisesti asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhdenmukaistamisen edistäminen sekä digitaalisten palvelujen kehittäminen ja kiinteistöihin liittyvät selvitykset ja hankesuunnitelmat niin palveluverkon kuin investointisuunnitelman tarkentamiseksi. Ammattilaisten arvostama- hankkeessa on edetty monin eri toimenpitein, jotka tukevat strategisia tavoitteitamme. IT-palveluiden hankkeissa on edetty erinomaisesti, asiakkaiden digiasiointialustan hankintapäätös on tehty ja vuoden 2024 aikana pääsemme käyttöönottamaan sitä asiakkaidemme kanssa. Myös asiakas ja potilastietojärjestelmien hankinta etenee kevään 2024 aikana päätöksentekoon ja vuoden 2025 loppuun mennessä on perusterveydenhuollon sekä sosiaalihuollon asiakkaille omat yhtenäiset järjestelmät, mikä tulee yhdenmukaistamaan ja siten myös tehostamaan toimintaa monin paikoin. Pidemmän aikavälin tavoitteena on luoda palveluverkkosuunnitelmaa, jota nyt suunnitellaan, jotta voimme hallita paremmin kustannusrakennetta ja erityisesti kiinteistöinvestointitarpeita.

Varhan konsernipalveluihin arvioitiin siirtyvän henkilöstöä kunnista ja kuntayhtymistä kohtuullisesti, mutta vuoden 2022 lopulla arvioimme kuitenkin tarvitsevamme noin 145 henkilöä erilaisiin tehtäviin konsernipalveluissa. Tarve oli tietyille substanssiosaajille, joita ei siirtyvässä henkilökunnassa ollut tai heitä ei ollut riittävästi. Määrällisesti eniten tunnistettiin tarvetta tukipalveluissa, jonne ei ollut siirtymässä riittävästi henkilökuntaa, kun kunnissa ja kuntayhtymissä määräaikaiset työsuhteet oli päätetty juuri vuoden vaihteeseen. Vuoden 2023 aikana konsernipalveluissa alkoi 134 uutta palvelussuhdetta eli arvio tarvittavasta lisäresurssista on pitänyt kohtuullisen hyvin paikkansa.

Vaikka konsernipalvelut ovat onnistuneet henkilöstömitoituksellisesti ja toiminnallisesti varsin hyvin, niin Varhan heikko taloustilanne aiheutti vuoden lopussa ja vaihteessa merkittäviä sopeuttamistoimia ja erittäin tiukkaa raamia vuodelle 2024. Vuoden 2023 talousarvion raami osoittautui syksyllä merkittävästi liian pieneksi niin Varhan kuin myös konsernipalvelujen osalta. Konsernipalveluiden osalta tunnistettiin tiettyjä sopimuksia, joiden kustannuksia ei ollut konsernipalvelujen talousarviopohjassa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Konsernipalveluissa oli vuodelle 2023 asetettu kaksi strategista hanketta. Ensimmäisen tavoitteena on ollut rakentaa konsernipalveluiden tulosryhmille selkeät palvelutehtävät ja kuvata niihin liittyvät prosessit. Tässä tehtävässä on pääosin onnistuttu, mutta prosessien tarkempi määrittely on ollut erityinen haaste erityisesti talouspalveluiden asiakasmaksut palvelualueella. Tämä haaste on liittynyt lukuisiin lähdejärjestelmiin ja niiden taustalla oleviin toimintatapoihin, joiden pohjalta asiakaslaskutus tehdään. Toinen strateginen tavoite on ollut asiakkaiden digiasiointialustan ja asiakas- ja potilastietojärjestelmien hankintojen valmistelu. Molemmat hankinnat ovat edenneet ja vuoden 2024 aikana näiden käyttöönotto etenee.

Konsernipalveluiden seitsemän eri tulosryhmää ovat toiminnallisesti ja asiantuntemukseltaan hyvin erilaisia. Konsernipalvelujen organisaatio on siten varsin perinteinen, mikä on tukenut kohtuullisen hyvin selkeää johtamisjärjestelmää tulosalueen sisällä. On kuitenkin tunnistettu, että kaksimatriisinen johtaminen (konsernipalvelut ja järjestämisen palvelut) tuottaa haasteita ja edellyttää edelleen prosessivastuiden selkeyttämistä.

Konsernipalveluiden tulosryhmille ei asetettu varsinaisia toiminnallisia tavoitteita vaan kantavana tavoitteena oli turvallinen ja hallittu siirtymä. Vuoden 2023 talousarviota mukailleen voi todeta, että riskienhallintakeinot ovat olleet toimivat ja riittävät eli järjestämistä vastaavien siirto onnistui ilman suurempia haasteita. Huomioitavaa on, että jo vuoden 2022 aikana todettiin, että monia ei-kriittisiä toimintojen käyttöönottoja on toteutettu vasta vuoden 2023 aikana ja niitä tehdään edelleen. Henkilöriskien osalta vuoden 2023 aikana jouduimme toteamaan, että henkilöstöä siirtyi organisaation sisällä eri tehtäviin, mikä haastoi toiminnan organisoitumista. Osin siirtyvällä henkilökunnalla on ollut moninaisia tehtävänkuvia ja siten Varhalaisen keskitetyn ja matriisista johdetun toiminnan organisointi on ollut osin haasteellista. Vuoden 2023 aikana kriittisiltä henkilöstöriskeiltä vältyttiin, vaikka avainhenkilöiden työkuorma on ollut paikoin huomattava.

Varhan ja siten myös konsernipalveluiden talousarvioon 2023 liittyvät riskit on tunnistettu kohtuullisen hyvin jo talousarvion laadintavaiheessa. Keinoja talouden hallintaan, menoraamin pettäessä, ei kuitenkaan ole ollut. Kuten riskienhallintakeinonakin todetaan, on keskitytty toiminnan haltuunottoon ja toisaalta laadittu suunnitelmaa talouden tasapainottamiseksi.

Tulosalueen arvio tulevasta kehityksestä

Konsernipalveluiden talousarvion menoraami vuodelle 2024 on erittäin niukka suhteessa tilinpäätökseen 2023. Talousarvio poikkeamia syntyy erityisesti kiinteistöpalvelujen puolella, jos emme pysty supistamaan vuokraohteita tai jos ilmenee merkittäviä korjaustoimenpiteitä. Esimerkiksi U-sairaala muodostaa jo sellaisenaan ns riskiohteen, koska kiinteistö on elinkaarensa loppupäässä.

Vuoden 2024 talousarvioon on pyritty arvioimaan kriittisiä riskejä, joita tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimeenpanoon liittyy. Keskeistä onnistumisen kannalta on saumaton yhteistyö tulosalueiden välillä ja erityisesti osaoptimoinnin välttäminen. Kaikessa pitäisi pystyä katsomaan Varha-tason kokonaistaloudellisuutta. Todettava on, että avainhenkilöriski on edelleen ilmeinen ja että konsernipalveluista puuttuu vielä muutamia asiantuntijatehtäviä, joiden rekrytoinnit eivät ole onnistuneet vuoden 2023 aikana, mutta jotka ovat toiminnalle välttämättömiä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion taloudelliset tavoitteet käsittävät ulkoiset toimintatuotot ja -kulut sekä toimintakateen, joka huomioi myös tulosalueiden väliset erät. Tulosalueen sitovaksi tavoitteeksi on talousarviossa asetettu operatiivisille tulosalueille kohdistuva nettokustannusrasitus.

Konsernipalveluiden ulkoiset toimintatuotot muodostuvat pääosin vuokratuotoista, mutta myös logistiikan, puhtauspalveluiden sekä välinehuollon tuotoista. Toimintatuottojen toteuma 43,1M€ ylittyi 108,7%:lla 2023 asetetusta sitovuustasosta.

Ulkoisten toimintakulujen toteuma on 328,3M€ toteumaprosentin ollessa 107,2% sitovuustasosta. Merkittävin poikkeama edelliseen ennusteeseen muodostui lomapalkkavelasta. Toimintakuluihin on lisäksi vaikuttanut kirjanpidolliset haasteet kulujen kohdentamisessa, palkkaharmonisointi, toimintojen keskittäminen sekä yleinen kustannusten nousu.

Investointien toteuma-aste jäi matalaksi suhteessa tarpeeseen. Tämä liittyy siihen, että hankintapalvelujen resurssivaje hidasti hankintojen kilpailutusta ja mm tarvittavat ajoneuvohankinnat jäivät kokonaan tekemättä.

Nettokustannusrasite on 318,5M€ toteumaprosentin ollessa 105,9%. Investointimenot toteutuivat 88,6%:sti.

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma -%
Ulkoiset toimintatuotot	36 648,0	36 648,0	39 604,0	43 050,6	108,7 %
Ulkoiset toimintakulut	275 429,9	275 429,9	306 216,0	328 282,0	107,2 %
Toimintakate	37 055,0	37 055,0	34 041,0	33 091,4	97,3 %

Yli- (+) / Alijäämä (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Nettokustannusrasitus	275 800,0	275 800,0	300 669,9	318 493,3	105,9 %
Investointimenot	59 370,00	58 917,00	58 917,00	52 208,60	88,6 %

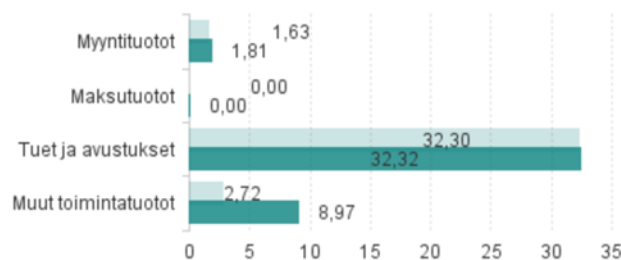
*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

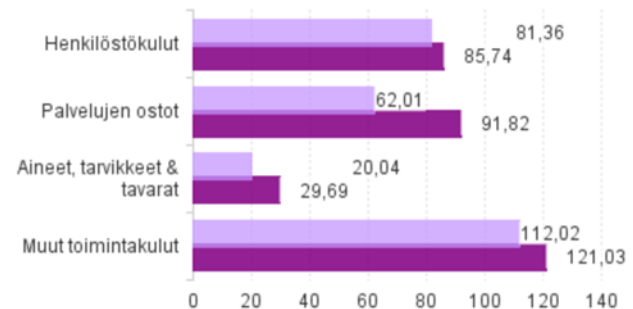
Käyttötalouden toteutuminen

Toimintatuottojen toteuma on 115,7%. Toimintatuottojen ylitys johtuu pääosin kiinteistöpalvelujen vuokratuotoista, nostaan muiden toimintatuottojen toteumaprosentin 330,5%:iin. Logistiikan varastopalveluiden ja huoltopalveluiden myynti ylittyy myös, toteumaprosentin ollessa 281,6%. Kyse on poikkeamista talousarvioon ja siten toiminnan vakiintuessa tuottojen arviointi pystytään tekemään tarkemmalla tasolla.

Ulkoisten toimintatuottojen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Ulkoisten toimintakulujen toteuma vs. talousarvio 2023, M€

Toimintakulut ylittivät talousarvioon nähden (+ 119,3%). Osavuositarkastuksissa raportoituja virheellisiä kirjauksia on korjattu, kun kulut on pystytty kohdentamaan ns aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Suurimpia kulueriä, kuten ICT- ja siivouspalvelujen kuluja, on ohjattu palvelun käytön mukaan tulosalueille. Työstö pienempien kuluerien, kuten posti- ja telepalveluiden kulujen osalta jatkuu, mutta nämäkin erät on huomioitu sisäisissä tasauksissa muille tulosalueille. Palkkamenot ylittivät (+ 106,1%) talousarvion huomattavasti. Merkittävin poikkeama aikaisempaan ennusteeseen muodostui lomapalkkavelkojen osuudesta ja jaksotetuista palkoista (+ 219,5%). Muutoin palkkojen ylitys johtui kirjaamiskäytänteiden poikkeamista, määräaikaisen henkilöstön tarpeesta ennakoitua pidempään, pohjatietojen virheistä sekä palkkojen harmonisoinnista.

Palvelujen ostot ylittivät talousarvion huomattavasti (+ 148,1%). Ylitystä talousarvioon nähden on tapahtunut lähes kaikilla tulosryhmillä, talouspalveluita lukuun ottamatta. Suurin kuluerän ylitys oli huolto- ja korjauspalveluissa (+ 212,2%). Ylitys johtuu pääosin puhtaanapidon kustannusten keskittämisestä, jota ei ole osattu ottaa huomioon 2023 budjetissa. Huomattava kuluerän ylitys suhteessa talousarvioon on myös toimisto- ja asiantuntijapalveluiden ostoissa (+ 181,6%). Ylitystä tässä kuluryhmässä on usealla tulosryhmillä, mutta merkittävin toteuma tulee IT-palvelujen ostoista toteuman ollessa 29,7M€. Kuluerän haasteena on ollut kirjanpidolliset puutteet ja mm. telepalvelujen- ja postikulujen kohdentaminen palvelujen loppukäyttäjille kuten Sote-palveluille, Ikääntyneiden palveluille sekä Pelastuspalveluille. Palvelujen ostojen ylitys johtuu mm. kustannusten noususta sekä siivouspalveluiden kustannusten keskittämisestä. Tähän liittyen uuden organisaation kustannusrakenne ei ole skaalautunut aiemmista kustannusrakenteista keskitetyn mallin mukaisesti.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat kuluryhmän toteumaprosentti suhteessa talousarvioon on myös ylittynyt (+ 148,1%). Merkittävimmät ylitykset ovat tulleet huoltotarvikkeista (+ 122,9%) ja lyhytvaikutteisesta irtaimistosta (+ 1637,2%). Jälkimmäisen ylitys johtuu kertaluonteisista aloituskustannuksista. Kustannukset on keskitetty konsernipalveluille, mitä ei talousarviovalmistelussa ole täysimääräisesti huomioitu. Myös muut toimintakulut ovat ylittyneet talousarviosta (+ 108,0%). Tässä merkittävimpinä poikkeamana on Tyhy-toiminnan menot (kulttuuri-, liikunta- ja ravintoetu sekä yhteisölliset kesätapahtumat), jotka puuttuivat talousarviosta, mutta toteutettiin aluehallituksen päätöksellä.

Toimintakatteen toteumaprosentti on 89,3%, edellä mainittujen kirjanpidollisten haasteiden, palkka harmonisoinnin, toimintojen keskittämisten sekä kustannusten nousun vuoksi.

Tulosalueille muodostuvat sisäiset rasitteet on kohdistettu tulosalueille talousarvion mukaisin vyörytyksin. Kirjanpidollisten puutteiden vuoksi vyöryt ovat olleet arvioitua suuremmat. Loppuvuoden tasausvyöryillä on oikaistu palveluiden loppukäyttäjille vuoden 2023 aikana vastaamaan toteutuneita tapahtumia.

Ulkoiset toimintatuotot ylittyivät 6,5M€ (+ 117,6%) talousarvioon nähden, pääosin vuokratuotoista johtuen. Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 52,9M€ (+ 119,2%), edellä mainittujen kirjanpidollisten haasteiden vuoksi, toimintojen keskittämisen sekä kustannusten nousun vuoksi. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa sekä toteuma poikkeamavertailuineen. Vuoden 2023 aikana tulosalueen talousarvioon ei kohdistunut muutoksia.

Kuten aiemmin todettu Varhan vuoden ensimmäisen talousarvion laadintaan on liittynyt haasteita ja Varhan toiminnan vakiintuessa tulo- ja menorakenne ja niiden ennustaminen ovat vakiintuneemmalla pohjalla.

1H - Konsernipalvelut						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	312 484 900		312 484 900	361 543 895	115,7 %	49 058 995
Myyntituotot	1 629 000		1 629 000	1 814 937	111,4 %	185 937
Maksutuotot				3 066	-	3 066
Tuet ja avustukset	32 304 000		32 304 000	32 323 318	100,1 %	19 318
Muut toimintatuotot	2 715 000		2 715 000	8 909 250	328,1 %	6 194 250
Sisäiset tuotot	275 836 900		275 836 900	318 493 324	115,5 %	42 656 424
Valmistus omaan käyttöön				64 798		64 798
TOIMINTAKULUT	275 429 900		275 429 900	328 517 259	119,3 %	53 087 359
Palkat ja palkkiot	65 313 000		65 313 000	69 307 635	106,1 %	3 994 635
Henkilösivukulut	16 044 900		16 044 900	16 435 942	102,4 %	391 042
Henkilöstökulut yhteensä	81 357 900		81 357 900	85 743 577	105,4 %	4 385 677
Palvelujen ostot	62 013 000		62 013 000	91 823 182	148,1 %	29 810 182
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	20 044 000		20 044 000	29 685 482	148,1 %	9 641 482
Avustukset				-		-
Muut toimintakulut	112 015 000		112 015 000	121 029 720	108,0 %	9 014 720
Sisäiset kulut				235 298	-	235 298
TOIMINTAKATE	37 055 000		37 055 000	33 091 434		- 3 963 566
Valtion rahoitus				-		-
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)	- 5 925 000		- 5 925 000	- 230 797	3,9 %	5 694 203
Rahoitustuotot				5 359 838	-	5 359 838
Rahoituskulut	5 925 000		5 925 000	5 590 636	94,4 %	- 334 364
VUOSIKATE	31 130 000		31 130 000	32 860 637		1 730 637
Poistot ja arvonalentumiset	31 130 000		31 130 000	33 682 624	108,2 %	2 552 624
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)				821 987	-	821 987
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)						
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ						

Hva-johto ja toimielimet

Varsinaisten tulosalueiden ulkopuolella on hyvinvointialueen toimielinten ja hyvinvointialuejohdon käyttösuunnitelma. Tilivuoden kustannukset ylittyivät kokonaisuuden osalta 0,8 milj. euroa ja toteuma vastaa aluevaltuuston 20.12.2023 hyväksymää nettokustannusrasitetta. Keskeisin tekijä kustannuspoikkeamaan oli hyvinvointialueyönantajaliiton jäsenmaksujen kohdistaminen kokonaisuuteen. Tämän lisäksi aluehallitus päätti hyvinvointialueyhtiö Hyvilin osakkeiden merkinnästä ja yhtiön asiantuntijapalvelujen käytöstä.

1A - HVA johto ja toimielimet						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT			2 418 400	3 195 424	132,1 %	777 024
Myyntituotot				3	-	3
Maksutuotot					-	
Tuet ja avustukset					-	
Muut toimintatuotot					-	
Sisäiset tuotot	2 418 400		2 418 400	3 195 421	132,1 %	777 021
TOIMINTAKULUT			2 418 400	3 195 396	132,1 %	776 996
Palkat ja palkkiot	1 257 000		1 257 000	1 635 086	130,1 %	378 086
Henkilösivukulut	295 400		295 400	186 199	63,0 %	- 109 201
Henkilöstökulut yhteensä	1 552 400		1 552 400	1 821 285	117,3 %	268 885
Palvelujen ostot	293 000		293 000	839 209	286,4 %	546 209
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	49 000		49 000	11 763	24,0 %	- 37 237
Avustukset				474 000	-	474 000
Muut toimintakulut	524 000		524 000	36 424	7,0 %	- 487 576
Sisäiset kulut				12 715	-	12 715
TOIMINTAKATE				28		28
Valtion rahoitus					-	
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)				- 28	-	- 28
Rahoitustuotot					-	
Rahoituskulut				28	-	28
VUOSIKATE						
Poistot ja arvonalentumiset					-	
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)					-	
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)						
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ						

Talousarvion toteutuminen

Hyvinvointialueen kokonaisuutta kuvaavassa tuloslaskelmaosassa on yhdistelty tulosalueiden ulkoisten erien kokonaisuus. Tuloslaskelmaosan erät ovat esitettynä samalla tarkkuustasolla kuin ne on esitetty talousarviossa ja toteutumisvertailussa poikkeama esitetään muutettuun talousarvioon nähden. Aluevaltuusto päätti talousarviomuutoksesta 14.6.2023 §86 jonka myötä valtion yleiskatteellista rahoitusta lisättiin VM:n tarkentuneiden laskelmien perusteella 42,3 M€. Lisäksi aluevaltuusto muutti talousarvion sitovuutta 20.12.2023 § 153.

Hyvinvointialueen toimintakatteeksi vuonna 2023 muodostui -2 021,2 M€, sen ollessa 105,1 M€ talousarviossa suunniteltua heikompi. Toimintatuotot ylittivät talousarvion 5,6 M€ (1,6 %) ja toimintakulut vastaavasti 110,8 M€ (4,7 %), joten toimintakatteen poikkeama muodostui pääosin toimintakulujen talousarvioylityksestä.

Toimintatuottojen toteumasta vuonna 2023 37,2 % oli myyntituottoja ja 37,3 % maksutuottoja. Myyntituottojen kokonaisuudesta 102,0 M€ eli 75,0 % muodostui sosiaali- ja terveystalouden palvelujen myynnistä ei-henkilö asiakkaille, kuten muille hyvinvointialueille, vakuutusyhtiöille sekä muille maksajatahoille. Erityisvaltionosuuksia tutkimukseen ja koulutukseen kirjattiin 17,0 M€ joka vastaa 12,5 % myyntituotoista. Asiakkailta veloitetujen ateriainmaksujen toteuma oli 11,6 M€ eli 8,5 % myyntituotoista. Maksutuottojen toteuma 136,5 M€ alitti talousarviossa suunnitellun tason 7,6 M€ (5,3 %). Tulosalueista etenkin Tyks-sairaalapalvelujen ja sote-palvelujen osuus maksutuottojen kertymästä jäi suunniteltua tasoa alhaisemmaksi, ikääntyneiden palvelujen tulosalueen maksutuottojen ylittäessä talousarvion tason. Talousarviovalmistelun perustuessa vuoden 2021 kuntien ja kuntayhtymien valtiolle raportoituihin tietoihin, arvioidut asiakasmaksut sisälsivät epävarmuutta sekä pandemian aiheuttamien häiriöiden että 2021 heinäkuussa voimaan tulleen uuden asiakasmaksulain vaikutusten myötä.

Tuet ja avustukset ylittivät talousarvion 5,0 M€ ylityksen muodostuessa valtaosin tuottoerää määrittävästä valtion muutosrahoituksen käytöstä. Tuet ja avustukset valtiolta olivat 43,9 M€ vuonna 2023, työterveyshuollon kela-korvaukset 7,6 M€ ja ensihoidon kela-korvaukset 4,9 M€. Hyvinvointialueen muut toimintatuotot 35,6 M€ ylittivät talousarvion suunnitelman erityisesti vuokratulojen osalta, jotka edustavat 24,1 M€ toteumallaan 67,7 % tuottoerän kokonaisuudesta. Vuokratuotot ylittivät talousarviossa suunnitellun tason 6,0 M€ samalla kun muut toiminnan tuotot jäivät talousarvion tasosta 1,8 M€.

Toimintakulujen osalta ainoastaan aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarviossa suunnitellun tason (4,4 M€), muiden kuluerien ylityksen ollessa yhteensä 115,2 M€. Merkittävimmät poikkeamat toimintakulujen osalta muodostuivat palvelujen ostoista ja henkilöstökuluista. Talousarvion ylittävistä kuluieristä palvelujen ostot muodostivat 75,4 M€ talousarvioylityksellä 65,5 % ja henkilöstökulut 23,2 M€ ylityksellä 20,1 %.

Hyvinvointialueen henkilöstökulut muodostivat vuonna 2023 toteumallaan 1 238,1 M€ 50,1 % kaikista toimintakuluista. 23,2 M€ ylitys talousarvion suunnitelmaan nähden edustaa 1,9 % poikkeamaa. Lomapalkkavelan muutoksen toteutunut tulosvaikutus oli merkittävä lomapalkkavelan kasvun ollessa 17,5 M€ eli 10,2 % suhteessa tilanteeseen 1.1.2023. Lomapalkkavelan kasvun selittää vuoden aikana tapahtuneet uudet rekrytoinnit, lomapalkkavelan lähtötiedoissa olleiden virheiden korjaukset vuoden aikana, työehtosopimuskorotukset sekä merkittävästi kasvaneet pitämättömät säästövapaa- sekä lomapäivät. Hälytys-, EVES- ja ylityökorvauksia toteutui vuoden 2023 kaikkiaan aikana 41,7 M€ eli niiden osuus henkilöstökuluista oli 3,4 %. Työnantajalle maksettuja henkilöstökorvauksia toteutui 18,2 M€, kokoaikaisen sairauspoissaoloprosentin ollessa 5,24 raportoitiin sairauspoissaolopäivien lukumääräksi 442 800. Vuonna 2023 toteutuneista henkilöstön tehtäväkohtaisista palkoista määräaikaisessa palvelussuhteessa olleiden osuus oli noin viidennes eli 21,7 %.

Palvelujen ostojen toteuman (773,2 M€) osuus toimintakuluista oli 31,6 % ja talousarvion toteuma 110,8 %. Kuluerien suunnitelmassa pysyvyyden haasteet näyttäytyivät vuoden aikana toteuman seurannan raportoinnissa ja tilinpäätösennusteissa, lopullisen toteuman edelleen ylittäessä vuoden aikana ennustetut tasot. Etenkin palvelujen ostojen suunnittelussa vuoden 2021 aineistot muodostivat lähtökohtaisen epävarmuuden suunnitteluun, erityisesti tilijakauman ja sektoriluokittelun erottelukyvyyden ollessa karkea suhteessa tarvittavaan tasoon. Tarkempi poikkeama-analyysi on hankalaa juuri suunnittelutietojen karkea-asteisuuden vuoksi. Asiakaspalvelujen ostot muodostivat 393,0 M€ toteumallaan 50,8 % palvelujen ostoista. Kuluryhmän toteuma oli 103,3 % talousarviossa suunniteltuun tasoon nähden. Merkittävin poikkeama talousarviossa suunniteltuun tasoon nähden toteutui toimisto- ja asiantuntijapalvelujen ostoista, jonka toteuma 175,7 M€ ylitti suunnitellun tason 68,7 M€. Suunnitelman

mitoitushaasteet etenkin ICT-palvelujen ostojen osalta olivat merkittäviä. Kuluryhmään ennakoitiin merkittävästi kertaluonteista pakollista muutostyötä vielä vuoden 2023 puolella. Kulujen toteuma oli 104,5 M€ edustaen 59,5 % toimisto- ja asiantuntijapalveluiden kokonaisuudesta. Henkilöstöpalvelujen ostojen toteuma oli 44,0 M€ ja työvoimavuokrauksen käyttö oman henkilöstön sijaistustarkoituksessa on kasvanut huomattavasti suhteessa talousarvion suunnittelun lähtötietoihin vuodelta 2021. Palvelujen ostojen kokonaisuudessa sosiaali- ja terveyspalvelujen, huolto- ja korjauspalvelujen sekä muiden palvelujen ostojen toteuma 204,4 M€ alitti hivenen talousarviossa suunnitellun tason, toteuman ollessa 97,2 % suunniteltuun tasoon nähden. Mainittujen tiliryhmien keskinäinen suunnitelmassa pysyvyys kuitenkin vaihteli merkittävästi vuoden 2023 antaen ensimmäisiä viitteitä erien todellisesta jakaumasta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat muodostivat 229,6 M€ toteumallaan 9,4 % toimintakuluista. Toteumasta hoitotarvikkeiden 85,3 M€ osuus on 37,2 % ja apteekkitarvikkeiden toteuma 62,8 M€ vastaavasti 27,4 %. Talousarvion suunnitelmaan nähden apteekkitarvikkeiden ostot alittuivat 11,5 M€ ja muiden erien ylittäessä suunnitellun tason muodostui aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden talousarvio toteumaksi 92,6 % (4,4 M€ alle talousarvion).

Hyvinvointialueen avustusmenot 70,2 M€ ylittivät talousarvion 9,8 M€ (16,3 %). Avustukset kotitalouksille olivat 64,5 M€, josta 29,6 M€ (45,9 %) omaishoidon tuen hoitopalkkiota ja 23,4 M€ (36,3 %) vammaisten henkilökohtaisten avustajien palkkioita. Yhteisöille maksetut avustukset olivat 5,7 M€, josta toiminta-avustuksina toteutui 2,7 M€ (47,4 %), sopimuspalokuntien kumppanuusavustuksina 2,5 M€ (43,5 %) sekä 474 000 euroa (8,3 %) valtuustoryhmien tukena.

Muiden toimintakulujen toteuma 135,9 M€ muodostaa 5,6 % hyvinvointialueen toimintakulujen kokonaisuudesta. Kulu-erän toteumasta vuokrien osuus oli 119,6 M€ (88,0 %) ja talousarvion suunnitelmaan nähden vuokrien toteuma ylittyi hivenen eli 1,6 M€ (1,4 %). Saatavien poistoihin kirjattiin 1,7 M€ vuonna 2023, veroihin ja veronluonteisiin maksuihin 5,4 M€. Työhyvinvointi toiminnan menoiksi toteutui 5,7 M€.

Valtion rahoitus vuonna 2023 asettui toteutumaltaan 1 948,8 M€ tasolle, joka ylitti vuoden 2023 aikana muutetun talousarvion 0,5% eli 10,8 M€. Vuoden lopullisiksi rahoituskuluiksi muodostui 0,2 M€ kun rahoitustuotot 5,5 M€ kompensoivat rahoituskuluja 5,7 M€. Poistojen ja arvonalentumisten toteuma 51,6 M€ ylitti talousarvion suunnitelman 3,4 M€ (7,0 %) hyvinvointialueen pitkävaikutteisen käyttöomaisuuden selvitysten ja poistosuunnitelmien tarkentuessa vuoden 2023 aikana. Satunnaisena eränä tilikaudelle 2023 kirjattiin 0,8 M€ tuottoja Kaarea Oy kanssa toteutuneen liikkeenluovutuksen yhteydessä muodostunut luovutustulo.

Tilinpäätösvientinä tuloslaskelmaan on vuodelle 2023 kirjattu poistoeroa 46 512 euroa liittyen hyvinvointialueen taseessa palvelutuotannossa edelleen olevaan rakennukseen, Auranlaakson asumisyksikköön. Poistoero on syntynyt KTO:n investointirahaston purkamisen yhteydessä vuonna 2012 ja purkamaton poistoero on siirtynyt sellaisenaan hyvinvointialueen avaavaan taseeseen (Aluevaltuusto 20.12.2023 §152).

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tilivuoden 2023 tulos muodostui 147,4 M€ alijäämäiseksi, talousarvion ollessa 56,2 M€ alijäämäinen. Aluevaltuusto hyväksyi 20.12.2023 §153 tilikauden alijäämäksi -120,6 M€. Tilinpäätöksen alijäämä oli 26,7 M€ aluevaltuuston päätöstä enemmän. Alla olevassa taulukossa on esitetty tulosalueen alkuperäinen talousarvio tuloslaskelmamuodossa, muutettu talousarvio sekä toteuma poikkeamavertailuineen.

Hyvinvointialue yhteensä						
Talousarvion toteuma tuloslaskelmamuodossa 2023	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Talousarvion toteuma-%	Toteuma yli (+) / alle (-) talousarvion
TOIMINTATUOTOT	360 022 000		360 022 000	365 620 288	101,6 %	5 598 288
Myyntituotot	132 007 000		132 007 000	135 965 824	103,0 %	3 958 824
Maksutuotot	144 139 000		144 139 000	136 505 636	94,7 %	- 7 633 364
Tuet ja avustukset	52 515 000		52 515 000	57 523 923	109,5 %	5 008 923
Muut toimintatuotot	31 361 000		31 361 000	35 624 905	113,6 %	4 263 905
Valmistus omaan käyttöön				127 974	-	127 974
TOIMINTAKULUT	2 336 158 300		2 336 158 300	2 446 971 048	104,7 %	110 812 748
Palkat ja palkkiot	973 517 000		973 517 000	995 528 568	102,3 %	22 011 568
Henkilösivukulut	241 384 300		241 384 300	242 520 324	100,5 %	1 136 024
Henkilöstökulut yhteensä	1 214 901 300		1 214 901 300	1 238 048 892	101,9 %	23 147 592
Palvelujen ostot	697 815 000		697 815 000	773 207 008	110,8 %	75 392 008
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	234 034 000		234 034 000	229 642 677	98,1 %	- 4 391 323
Avustukset	60 356 000		60 356 000	70 195 046	116,3 %	9 839 046
Muut toimintakulut	129 052 000		129 052 000	135 877 424	105,3 %	6 825 424
TOIMINTAKATE	-1 976 136 300		-1 976 136 300	-2 081 222 786		- 105 086 486
Valtion rahoitus	1 931 680 000	42 350 560	1 974 030 560	1 984 808 058	100,5 %	10 777 498
Rahoitustuotot (+) ja -kulut(-)	- 5 925 000		- 5 925 000	- 213 183	3,6 %	5 711 817
Rahoitustuotot				5 449 676	-	5 449 676
Rahoituskulut	5 925 000		5 925 000	5 662 859	95,6 %	- 262 141
VUOSIKATE	- 50 381 300	42 350 560	- 8 030 740	- 96 627 911		- 88 597 171
Poistot ja arvonalentumiset	48 200 000		48 200 000	51 588 955	107,0 %	3 388 955
Satunnaiset erät (tuotot + / kulut -)				821 987	-	821 987
Tilinpäätösviennit						
Poistoeron muutos (vähennys + / lisäys -)				46 512		
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	- 98 581 300	42 350 560	- 56 230 740	- 147 348 368		- 91 117 628

Taloudelliset tavoitteet, 1000 eur	Alkuperäinen TA2023	*Muutettu TA2023	**Muutettu sitovuustaso 2023	Toteuma 2023	Toteuma-%	Poikkeama sitovuustasosta
Ulkoiset toimintatuotot	360 022,0	360 022,0	344 551,0	365 620,3	106,1	
Ulkoiset toimintakulut	2 336 158,3	2 336 158,3	2 398 724,1	2 446 971,1	102,0	
Toimintakate	-1 976 136,3	-1 976 136,3	-2 054 169,1	-2 081 222,8	101,3	
Yli- (+) / Alijäämä (-)	-98 581,3	-56 230,7	-120 633,1	-147 348,4	122,1	26 715,3
Investointimenot	86 333,0	86 333,0	86 333,0	70 477,9	81,6	-15 855,1

*Aluevaltuusto §86: Talousarvion 2023 muutokset

**Aluevaltuusto §153: Vuoden 2023 talousarvion muutokset

Investointien toteutuminen

Investointiosan toteutuminen esitetään hankkeittain tai hankeryhmittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa. Osiossa kerrotaan hankkeiden kustannusarviot, alkuperäinen talousarvio sekä mahdolliset talousarviomuutokset ja toteutumat. Talousarviota laadittaessa tiedossa ei ollut investointeihin saatavia rahoitusosuuksia tai muita tuloja. Investointisuunnitelma laadittiin talousarviovuotta ja sitä seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Sitovina suunnitelmassa olivat vuonna 2023 käynnissä olevat tai käynnistettävät investoinnit hyvinvointialueelle myönnetyn lainanottovaltuuden ehtojen mukaisesti. Rahoitusosaan vaikuttavat pysyvinä vastaavina toteutettavat investoinnit ja niitä vastaava lainanotto.

Ensimmäisen investointisuunnitelman valmistelua tehtiin poikkeuksellisen vaillinaisin tiedoin ja investointisuunnitelmassa vuoden 2023 investointien pääpaino oli palvelujen jatkuvuuden turvaamisen varmistavissa investoinneissa. Aiemmilta sote – järjestäjiltä (kunnat, kuntayhtymät) ja pelastustoimelta pyydettiin suunnitelmaan pohjatietoja. Tietoja pyydettiin tulevista ja keskeneräisistä investoinneista, investointeja vastaavista sopimuksista, mahdollisista investointeihin liittyvistä rahoitusosuuksista sekä omaisuuden luovutuksista. Tietoja saatiin kuitenkin käyttöön vain hajanaisesti, sillä monessakaan kunnassa sosiaali- ja terveydenhuollon investointisuunnitteluun ei oltu panostettu lainkaan.

Vuoden 2023 investointiesitykseen tehtiin keväällä 2023 päivityksiä, joita aluevaltuusto käsitteli kokouksessaan 24.5.2023 (§ 76) ja päätti esittää muutokset ohjaaville ministeriöille. Ministeriöistä saadun tiedon mukaan päivitetty investointisuunnitelma voitiin toimeenpanna hyvinvointialueella, sillä Varhan esittämät muutokset olivat kokonaisuutena vähäisiä, muutoksiin ei sisältynyt uusia merkittäviä kohteita eivätkä muutokset edellyttäneet lisävaltuuksien hakemista. Aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.6.2023 § 86 aluehallituksen (6.6.2023 § 218) esittämät muutokset investointisuunnitelmaan. Ne esitetään investointimenojen hankekohtaisessa talousarvion toteutumisvertailussa kappaleen lopussa.

Investointimenot olivat vuonna 2023 koko hyvinvointialueella 70,5 milj. euroa, mikä on investointeihin varatusta 86,3 milj. euron määrärahasta 81,6 %. Talousarvio alittui yhteensä 15,8 milj. euroa. Investointien toteuma painottuu yleensä loppuvuodelle ja myös hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen on vaikuttanut joidenkin hankkeiden etenemiseen. Investointitulot olivat yhteensä 0,2 milj. euroa, joten nettoinvestoinnit olivat 70,3 milj. euroa. Rahoitusosuudet olivat 0,05 milj. euroa ja ne kohdistuvat kokonaisuudessaan Järjestämiset palvelut -tulosalueen investointimenoihin. Investointien luovutustulot (0,13 milj. euroa) syntyivät pääasiassa laitteiden myynneistä. Rakentamisen investoinnit olivat 51,7 milj. euroa (92,7 % talousarviosta). Rakentamisen vuoden 2023 määrärahoista jäi käyttämättä yhteensä 4,0 milj. euroa hankkeiden viivästymisten ja maksuerien aikataulumuutosten johdosta. Vuoden 2023 aikana tai aiemmin käynnistyneistä hankkeista seuraaville vuosille käytettäväksi siirtyvää vuoden 2023 lainanottovaltuuteen kuuluvaa määrärahaa oli 208,6 milj. euroa.

Laitehankinta- ja muut käyttöomaisuusinvestoinnit olivat yhteensä 18,8 milj. euroa (61,4 % talousarviosta). Määrärahoista jäi vuonna 2023 käyttämättä 11,8 milj. euroa, jonka taustalla oli osittain toimitusaikojen pitkittymisestä johtuvat haasteet. Lisäksi varsinkin kone- ja laiteinvestointien toteutuksen haasteena olivat pitkät toimitusajat sekä henkilöresurssipula. Vuoden 2023 aikana sitouduttuihin hankkeisiin liittyviä siirtyviä määrärahoja oli vuoden lopussa 1,9 milj. euroa. Vuoden 2023 lainanottovaltuuden käyttö seuraavan tilikauden aikana tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi toimitusaika on venynyt vuoden 2024 puolelle, vaikka hankintapäätös on tehty vuoden 2023 aikana. Myös tarjouspyynnön julkaisu vuoden 2023 puolella katsotaan sitoumuksen muodostamiseksi, koska sen jälkeen tulee olla hankintalain mukaiset perusteet kilpailutuksen keskeyttämiselle. Merkittävät tutkimus- ja hoitolaite- ja muut käyttöomaisuushankinnat (15,0 milj. euroa) alittivat talousarvion, hankintojen siirryttyä kokonaan tai osittain (Pelastuslaitos: johto- ja sammutusautot, Tyks sairaalapalvelut: P-sairaalan ensikertainen kalustaminen) tai hankkeiden toteutuessa arvioitua edullisemmin, toteutumisprosentin ollessa 68,3 %. Osan hankkeista, kuten öljyntorjunta-alukset, hankinta otettiin uudelleen valmisteltavaksi.

Havainnot keskeisistä rakennushankkeista

Psykiatrian uudisrakennukset, 2019-2026

Hanke perustuu sairaanhoitopiirin laatimaan masterplan-suunnitelmaan. Psykiatrian toiminnot ovat hajallaan lukuisissa eri kiinteistöissä ja paikkakunnilla. Tilat ovat huonokuntoisia ja sopimattomia nykyisien toimintojen tarpeisiin. Toiminnallinen suunnittelu ja tarveselvitys valmistuivat elokuussa 2019. Rakennukseen sijoittuu psykiatrian vuodeosastohoito sekä niihin liittyvää avohoitotoimintaa. Tarveselvityksen mukainen kokonaislaajuus on noin 41 907 brm² ja rakentamiskustannukset yhteensä arviolta 113 000 000 euroa. Uudisrakennus sijoittuu sairaanhoitopiirin Turun kaupungilta vuokraamalle ns. Mikron tontille.

Hankkeen toteuttaminen on jaettu kahteen rakennusvaiheeseen. Vaiheen 1 hankesuunnitelma on hyväksytty VSSHP:n valtuustossa marraskuussa 2020. Hankkeen perustusurakka käynnistyi vuoden 2022 alussa ja rakentaminen elokuussa 2022. Hankkeen toteuttamiskustannuksiin vaikutti Ukrainan sodan aiheuttama epävarmuus ja kustannusten nousu. Ensimmäisen vaiheen rakentamiskustannukset ovat enintään 72 milj. €. Hankkeen rakentaminen käynnistyi aluehallituksen päätöksen jälkeen elokuussa 2022. Vuoden 2023 loppuun mennessä hankkeen kustannuksista on toteutunut 48,5 milj. €. Rakennushankkeen ensimmäinen vaihe on edennyt suunnitelmien mukaan ja valmistuu syksyn 2024 aikana.

Hankkeen 2 vaiheen toteuttamiseksi vaadittava kaavamuutos on vireillä. Toisessa vaiheessa rakennettaviin tiloihin on tarkoitus sijoittaa psykiatrian toiminnan loput vuodeosastopaikat, sitä tukeva avohoito ja toiminnan tarvitsemat tukipalvelutilat.

Salon sairaala, uudistaminen, 2019-2027:

Perustuu sairaanhoitopiirin laatimaan masterplan-suunnitelmaan. Salon sairaalakampuksen uudistushanke lähti liikkeelle toiminnallisten muutosten tarpeesta sekä rakennusten huonokuntoisuudesta johtuvasta peruskorjaustarpeesta. Salon kaupungilla ja VSSHP:llä oli syntynyt ajatus peruskorjauksen myötä mahdollistuvasta toimintojen yhdistämisestä ”yhden luukun” periaatteella.

VSSHP:n hallitus hyväksyi toiminnallisen suunnitelman 28.4.2020. Loppuvuoden 2020 aikana tehtiin tarveselvitys, jossa laadittiin tarvittavat tekniset selvitykset. Tarveselvitysvaiheen suunnitelman mukaan hanke toteutetaan kahdessa uudisrakennus- ja kahdessa purkuvaiheessa. Samassa yhteydessä hankkeen nimi muuttui nimeksi Salon sairaala uudisrakennus. Hankesuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa VSSHP:n valtuustossa. Hankkeen rakentaminen toteutetaan vaiheittain vuosina 2022 - 2027.

Hankkeen tilaohjelma on 8 020 hym², joista 7 341 hym² sisältyy uudisrakennusosaan ja loput 679 hym² peruskorjattaviin vanhoihin tiloihin. Vanhoja rakennusosia puretaan yhteensä 17 685 brm², jolloin sairaala-alueen bruttopinta-ala pienenee noin 2 500 brm².

Hankesuunnitelmaan perustuva kustannusarvio on 59 952 000 € euroa ilman vanhojen rakennusosien purkukustannuksia. Kustannukset on tarkistettu syyskuun 2022 (Haahtela-indeksi 109,0) kustannustasossa ilman kustannusnousuvarausta ja kustannusarvio on 63 milj. euroa. Vuoden 2023 loppuun mennessä hankkeen toteutuneet investointimenot olivat 7,8 milj. euroa. Rakennustyöt ovat edenneet suunnitelmien mukaan.

T-sairaala lisäosa uudisrakennus, 2022-2025

T-sairaalan lisäosa on osa VSSHP:n hyväksyttyä masterplan-suunnitelmaa, jolla mahdollistetaan teknisen käyttöikänsä jo ylittäneen U-sairaalan tyhjentämisen ja purkamisen ja muut masterplan-suunnitelman mukaiset erikoissairaanhoidon akuutit tilaratkaisut. U-sairaalan energiakulut ja ylläpitokustannukset olivat vuonna 2021 yhteensä 3 915 000 €. Vuonna 2022 tapahtuneiden 5-13-kerrosten tyhjentämisen jälkeen U-sairaalan käyttömenoiksi jää vuoden 2021 hintatasossa noin 2 550 000 €. T-sairaalan lisäosan valmistumisen jälkeen käyttömenoista päästään eroon. Toisaalta, U-sairaalan purkamisesta aiheutuu mittavat kertakustannukset.

T-sairaalan lisäosan hankesuunnitelma ja tarkistettu kustannusarvio hyväksyttiin kesäkuussa 2023 aluevaltuustossa. Hankkeen laajuus on noin 13.000 brm² ja alustava kustannusarvio syyskuun 2022 hintatasossa 48,8 milj. euroa. Investointisuunnitelman päivityksen yhteydessä keväällä 2023 hintatasoksi tarkentui 55,0 milj. euroa. Vuoden 2023 loppuun mennessä hankkeen toteutuneet investointimenot olivat 1,5 milj. euroa.

investointisuunnitelmaan sekä tarkentaa hankkeiden kohdistumista eri tulosalueille. Aluevaltuuston toukokuussa 2023 hyväksymän päivitetyn investointisuunnitelman mukaan lainanottovaltuutta käytetään investointisuunnitelmassa 2023 - 2026 yhteensä 427 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2023 arvioitiin muodostuvan siirtymävaiheen vuokravastuiden muutosta 14,9 milj. euroa ja investointitukia 9,6 milj. euroa. Hyvinvointialueen taseeseen toteutetaan päivitetyn suunnitelman mukaan investointeja yhteensä 86,3 miljoonalla eurolla vuonna 2023.

Lainanottovaltuutta käytettiin tilikaudella 2023 yhteensä 161,9 milj. euroa. Tästä 70,5 milj. euroa syntyi omaan taseeseen toteutetuista investoinneista ja 91,4 milj. euroa syntyi investointeja vastaavista sopimuksista, joita ovat mm. pitkäaikaiset toimitilojen vuokrasopimukset, yhteensä 60,4 milj. euroa. Merkittäviä vuonna 2023 tehtyjä toimitilojen vuokrasopimuksia ovat Krossin paloasemaa, Päihdehuollon monipalvelukeskusta, Valkojärventien palvelutaloa Laitilassa sekä Loimaalla Vapaudenkadun palvelutaloa koskevat sopimukset. Investointeja vastaaviin sopimuksiin sisältyviä ICT-hankkeita edistettiin vuoden 2023 aikana suunnitelmien mukaisesti 30,1 miljoonalla eurolla, tämän lisäksi osalle ICT-hankkeista oli saatavilla erillistä rahoitusta valmistelu- tai muutosrahoituksen kautta. Laitte- ja kalustohankintoja toteutettiin investointeja vastaavin sopimuksin vuoden 2023 aikana 0,872 milj. eurolla.

Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen

Lainanottovaltuudet, 1000 €	Lainanottovaltuus	Valtuudella käynnistettävät investoinnit	Valtuutta käytetty aiemmilla tilikausilla	Valtuutta käytetty tilikaudella	Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023					
Investoinnit, pysyvät vastaavat	305 677	86 333	11 000	70 478	224 199
Investointeja vastaavat sopimukset	121 321	121 321	0	91 391	
Yhteensä	426 998	207 654	11 000	161 869	224 199

Pysyviin vastaaviin liittyvää valtuutta jäi käyttämättä 224,2 milj. euroa, josta 210,5 milj. euroa käytetään myöhemmin pääasiassa seuraavien tilikausien aikana valmistuviin tilahankkeisiin.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Alla olevassa taulukossa on kuvattuna hyvinvointialueen tilikauden tuloksen muodostuminen ja tuloslaskelman tunnusluvut. Vertailutietoja ei ole mielekkäästi muodostettavissa, sillä vuosi 2023 oli hyvinvointialueen ensimmäinen järjestämisvastuunalainen toimintavuosi.

Hyvinvointialueen tuloslaskelma, milj. euroa

	2023
Toimintatuotot	365,62
Valmistus omaan käyttöön	0,13
Toimintakulut	- 2 446,97
TOIMINTAKATE	- 2 081,22
Valtionrahoitus	1 984,81
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	5,13
Muut rahoitustuotot	0,32
Korkokulut	- 5,30
Muut rahoituskulut	- 0,37
VUOSIKATE	- 96,63
Poistot ja arvonalentumiset	- 51,59
Satunnaiset tuotot	0,82
Satunnaiset kulut	0,00
TILIKAUDEN TULOS	- 147,39
Tilinpäätössiirrot	0,05
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	- 147,35

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	0,15
Vuosikate/Poistot, %	-1,87
Vuosikate, €/asukas	-199,00
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmassa kuvataan, miten toiminnan edellyttämä rahoitustarve katetaan. Hyvinvointialueen toiminnan rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointeja varten hyvinvointialue voi ottaa pitkäaikaista lainaa, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden hyvinvointialuelain §15 mukaisesti. Investointien taso on sovitettava myönnettyyn lainanottovaltuuteen. Rahoituslaskelma kuvaa rahavarojen käyttöä investointimenoihin ja osoittaa rahoituksen rahavirran muutokset.

Tulorahoitus ei riittänyt vuonna 2023 käyttötalouden ja investointien rahoitukseen. Rahoitusaliäämää jäi -168,7 milj. euroa. Kun lainojen muutos oli +57,2 milj. euroa ja muut maksuvalmiuden muutokset -95,8 milj. euroa, muodostui kassavarojen muutokseksi -207,0 milj. euroa. Kassavarojen määrä 31.12.2023 oli 11,7 milj. euroa. Vuoden 2023 talousarviossa oli varattu lainojen nostoon 136,7 milj. euroa.

Pitkäaikainen lainakanta 31.12.2023 oli 292,8 milj. euroa.

Rahoituslaskelma	1000 €	Alkuperäinen TA 2023	TA- muutokset	TA 2023 muutos- ten jälkeen	Tot. 31.12.2023	Tot. %
Vuosikate		-50 381	42 351	-8 031	-96 628	1 203,2
Satunnaiserät					822	
Tulorahoituksen korjauserät					-2 590	
Toiminnan rahavirta yhteensä		-50 381	42 351	-8 031	-98 396	1 225,2
Investointimenot		86 333		86 333	70 478	81,6
Rahoitusosuudet investointimenoihin					-49	
Pysyvien vastaavien luovutustulot					-135	
Investointien rahavirta yhteensä		86 333	0	86 333	70 295	81,4
Toiminta ja investoinnit yhteensä		-136 714	42 351	-94 364	-168 691	178,8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		86 333	-42 351	43 982	70 008	159,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		92 053		92 053	111 094	120,7
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-41 672		-41 672	-50 681	121,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys					-72 835	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					1 491	
Vaihto-omaisuuden muutos					17	
Saamisten muutos					-117 015	
Korottomien velkojen muutos					19 652	
Rahoituksen rahavirta yhteensä		136 714	-42 351	94 364	-38 268	-40,6
Rahavirrat yhteensä		0	0	0	-206 959	

Hyvinvointialueen rahoituslaskelma, milj. euroa

	2023
Toiminnan rahavirta	
VUOSIKATE	-96,63
Satunnaiset erät	0,82
Tulorahoituksen korjausevät	-2,72
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-70,48
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,05
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,27
Toiminnan ja investointien rahavirta	-168,69
Rahoituksen rahavirta	
Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten lisäykset	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70,01
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-50,68
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38,26
Oman pääoman muutokset	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-95,85
Rahoituksen rahavirta	-38,27
Rahavarojen muutos	-206,96
Rahavarat 31.12	11,70
Rahavarat 1.1	218,66
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, € *	-168,69
Investointien tulorahoitus, %	-1,4
Laskennallinen lainanhoitokate	-2,0
Kassan riittävyys, pv	1,7
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567

*) Kertymä vuodelta 2023

Rahoitusasema

Taseen loppusumma 31.12.2023 oli 874,7 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien tasearvo oli 656,6 milj. euroa. Nettoinvestoinnit lisäsivät tasearvoa 70,3 milj. euroa, jota poistot puolestaan vähensivät 51,6 milj. euroa. Vaihtuvat vastaavat olivat 216,5 milj. euroa, josta saamiset olivat 191,8 milj. euroa ja kassavarat 11,7 milj. euroa.

Taseen vastattavaa puolella oma pääoma oli negatiivinen -48,5 milj. euroa tilikauden alijäämän (-147,3 milj. euroa) johdosta. Pakolliset varaukset olivat 33,7 milj. euroa, josta muut pakolliset varaukset 33,6 milj. euroa muodostui potilasvakuutuksen vastuuvauksesta. Vieraan pääoman määrä oli yhteensä 885,5 milj. euroa. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä oli 293,0 milj. euroa ja lyhytaikaisen 592,5 milj. euroa. Lainoja lyhennettiin yhteensä 12,4 milj. euroa ja uutta pitkäaikaista lainaa otettiin 70,0 milj. euroa, jolloin lainakannan muutos oli +57,6 milj. euroa. Siirtovelkojen suurin erä oli lomapalkka- ja lomarahavelka 185,6 milj. euroa.

Hyvinvointialueen tase, milj. €

	31.12.2023	1.1.2023		31.12.2023	1.1.2023
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	98,48	98,48
Aineettomat oikeudet	0,65	1,30	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	0,39	25,43
Muut pitkävaikutteiset menot	0,41	0,56	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-147,35	-25,04
Aineettomat hyödykkeet	1,06	1,85	OMA PÄÄOMA	-48,48	98,87
Aineelliset hyödykkeet			POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	12,95	12,69	Poistoero	0,86	0,91
Rakennukset	483,64	509,48	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0,86	0,91
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,94	1,04	PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	70,48	76,47	Eläkevaraukset	0,12	0,12
Muut aineelliset hyödykkeet	0,23	0,23	Muut pakolliset varaukset	33,56	36,24
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	74,74	23,66	PAKOLLISET VARAUKSET	33,68	36,36
Aineelliset hyödykkeet	642,98	623,57	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Sijoitukset			Valtion toimeksiannot	0,89	0,00
Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	0,91	0,91	Lahjoitusrahastojen pääomat	2,21	1,35
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	9,65	9,64	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3,10	1,35
Muut osakkeet ja osuudet	0,63	0,63	VIERAS PÄÄOMA		
Muut lainasaamiset	0,05	0,05	Pitkäaikainen vieras pääoma		
Muut saamiset	1,35	1,35	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	292,81	273,48
Sijoitukset	12,59	12,58	Lainat muilta luotonantajilta	0,08	0,08
PYSYVÄT VASTAAVAT	656,62	638,01	Muut velat	0,12	0,22
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Pitkäaikainen vieras pääoma	293,01	273,78
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1,61	1,36	Lyhytaikainen vieras pääoma		
Muut toimeksiantojen varat	0,00	0,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	111,09	72,83
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1,61	1,36	Saadut ennakot	3,83	3,69
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Ostovelat	182,27	69,90
Vaihto-omaisuus			Muut velat	23,94	14,86
Aineet ja tarvikkeet	12,99	13,01	Siirtovelat	271,41	373,25
Vaihto-omaisuus	12,99	13,01	Lyhytaikainen vieras pääoma	592,54	534,52
Saamiset			VIERAS PÄÄOMA	885,54	808,31
Pitkäaikaiset saamiset			VASTATTAVAA	874,70	945,79
Lainasaamiset	0,14	0,22	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Pitkäaikaiset saamiset	0,14	0,22	Omavaraisuusaste, %	-5,5 %	
Lyhytaikaiset saamiset			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,5 %	
Myyntisaamiset	68,76	39,93	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj.€	-147	
Lainasaamiset	0,10	0,00	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	-303	
Muut saamiset	40,32	18,84	Lainakanta, milj. €	404	
Siirtosaamiset	82,46	15,77	Lainakanta, €/asukas	832	
Lyhytaikaiset saamiset	191,64	74,54	Lainat ja vuokravastuut, milj.€	970	
Saamiset	191,78	74,76	Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	1 997	
Rahat ja pankkisaamiset	11,70	218,66	Lainasaamiset, milj.€	0,05	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	216,47	306,43	Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567	
VASTAAVAA	874,70	945,79			

Kokonaistulot ja –menot

Hyvinvointialueen tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta laadittu kokonaistulojen ja –menojen laskelma on esitetty alla olevassa taulukossa.

Kokonaistulot ja -menot, milj. euroa

TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	2 350,46	Toimintakulut	2 446,92
Korkotuotot	5,24	Korkokulut	5,63
Muut rahoitustuotot	0,21	Muut rahoituskulut	0,03
Satunnaiset tuotot	0,82	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		- Pakollisten varausten lis.(-), väh. (+)	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0,09	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0,05
		- Investointien oikaisu käyttömenoihin	0,00
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimеноihin	0,05	Investointimenot	70,48
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,13	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	
Antolainasaamisten vähennykset		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	50,68
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70,01	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	72,83
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	111,09	Oman pääoman vähennykset	
Oman pääoman lisäykset		Kokonaismenot yhteensä	2 646,63
Kokonaistulot yhteensä	2 538,11		
Täsmäytys:			
Kokonaistulot - Kokonaismenot	-108,51		
+ Muut maksuvalmiuden muutokset	-98,44		
- Rahavarojen muutos	206,96		
	<u>108,51</u>	(itseisarvo)	

Talouden tasapainottamistoimet ja tilikauden tuloksen käsittely

Lain hyvinvointialueesta 115§ mukaan hyvinvointialueen on laadittava taloussuunnitelma siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöstä seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä ajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Varhan talousarvio vuodelle 2023 laadittiin alijäämäiseksi ja vuosien 2024 -2025 taloussuunnitelma vastaavasti ylijäämäiseksi talouden tasapainon saavuttamiseksi. Talousarvion 2024 valmistelu aloitettiin tällä periaatteella. Alkusyksystä 2023 kuitenkin ilmeni, että vuoden 2024 valtionrahoituksen määrä tulee

olemaan oletettua pienempi ennakoitua matalammaksi määritellyn hyvinvointialueindeksin johdosta. Vuoden 2023 ennakoitun n. 120 milj. euroa alijäämäisen talouskehityksen vuoksi oli ilmeistä, ettei niin suuria sopeutustoimia pystytä toimeenpanemaan syksyn 2023 aikana, jolla alijäämän muodostuminen myös vuonna 2024 pystyttäisiin estämään. Näin ollen myös talousarvio 2024 valmisteltiin alijäämäiseksi ja aluevaltuusto vahvisti sen määräksi 85 milj. euroa.

Taloussuunnitelman vuodet 2025-26 on vastaavasti laadittu ylijäämäiseksi. Talouden tasapainottamiseksi laadittiin syksyn aikana tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, jolla tavoitellaan yhteensä 270 milj. euron kustannuskehitystä hillitseviä toimia. Ohjelman toteutuessa alijäämät vuosilta 2023 ja 2024 tulisivat katetuiksi määräajassa vuoden 2026 loppuun mennessä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa käsiteltiin useassa aluehallituksen kokouksessa ja aluevaltuustossa ja aluehallitus hyväksyi sen talousarvion ja taloussuunnitelman 2024-2026 pohjaksi kokouksessaan 5.12.2023. Aluevaltuusto hyväksyi ohjelmaan perustuvan talousarvion ja -suunnitelman 20.12.2023.

Tilivuodelta 2023 muodostui kuitenkin alijäämää ennakoitua enemmän. Tilikauden alijäämä oli 147 milj. euroa ja johtui ennakoitua voimakkaammasta kulukehityksestä. Hyvinvointialueiden tilinpäätösten ennakkotietojen perusteella alijäämää on muodostunut myös muilla hyvinvointialueilla. Ennakkotietojen perusteella ainoastaan Helsingin kaupunki olisi ylijäämäinen ja kaikki hyvinvointialueet tulokseltaan alijäämäisiä. Lain hyvinvointialueiden rahoituksesta mukaan valtion yleiskatteista rahoitusta tasoa määrättäessä tehdään kustannustason muutosta laskettaessa toteutuneiden kustannusten jälkikäteistarkastus. Tämän seurauksena vuoden 2025 rahoitusta korjataan vuoden 2023 toteutuneiden kustannusten perusteella jälkikäteiskorjauksella. Tarkastelu tehdään koko maan tasolla ja yksittäisen hyvinvointialueen rahoitus määräytyy edelleen lain mukaisten laskennallisten kriteerien perusteella. Varhan taloussuunnitelmassa oletettiin tapahtuvan rahoituksen jälkikäteistarkastus vuonna 2025 n. 1Mrd euron hyvinvointialueiden alijäämien perusteella. Ennakkotietojen perusteella alijäämät tulevat olemaan tätä suuremmat. Näin ollen vuodelle 2025 voidaan odottaa hieman taloussuunnitelmaa suurempaa valtionrahoitusta taloutta tasapainottamaan.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteiden toimeenpano ja kustannuskehityksen hillitseminen ovat kuitenkin avainasemassa talouden tasapainottamisessa. Tasapainotustoimien riittävyyteen vaikuttaa myös se, kuinka nopeasti kulupohjan kasvua pystytään taittamaan. Toimeenpanon eteneminen ja alkuvuoden 2024 toteutuva talouden kehitys näyttää suuntaa sille, riittääkö tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma talouden tasapainon saavuttamiseen. Tasapainotustoimien riittävyyttä arvioidaan myös osana talousarvion ja -suunnitelman 2025-2027 valmistelua ja tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toteutumisesta raportoidaan puolivuositain valtiovarainministeriölle.

Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja on -147 394 879,35 euroa. Hallitus esittää tilikauden tuloksen -147 394 879,35 euroa käsittelystä, että tuloutetaan kirjattuja poistoeroja suunnitelman mukaan 46 511,61 euroa ja, että tilikauden alijäämä 147 348 367,74 euroa siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

Tilinpäätöslaskelmat

Hyvinvointialueen tuloslaskelma

01.01.-31.12.2023

Toimintatuotot		
Myyntituotot		135 965 824,21
Maksutuotot		136 505 635,58
Tuet ja avustukset		57 523 923,17
Muut toimintatuotot		35 624 905,01
Toimintatuotot		365 620 287,97
Valmistus omaan käyttöön		127 974,17
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		- 995 528 567,88
Henkilösivukulut		
Eläkekulut		- 205 130 970,18
Muut henkilösivukulut		- 37 389 354,16
Palvelujen ostot		- 773 207 008,02
Aineet tarvikkeet ja tavarat		- 229 642 677,26
Avustukset		- 70 195 046,31
Muut toimintakulut		- 135 877 424,39
Toimintakulut		-2 446 971 048,20
TOIMINTAKATE		-2 081 222 786,06
Valtionrahoitus		1 984 808 057,82
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		5 132 013,37
Muut rahoitustuotot		317 663,09
Korkokulut		- 5 296 219,20
Muut rahoituskulut		- 366 640,21
Rahoitustuotot ja -kulut		- 213 182,95
VUOSIKATE		- 96 627 911,19
Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot		- 51 588 955,14
Poistot ja arvonalentumiset		- 51 588 955,14
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		821 986,98
Satunnaiset erät		821 986,98
TILIKAUDEN TULOS		
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos		46 511,61
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		- 147 348 367,74
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %		14,9 %
Vuosikate/Poistot, %		-187,3 %
Vuosikate, €/asukas		-199
Hyvinvointialueen asukasmäärä		485 567

Hyvinvointialueen tase

	31.12.2023	1.1.2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	646 994,52	1 296 444,68
Muut pitkävaikutteiset menot	411 613,94	558 056,34
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet	1 058 608,46	1 854 501,02
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 947 407,68	12 692 605,86
Rakennukset	483 638 023,80	509 478 297,15
Kiinteät rakenteet ja laitteet	942 619,06	1 038 539,30
Koneet ja kalusto	70 481 469,02	76 474 835,54
Muut aineelliset hyödykkeet	228 059,48	228 059,48
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	74 738 590,42	23 661 211,93
Aineelliset hyödykkeet	642 976 169,46	623 573 549,26
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	912 178,57	912 178,57
Hyvinvointiyhtymäosuudet	0,00	0,00
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	9 654 205,91	9 641 705,91
Muut osakkeet ja osuudet	625 908,69	627 408,69
Joukkovelkakirjasaamiset	0,00	0,00
Muut lainasaamiset	50 456,00	50 456,00
Muut saamiset	1 347 155,67	1 347 155,67
Sijoitukset	12 589 904,84	12 578 904,84
PYSYVÄT VASTAAVAT	656 624 682,76	638 006 955,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 608 193,11	1 355 843,90
Muut toimeksiantojen varat	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 608 193,11	1 355 843,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	12 990 484,42	13 007 700,80
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00
Valmiit tuotteet	0,00	0,00
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus	12 990 484,42	13 007 700,80
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Lainasaamiset	138 333,66	223 660,65
Muut saamiset	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Pitkäaikaiset saamiset	138 333,66	223 660,65
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	68 759 166,93	39 929 967,31
Lainasaamiset	101 737,28	0,00
Muut saamiset	40 317 944,28	18 842 543,51
Siirtosaamiset	82 459 890,70	15 765 922,13
Lyhytaikaiset saamiset	191 638 739,19	74 538 432,95
Saamiset	191 777 072,85	74 762 093,60
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00
Muut arvopaperit	0,00	0,00
Rahoitusarvopaperit	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	11 700 840,82	218 659 754,04
VAIHTUVAT VASTAAVAT	216 468 398,09	306 429 548,44
VASTAAVAA	874 701 273,96	945 792 347,46

	31.12.2023	1.1.2023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	98 475 537,17	98 475 537,17
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Muut omat rahastot	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	390 649,90	25 432 171,03
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 147 348 367,74	- 25 041 521,13
OMA PÄÄOMA	- 48 482 180,67	98 866 187,07
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	860 455,35	906 966,96
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	860 455,35	906 966,96
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	117 700,00	116 800,00
Muut pakolliset varaukset	33 564 233,00	36 243 497,00
PAKOLLISET VARAUKSET	33 681 933,00	36 360 297,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	889 000,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 207 704,72	1 353 048,24
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 096 704,72	1 353 048,24
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	292 809 856,60	273 478 908,00
Pääomalainat	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	78 062,20	82 266,90
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00
Muut velat	120 941,62	223 660,65
Siirtovelat	0,00	0,00
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
Pitkäaikainen vieras pääoma	293 008 860,42	273 784 835,55
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	111 087 185,20	72 827 868,00
Pääomalainat	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00
Saadut ennakot	3 827 084,94	3 685 214,04
Ostovelat	182 267 859,06	69 901 214,70
Muut velat	23 938 539,72	14 855 808,96
Siirtovelat	271 414 832,22	373 250 906,94
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	592 535 501,14	534 521 012,64
VIERAS PÄÄOMA	885 544 361,56	808 305 848,19
VASTATTAVAA	874 701 273,96	945 792 347,46
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	-5,5 %	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,5 %	
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	- 146 957 717,84	
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	-303	
Lainakanta	403 975 104,00	
Lainakanta, €/asukas	832	
Lainat ja vuokravastuut	969 750 153,15	
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	1 997,15	
Lainasaamiset	50 456,00	
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567	

Hyvinvointialueen rahoituslaskelma

01.01.-31.12.2023

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	- 96 627 911,19
Satunnaiset erät	821 986,98
Tulorahoituksen korjauserät	- 2 590 329,15
Toiminnan rahavirta	- 98 529 326,89
Toiminnan rahavirta	- 98 529 326,89

Investointien rahavirta

Investointimenot	- 70 477 968,27
Rahoitusosuudet investointimenoihin	48 645,40
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	134 605,24

- 70 161 602,99

Investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta
- 168 690 929,88

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00
	0,00

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 007 586,40
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 50 680 842,50
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38 259 317,20
	57 586 061,10

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman muutokset	0,00
	0,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 491 307,27
Vaihto-omaisuuden muutos	17 216,38
Saamisten muutos	- 117 014 979,25
Korottomien velkojen muutos	19 652 452,27

- 95 854 003,33

Rahoituksen rahavirta
- 38 267 942,23
Rahavarojen muutos
- 206 958 913,22

Rahavarat 31.12.

11 700 840,82

Rahavarat 1.1

218 659 754,04

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, € *	- 168 690 929,88
Investointien tulorahoitus, %	-137,2 %
Lainanhoitokate	-2,0
Kassan riittävyys, pv	1,7
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567

*) Kertymä vuodelta 2023

Konsernituloslaskelma

	01.01.-31.12.2023
Toimintatuotot	378 050 425,12
Toimintakulut	-2 458 249 440,42
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	3 718 878,44
TOIMINTAKATE	-2 076 480 136,86
Valtionrahoitus	1 984 808 057,82
<u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>	
Korkotuotot	5 134 870,02
Muut rahoitustuotot	208 575,78
Korkokulut	- 5 434 066,74
Muut rahoituskulut	- 379 297,72
Rahoitustuotot ja -kulut	- 469 918,66
VUOSIKATE	- 92 141 997,70
<u>Poistot ja arvonalentumiset</u>	
Poistot	- 51 836 308,59
Poistot ja arvonalentumiset	- 51 836 308,59
Satunnaiset erät	821 986,98
TILIKAUDEN TULOS	- 143 156 319,31
Laskennalliset verot	3 030,67
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	- 224 470,23
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	- 143 377 758,87
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	15,38 %
Vuosikate/Poistot, %	-177,76 %
Vuosikate, euroa/asukas	-190
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2023	1.1.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	647 672,64	1 297 554,20
Muut pitkävaikutteiset menot	411 613,94	566 283,37
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet	1 059 286,58	1 863 837,57
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 950 830,73	12 696 028,91
Rakennukset	487 095 915,92	513 101 619,78
Kiinteät rakenteet ja laitteet	942 619,06	1 038 539,30
Koneet ja kalusto	70 608 465,43	76 611 847,75
Muut aineelliset hyödykkeet	304 247,15	273 403,98
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	74 738 590,42	23 661 211,93
Aineelliset hyödykkeet	646 640 668,71	627 382 651,65
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	15 880 463,14	11 447 005,90
Muut osakkeet ja osuudet	626 038,69	631 438,69
Muut lainasaamiset	50 456,00	50 456,00
Muut saamiset	1 347 155,67	1 347 155,67
Sijoitukset	17 904 113,50	13 476 056,26
PYSYVÄT VASTAAVAT	665 604 068,79	642 722 545,48
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 608 193,11	1 355 843,90
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 608 193,11	1 355 843,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	13 008 741,46	13 033 236,27
Vaihto-omaisuus	13 008 741,46	13 033 236,27
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	138 333,66	223 660,65
Pitkäaikaiset saamiset	138 333,66	223 660,65
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	70 545 954,88	41 771 069,35
Lainasaamiset	101 737,28	0,00
Muut saamiset	40 343 371,27	18 848 423,26
Siirtosaamiset	82 484 798,81	15 774 001,92
Lyhytaikaiset saamiset	193 475 862,24	76 393 494,53
Saamiset	193 614 195,90	76 617 155,18
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	781,06	781,06
Rahoitusarvopaperit	781,06	781,06
Rahat ja pankkisaamiset	16 679 306,57	224 848 262,57
VAIHTUVAT VASTAAVAT	223 303 024,99	314 499 435,08
VASTAAVAA	890 515 286,89	958 577 824,46

VASTATTAVAA	31.12.2023	1.1.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	98 475 537,17	98 475 537,17
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	16 818,79	16 818,79
Muut omat rahastot	533 771,86	533 771,86
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	4 913 345,87	30 897 585,58
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 143 377 758,87	- 26 776 409,81
OMA PÄÄOMA	- 39 438 285,17	103 147 303,59
VÄHEMMISTÖOSUDET	894 209,87	669 739,64
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	117 700,00	116 800,00
Muut pakolliset varaukset	33 564 233,00	36 243 497,00
PAKOLLISET VARAUKSET	33 681 933,00	36 360 297,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	889 000,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 207 704,72	1 353 048,24
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 096 704,72	1 353 048,24
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	296 591 580,68	277 403 528,64
Lainat muilta luotonantajilta	78 062,20	82 266,90
Muut velat	120 941,62	223 660,65
Pitkäaikainen vieras pääoma	296 790 584,50	277 709 456,19
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	111 230 081,76	72 970 764,56
Saadut ennakot	4 014 303,15	4 135 130,21
Ostovelat	179 841 584,86	69 887 407,65
Muut velat	24 534 349,01	15 478 567,15
Siirtovelat	275 850 224,31	376 843 482,67
Laskennalliset verovelat	19 596,89	22 627,56
Lyhytaikainen vieras pääoma	595 490 139,98	539 337 979,80
VIERAS PÄÄOMA	892 280 724,48	817 047 435,99
VASTATTAVAA	890 515 286,89	958 577 824,46
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	-4,35 %	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,59 %	
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	- 138 464,41	
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	-285	
Konsernin lainat, €/asukas	840	
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	407 899,72	
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	976 708 619,44	
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2 011,48	
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	50	
Hyvinvointialueen asukasmäärä	485 567	

Konsernin rahoituslaskelma

01.01.-31.12.2023

Toiminnan rahavirta

VUOSIKATE	-92 141 997,70
Satunnaiset erät	821 986,98
Tilikauden verot	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-6 215 216,29
Toiminnan rahavirta	<u>-97 535 227,01</u>

Investointien rahavirta

Investointimenot	-70 572 060,15
Rahoitusosuudet investointimenoihin	48 645,40
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	134 605,24
Investointien rahavirta	<u>-70 388 809,51</u>

Toiminnan ja investointien rahavirta

-167 924 036,52

Rahoituksen rahavirta

<u>Antolainauksen muutokset</u>	
Antolainasaamisten lisäykset	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	<u>0,00</u>
	0,00

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 007 586,40
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-50 816 842,50
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>38 252 420,64</u>
	57 443 164,54

Oman pääoman muutokset

Oman pääoman muutokset	0,00
Muutokset vähemmistön osuudessa	<u>0,00</u>
	0,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 491 307,27
Vaihto-omaisuuden muutos	24 494,81
Saamisten muutos	-116 997 040,72
Korottomien velkojen muutos	<u>17 793 154,62</u>
	-97 688 084,02

Rahoituksen rahavirta

-40 244 919,48

Rahavarojen muutos

-208 168 956,00

Rahavarat 31.12.	16 680 087,63
Rahavarat 1.1	224 849 043,63
Rahavarojen muutos	-208 168 956,00

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	
5 vuodelta, 1000 € *	-167 924,04
Investointien tulorahoitus, %	-130,65 %
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,88
Kassanriittävyys	2,35

*) Kertymä vuodelta 2023

Liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n osakkeet on arvostettu taseessa siirtyvästä omaisuudesta annetun voimaannapolain mukaisen selvityksen mukaiseen arvoon. Yhtiö on hyvinvointialueen 7.2.2024 tekemällä päätöksellä asetettu selvitystilaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset koostuvat koronvaihtosopimuksista, jotka on tehty suojaamistarkoituksessa. Suojaamistarkoituksessa tehdyt koronvaihtosopimukset on esitetty liitetiedoissa kohdassa Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt. Hyvinvointialue on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Koronvaihtosopimuksista pitkäaikaisin on voimassa 25.1.2041 asti.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahan määräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusosuudet on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Esittämistapaa koskevat liitetiedot

Hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Taseen vertailutietona on tästä johtuen poikkeuksellisesti esitetty hyvinvointialueen avaavan taseen 1.1.2023 tiedot.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Hyvinvointialueen ensimmäiseen konsernitilinpäätökseen on yhdistelty sen kaikki tytär- ja osakkuusyhteisöt. Konserniin kuuluu viisi tytärtä: Oy Vasso Ab, Myllykoti Oy, Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy ja sen tytäryhtiö Kiinteistö Oy Someron Lamminniemi, Länsirannikon Työterveys Oy sekä TYKS:n koulutus- ja vapaa-ajanviettokeksuksen säätiö. Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy on selvittämässä Kiinteistö Oy:n osakkeiden arvostusta (osakekanta), minkä vuoksi Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n konsernin konsernitilinpäätöksestä puuttuu Kiinteistö Oy:n osakkeiden mahdollinen arvomuutos.

Hyvinvointialueen konsernitilinpäätökseen on tytäryhtiöiden lisäksi yhdistelty seuraavat osakkuusyhteisöt: Laitilan Terveyskeskus Oy, 2M-IT Oy, Kaarea Oy, Kiinteistö Oy Kuskinkuja, Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy ja Kiinteistö Oy Malminselkä.

Julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevia yhtiöitä, joissa Varhan omistusosuus on alle 20% ei ole yhdistelty, koska niiden yhdistelyllä ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätöksen antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan. Kuntien ja hyvinvointialueen sekä valtion ja hyvinvointialueen yhteisessä määräysvallassa olevat yhtiöt on esitetty liitetiedossa Omistukset muissa yhteisöissä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konserniyhteisöjen verotusperusteiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta

Suunnitelman mukaiset poistot

Tytäryhtiöiden oman poistosuunnitelman mukaan tehtyjä poistoja ei ole oikaistu hyvinvointialueen mukaisiksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Esittämistapaa koskevat liitetiedot

Vertailutiedot

Varsinais-Suomen hyvinvointialue laati 2023 konsernitilinpäätöksen ensimmäistä kertaa. Konsernitaseen vertailutietona on esitetty avaava tase 1.1.2023.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Toimintatuotot, sosiaali- ja terveystuotot	320 345 912,02	307 765 879,27
Toimintatuotot, pelastustoimi	3 764 237,14	3 764 237,14
Toimintatuotot, yleishallinto ja muut palvelut	54 007 209,37	54 090 171,56
Toimintatuotot	378 050 425,12	365 620 287,97

Valtionrahoitus

	Hyvinvointialue 2023
Valtionrahoitus, pelastustoimi	40 343 021,13
Valtionrahoitus, sosiaali- ja terveyshuolto	1 944 465 036,69
Valtionrahoitus	1 984 808 057,82

Palvelujen ostojen erittely

	Hyvinvointialue 2023
Asiakaspalvelujen ostot	- 393 012 162,15
Muiden palvelujen ostot	- 380 194 845,87
Hyvinvointialueen palvelujen ostot yhteensä	- 773 207 008,02

Valtuustoryhmille annetut tuet

	Hyvinvointialue 2023
Keskustan Varsinais-Suomen piiri ry	- 72 000,00
Kristillisdemokraattien Varsinais-Suomen piiri	- 12 000,00
Liike Nyt V-S piiriyhdistys	- 6 000,00
Perussuomalaiset Varsinais-Suomen piiri ry	- 42 000,00
Svenska folkpartiet i Egentliga Finland r.f.	- 30 000,00
Varsinais-Suomen Kokoomus ry	- 114 000,00
Varsinais-Suomen SDP	- 96 000,00
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto	- 60 000,00
Varsinais-Suomen Vihreät ry	- 42 000,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	- 474 000,00

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

PYSYVÄT VASTAAVAT

	Poistomenetelmä	Poistoaika
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin (sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja)	Tasapoisto	2-10 vuotta 5-10 vuotta, enintään vuokrasopimuksen loppuun
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	Tasapoisto	2-5 vuotta
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	Ei poistonalainen hyödyke	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-40 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-40 vuotta
Kallioluolat ja tunnelit, väestönsuojat	Tasapoisto	30-70 vuotta
Rakennusten kiinteistölaitteet	Tasapoisto	10-20 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tasapoisto	10-30 vuotta *
Koneet ja kalusto	Tasapoisto	2-20 vuotta *
Muut aineelliset hyödykkeet		
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistonalainen hyödyke	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistonalainen hyödyke	
<u>Pysyvien vastaavien sijoitukset</u>		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistonalainen hyödyke	

* Aluehallitus päättää hyödykekohtaisista poistoaajoista

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Eläkevaraus		
Eläkevaraus 1.1.	116 800,00	116 800,00
Eläkevaraus, Lisäykset	900,00	900,00
Eläkevaraus 31.12.	117 700,00	117 700,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	36 243 497,00	36 243 497,00
potilasvahinkovakuutusmaksu, Lisäykset, menojäämiin kirjattu	368 520,00	368 520,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu, Vähennykset, tuloslaskelmaan kirjattu	- 3 047 784,00	- 3 047 784,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	33 564 233,00	33 564 233,00
Pakolliset varaukset 31.12.	33 681 933,00	33 681 933,00

Potilasvahinkovastuun kokonaismäärä 31.12.2023 on 36.891.633 euroa, josta seuraavana vuonna maksettava osuus, 3.327.400 euroa, on kirjattu menojämiin ja loppuosa, 33.564.233 euroa, pakolliseksi varaukseksi.

Potilasvahinkovastuun kokonaismäärä 31.12.2022 oli 39.939.417 euroa, josta seuraavana vuonna maksettava menojämiin kirjattu osuus oli 3.695.920 euroa ja loppuosa, 36.243.497 euroa, oli kirjattu pakolliseksi varaukseksi.

Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Satunnaiset tuotot		
Liikkeenluovutus	821 986,98	821 986,98
Satunnaiset tuotot	821 986,98	821 986,98
Satunnaiset erät	821 986,98	821 986,98

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	719,00	719,00
Muut luovutusvoitot	93 633,27	93 633,27
Luovutusvoitot	94 352,27	94 352,27
Muut toimintakulut		
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	- 1 065,16	- 1 065,16
Muut luovutustappiot	- 48 248,43	- 48 248,43
Luovutustappiot	- 49 313,59	- 49 313,59

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisällyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yrityksissä

	Hyvinvointialue 2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöiltä	93 991,30
Osinkotuotot muista yhteisöistä	96 385,00
Yhteensä	190 376,30

Taseen liitetiedot

Hyvinvointialue

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 296 444,68	558 056,34	1 854 501,02
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	- 649 450,16	- 146 442,40	- 795 892,56
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	646 994,52	411 613,94	1 058 608,46

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Poistamaton hankintameno 1.1.	12 692 605,86	509 478 297,15	1 038 539,30	76 474 835,54
Lisäykset tilikauden aikana	306 176,12	709 197,52	0,00	5 840 432,54
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	- 48 645,40
Vähennykset tilikauden aikana	- 51 374,30	0,00	0,00	- 103 841,00
Siirrot erien välillä	0,00	5 110 767,81	0,00	7 355 549,89
Tilikauden poisto	0,00	- 31 660 238,68	- 95 920,24	- 19 036 862,55
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	12 947 407,68	483 638 023,80	942 619,06	70 481 469,02

	Muut aineelliset hyödykkeet yhteensä	Ennakkomaksut	Keskeneräiset hankinnat	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	228 059,48	339 780,51	23 321 431,42	23 661 211,93	623 573 549,26
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	- 339 780,51	63 941 942,60	63 602 162,09	70 457 968,27
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	- 48 645,40
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	- 58 465,90	- 58 465,90	- 213 681,20
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	- 12 466 317,70	- 12 466 317,70	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	- 50 793 021,47
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	228 059,48	0,00	74 738 590,42	74 738 590,42	642 976 169,46

**Pysyvien vastaavien sijoitukset
Osakkeet ja osuudet**

	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	Hyvinvointiyhtymäosuudet	Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	912 178,57	0,00	9 641 705,91	627 408,69	11 181 293,17
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	20 000,00	20 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	- 9 000,00	- 9 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	12 500,00	- 12 500,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	912 178,57	0,00	9 654 205,91	625 908,69	11 192 293,17
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	912 178,57	0,00	9 654 205,91	625 908,69	11 192 293,17

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset hyv.-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	1 397 611,67	1 397 611,67
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	1 397 611,67	1 397 611,67
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	1 397 611,67	1 397 611,67

Taseen liitetiedot Konserni

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 297 554,20	566 283,37	1 863 837,57
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	- 649 881,56	- 154 669,43	- 804 550,99
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	647 672,64	411 613,94	1 059 286,58

Aineelliset hyödykkeet

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Poistamaton hankintameno 1.1.	12 696 028,91	510 670 274,31	1 038 539,30	76 611 847,75
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	738 021,27	0,00	5 873 060,30
Rahoitusosuudet tilikaudella	306 176,12	0,00	0,00	- 48 645,40
Vähennykset tilikauden aikana	- 51 374,30	0,00	0,00	- 103 841,00
Siirrot erien välillä	0,00	5 110 767,81	0,00	7 355 549,89
Tilikauden poisto	0,00	- 31 726 527,39	- 95 920,24	- 19 079 506,11
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	12 950 830,73	484 792 536,00	942 619,06	70 608 465,43

	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet yhteensä	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	76 611 847,75	273 403,98	23 661 211,93	624 951 306,18
Lisäykset tilikauden aikana	5 873 060,30	32 640,37	63 602 162,09	70 245 884,03
Rahoitusosuudet tilikaudella	- 48 645,40	0,00	0,00	257 530,72
Vähennykset tilikauden aikana	- 103 841,00	0,00	- 58 465,90	- 213 681,20
Siirrot erien välillä	7 355 549,89	0,00	- 12 466 317,70	0,00
Tilikauden poisto	- 19 079 506,11	- 1 797,20	0,00	- 50 903 750,94
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	70 608 465,43	304 247,15	74 738 590,42	644 337 288,79

Pysyvien vastaavien sijoitukset Osakkeet ja osuudet

	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	Osakkuusyhteisö-osakkeet ja -osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	4 992 178,57	9 641 705,91	631 438,69	15 265 323,17
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	20 000,00	20 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	- 9 000,00	- 9 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	12 500,00	- 12 500,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	4 992 178,57	9 654 205,91	629 938,69	15 276 323,17
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 992 178,57	9 654 205,91	629 938,69	15 276 323,17

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 397 611,67	1 397 611,67
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 397 611,67	1 397 611,67
Arvonlennukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 397 611,67	1 397 611,67

Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Y-tunnus	HVA-konsernin osuus (1000 €)				
		HVA omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta /tappiosta
Tytäryhteisöt						
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	2560530-5	100,00 %	100,00 %	939,50	4 863,56	143,96
Myllykoti Oy	0826727-9	100,00 %	100,00 %	560,05	777,71	30,68
Oy Vasso Ab	1796674-1	100,00 %	100,00 %	123,17	453,21	0,77
TYKSin koulutus- ja vapaa- ajanviettokeksuksen säätiö	0591167-1	100,00 %	100,00 %	40,48	12,86	4,60
Länsirannikon Työterveys Oy	2519386-5	64,00 %	64,00 %	1 589,71	3 423,77	399,06
Yhteensä				3 252,90	9 531,11	579,07
Osakkuusyhteisöt						
Laitilan Terveyskoti Oy	2642639-2	49,28 %	49,28 %	623,53	360,45	-41,14
2M-IT Oy	2859795-3	42,74 %	42,81 %	5 163,60	1 2802,97	250,04
Kaarea Oy	2925981-7	34,51 %	34,51 %	2 492,39	3954,74	981,29
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy	3172148-4	26,56 %	26,56 %	577,90	2602,87	195,77
Suomen Keskinäinen Potilasvakuutusyhtiö	3146137-9	24,33 %	24,33 %	6 794,76	2 5546,01	-1 558,70
Kiinteistö Oy Kuskinkuja	0608362-8	31,62 %	31,62 %	526,65	12,14	-4,37
Kiinteistö Oy Malminselkä	0608362-8	25,00 %	25,00 %	15,01	57,73	-0,01
Kuntien ja hyvinvointialueen yhteiset						
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området	1757862-6	15,00 %	15,00 %	7,72	11,05	-0,03
Biopankkien osuuskunta Suomi FINBB	2853268-2	8,00 %	8,00 %	165,69	44,58	24,49
UNA Oy	2898565-7	5,83 %	5,83 %	211,04	112,15	17,89
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy *	3324881-1	4,00 %	4,00 %			
Kaiku24 Oy	3192900-7	2,00 %	2,00 %	11,92	45,41	1,94
Fimlab Laboratoriot Oy	2392519-6	1,00 %	1,00 %	245,43	270,22	22,24
Sarastia Oy	2360731-5	0,09 %	0,09 %	13,76	26,84	1,56
Kuntarahoitus Oyj	1701683-4	0,07 %	0,07 %	1 129,60	32 285,81	120,40
Monetra Oulu Oy	2454638-2	0,06 %	0,06 %	1,46	5,94	0,15
Istekki Oy	2292633-0	0,05 %	0,05 %	13,21	20,81	1,78
Kuntien Tiera Oy	2362180-3	0,04 %	0,04 %	-0,25	10,54	1,56
Arkea Oy	2443151-8	0,0001 %	0,0001 %	0,002	0,01	-0,00
Valtion ja hyvinvointialueiden yhteiset						
Maakuntien tilakeskus Oy	2809806-2	9,00 %	9,00 %	225,04	118,84	42,12
DigiFinland Oy	2859355-7	3,00 %	3,00 %	408,48	126,71	24,61
Yhteensä				18 626,92	78 415,84	81,59

*) tilinpäätöstiedot puuttuu

Saamisten erittely

	2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset		453 634,99
Yhteensä	0,00	453 634,99
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		
Myyntisaamiset		94 955,81
Yhteensä	0,00	94 955,81
Saamiset yhteensä	0,00	548 590,80

Saamiset tytäryhteisöiltä on eliminoitu konsernitaseesta.

Vieras pääoma

	2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat		4 312 153,76
Yhteensä	0,00	4 312 153,76
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat		14 868 346,76
Yhteensä	0,00	14 868 346,76
Velat yhteensä	0,00	19 180 500,52

Velat tytäryhteisöiltä on eliminoitu konsernitaseesta.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	1.1.2023	2023	1.1.2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Valtion rahoituksen tulojäämä	47 653 316,71	0,00	47 653 316,71	0,00
Ulkaisen rahoituksen kehittämishankkeiden tulojen jaksotus	15 759 817,86	3 122 081,47	15 759 817,86	3 122 081,47
Kelan korvaus työterveyshuollosta	7 022 411,56	4 316 847,19	7 017 300,00	4 316 847,19
Muut siirtosaamiset	12 057 213,48	8 335 073,26	12 029 456,13	8 326 993,47
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	82 484 798,81	15 774 001,92	82 459 890,70	15 765 922,13

Tase-erittely, vastattavaa

Oman pääoman erittely

	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	1.1.2023	2023	1.1.2023
Peruspääoma				
Peruspääoma 1.1.	98 475 537,17	172 463 995,00	98 475 537,17	172 456 955,00
Peruspääoma, Yritysosotot	0,00	- 632 456,00	0,00	0,00
Peruspääoma, Lisäykset	0,00	625 416,00	0,00	0,00
Peruspääoma, Vähennykset	0,00	- 73 981 417,83	0,00	- 73 981 417,83
Peruspääoma 31.12.	98 475 537,17	98 475 537,17	98 475 537,17	98 475 537,17
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	16 818,79	16 818,79	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	16 818,79	16 818,79	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Muu oma rahasto 1				

Muu oma rahasto 1, 1.1.	533 771,86	533 771,86	0,00	0,00
Muu oma rahasto 1	533 771,86	533 771,86	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	533 771,86	533 771,86	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)				
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), 1.1.	4 121 175,77	25 780 037,47	390 649,90	21 155 488,74
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), Yrityssostot	812 081,48	340 805,65	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), Yritysmyyntit	0,00	- 4 707,71	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), Muutos	- 19 911,38	4 781 450,17	0,00	4 276 682,29
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) 31.12.	4 913 345,87	30 897 585,58	390 649,90	25 432 171,03
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 143 377 758,87	- 26 776 409,81	- 147 348 367,74	- 25 041 521,13
Oma pääoma 31.12.	- 39 438 285,17	103 147 303,59	- 48 482 180,67	98 866 187,07

Velat, jotka erääntyvät +5 vuoden kuluttua

	Hyvinvointialue 2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	80 534 368,00
Lainat muilta luotonantajilta	78 062,20
Velat, jotka erääntyvät myöh. kuin 5 v. kuluttua	80 612 430,20

Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkitililimiitti

	2023
Luotollisen sekkitilin limiitti	- 50 000 000,00
Luotollisen sekkitilin limiitti, käyttämättä oleva määrä	- 50 000 000,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	1.1.2023	2023	1.1.2023
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	189 007 287,33	171 838 628,12	185 571 247,56	169 364 508,04
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	24 349 175,86	6 459 107,73	23 572 770,57	3 984 987,65
Ulkoisen rahoituksen kehittämishankkeiden jaksotukset	31 599 069,37	17 815 370,85	31 599 069,37	17 815 370,85
Tutkimusapurahojen jaksotukset	10 703 904,63	10 632 519,37	10 703 904,63	10 632 519,37
Potilasvakuutuksen vakuutusmaksulainan lyhennys	3 327 400,00	3 695 920,00	3 327 400,00	3 695 920,00
Korkojaksotukset	1 289 503,26	943 723,54	1 231 796,54	919 417,95
Valtion ennakkotulot		159 271 770,26	0,00	159 271 770,26
Muut siirtovelat	15 617 135,74	7 837 728,79	15 408 643,55	7 566 412,82
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	275 850 224,31	376 843 482,67	271 414 832,22	373 250 906,94
Muihin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Vakuudet

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Muut omasta puolesta annetut vakuudet		
Muut	6 728,00	6 728,00

Muut omasta puolesta annetut vakuudet yhteensä	6 728,00	6 728,00
Tytär- & muiden kons.yht. puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	4 037 350,00	4 037 350,00
Tytär- & muiden kons.yht. puolesta annetut vakuudet yhteensä	4 037 350,00	4 037 350,00
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	45 103,20	0,00
Muiden puolesta annetut vakuudet yhteensä	45 103,20	0,00
Vakuudet yhteensä	4 089 181,20	4 044 078,00

Vuokravastuut

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Vuokravastuut		
Vuokravastuut	538 508 150,10	535 561 374,55
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus, vuokravastuut	105 754 337,34	104 252 322,66
Leasingvastuut		
Leasingvastuut	30 300 744,70	30 213 674,60
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus, leasingvastuut	9 982 435,13	9 937 249,57
Vuokravastuut yhteensä 31.12.	568 808 894,80	565 775 049,15

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni 2023	Hyvinvointialue 2023
Sopimusvastuut		
Muut sopimusvastuut	748 359,00	735 258,90
Muut sopimusvastuut, seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	123 912,90	110 812,80
Sopimusvastuut yhteensä 31.12.	748 359,00	735 258,90

Koronvaihtosopimukset

Sopimuskuoppa	Tunnus	Tekopäivä	Päättymispäivä	Vaihtuva korko	Kiinteä korko %	Nimellisarvo 31.12.2023	Markkina-arvo 31.12.2023
Pohjola Pankki Oyj	75324	26.5.2010	27.8.2025	6 kk euribor	2,85	2 666 666,67	18 490,67
Kuntarahoitus Oyj	67429	5.2.2013	30.3.2033	3 kk euribor	1,55	30 000 00,00	2 221 963,69
Kuntarahoitus Oyj	199093	11.1.2011	25.1.2041	3 kk euribor	2,50	20 000 00,00	242 049,68
Yhteensä						52 666 66,67	2 445 522,70

Koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi ja poistettu koronmuutoksiin liittyvä riski. Koronvaihtosopimuksista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokuluihin.

Tilinpäätöksessä lainakannan suojausaste on 54 %.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä

	Hyvinvointialue 2023
Henkilöstön lukumäärä	23 549
Henkilöstön lukumäärä ryhmiteltynä	
Hoitohenkilöstö	14 516
Lääkärit	2 138
Sosiaalihuollon henkilöstö	2 077
Hallintohenkilöstö	1 715

Huoltohenkilöstö	1 299
Akateemiset	1 116
Pelastustoimen henkilöstö	575
Tilapäiset tutkijat ja projektihenkilöstö	142
Luottamushenkilöt	41
Henkilöstön lukumäärä ryhmiteltynä	23 619

Henkilöstön lukumäärä yhteensä on 23 549. Henkilöstöryhmäerittely ei kuitenkaan täsmää tämän luvun kanssa. Syynä tähän on se, että yhdellä työntekijällä voi olla useampi samanaikainen palvelujakso eri tulos-, toimi- tai vastuualueella. Tästä johtuen sama henkilö voi näkyä useammassa henkilöstöryhmässä.

Taseeseen aktivoitujen henkilöstömenot

	Hyvinvointialue 2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	-1 238 048 892,22
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	-1 238 048 892,22

Tilintarkastajien palkkiot

	Hyvinvointialue 2023
Tilintarkastus	56 702,27
Muut palvelut	21 063,10
Tilintarkastajien palkkiot	77 765,37

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Hyvinvointialue 2023
Varsinais-Suomen Kokoomus	- 19 474,50
Varsinais-Suomen SDP	- 17 305,50
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto	- 13 343,78
Varsinais-Suomen Keskusta	- 11 418,75
Varsinais-Suomen vihreät	- 8 022,50
Svenska Folkpartiet	- 5 564,00
Perussuomalaisten Varsinais-Suomen piiri ry	- 3 873,25
Kristillisdemokraatit	- 941,26
Kokoomus Kaarina	- 86,63
Kaarinan PS	- 32,00
Uudenkaupungin PS	- 32,00
Raision seudun Vihreät	- 24,00
Kustavin Keskusta ry	- 24,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	- 80 142,17

Hyvinvointialueen ja intressitahojen väliset liiketoimet

Osakkuusyhteisöille myönnettyt pääomallinat 31.12.2023

Laitilan Terveyskoti Oy	50 456,00
-------------------------	-----------

Allekirjoitukset ja merkinnät**Allekirjoitukset**

Sanna Vauranoja

Jani Kurvinen

Niina Alho

Jouni Mutanen

Toni Forsblom

Kaija Hartiala

Ari Korhonen

Mari Lahti

Teija Ek-Marjamäki

Nina Söderlund

Jukka Kärkkäinen

Sanna Paasikivi

Janina Andersson

Niklas Guseff

Juhani Nummentalo

Tarmo Martikainen

Tilinpäätösmerkintä

Tilintarkastuksen sähköinen merkintä

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori, JHT, HT